העולם הזה

שואת מינכן

ניצולה
אסתר
שחמורוב

מי הפקיר את המישלחת?

קורא יקר,

עבור מערכת זו מסתיימת השנה העברית כמה ימים לפני שהיא נגמרת לכל אזרחי המדינה. בבוקר יום שלישי בשבוע שעבר, כאשר השלמנו את ההכנות האחרונות לקראת הוצאתו לשוק של גיליון איש השנה המסורתי של העולם הזה, המסכם מדי שנה את מאורעות השנה, והתחלנו כבר בתיכנון גיליון זה הנמצא עתה בידיך, הגיליון הראשון של שנת תשל"ג, הסתבר לנו לפתע כי מיהרנו לסתום את הגולל על תשל"ב.

מאליו מובן שעיתון המופיע שלושה ימים, ערב ראש השנה, אינו יכול להמתין עד לרגע האחרון מתוך ציפיה למאורע שיהיה אולי הגדול והחשוב במאורעות השנה ויטביע עליה חותמו. מתוך רצון להיות צמודים למאורעות ומתוך חשש שלא להחמיץ מאורע חשוב שיתחולל בימים האחרונים של השנה היוצאת, מתעכבת מדי שנה בחירת איש השנה עד כמה שהאפשרויות הטכניות מניחות זאת. גם אחרי שעת האפס ואחרי שנפל הפור על אישיות מסויימת, עדיין ניתן לשנות את הבחירה אם מתרחש משהו המצדיק זאת. החזרתו של שר־המישפטים יעקב שמשון שפירא לממשלה, למשל, למרות שאירעה ימים מיספר בלבד לפני הופעת הגיליון, הופיעה כבר בשיקולי בחירת איש השנה בגיליון האחרון.

שער „העולם הזה" 1827
גולדה רגינה

(בשנת תשי"ח אם זכרוני אינו מטעני, ביטלנו בחירה קודמת של איש שנה, ובעקבות ההדים העצומים שהיו בציבור לבחירת חתן התנ"ך הראשון עמוס חכם, בחרנו בו כאיש השנה, ואף פירסמנו אודותיו כתבת ענק, למרות שחידון התנ"ך נערך רק שלושה שבועות לפני הופעת גיליון איש השנה של העולם הזה).

אבל ביום השלישי השבוע, כאשר הגיעו הידיעות הראשונות על השואה המתרגשת והולכת על המישלחת הישראלית לאולימפיאדת מינכן, עמדנו חסרי אונים לשנות את העיתון או לעכב את הוצאתו. כתבת איש השנה שכללה סיקור כל מאורעות השנה כבר היתה מודפסת. עוד יותר מכך, השערים, שהוכנו ימים רבים מראש, היו גם הם מודפסים.

אליזבט נסיכת שבדיה (1590)
דיוקן מלכותי

בפעמים קודמות, כאשר התחוללו מעשי טירור המוניים קודמים (אגב, כל מעשי הטירור הגדולים של השנה אירעו בימי שלישי או בימי שני בלילה, כאילו כדי למנוע מהעולם הזה לכסותם), היה לפעמים סיפק בידינו לשנות את שער העיתון. כך אירע בפרשת חטיפת מטוס סבנה בנמל התעופה בלוד. כשטרם היה ברור מה יהיה גורל המטוס, כבר החלפנו, על סמך הערכה ומידע מוקדם, את שער העיתון והדפסנו שער חדש שהכריז: כך סוכלה הסחיטה.

הפעם לא היה בידינו לשנות דבר. עקבנו אחרי החדשות השוטפות. קיבלנו מידע ישיר ממינכן, באמצעות קשר טלפוני עם הבמאי יוסף מילוא, יכולנו לדווח בקצרה על מה שאירע עד שעה מסויימת ותו לא.

לפנינו, במכונות הכריכה של הדפוס, נפלטו שערי העולם הזה עם הפוטו מונטאז' של אשת השנה גולדה מאיר. בחרנו בפוטומונטאז' זה כדי להמחיש את התהליך שסימל לדעתנו את משמעות המאורעות החשובים של השנה: השתלטותה המונרכיסטית של גולדה רגינה על השלטון והחיים הפוליטיים בישראל. במקורה היתה התמונה, אליה שולבו פניה של גולדה, ציור של צייר אלמוני, מהמאה ה־16, בו מופיע לפי הסברה דיוקנה של אליזבט נסיכת שבדיה, בתו של המלך גוסטאב הראשון, שמלך בשבדיה משנת 1523. לא היה ביכולתנו להחליף את השער. היינו במצב דומה לזה של עורכי העיתונים היומיים ביום הרביעי בשבוע שעבר, שנאלצו להוציא לשוק עיתונים עם כותרות שהכריזו על שיחרור בני הערובה במינכן, שעה שהיה כבר ידוע שכולם נהרגו.

כאשר הופיעו הגיליונות עם דיוקנה המלכותי של גולדה ברחובות תל־אביב, היו אזרחי המדינה כולם מרותקים למכשירי הרדיו והטלוויזיה, כשהם עוקבים במתח וחרדה אחרי הדראמה במינכן, לפני שהפכה לטרגדיה.

כך קרה שגיליון הסיכום של תשל"ב הגיע אליך מבלי שאחד החשובים במאורעות תשל"ב — ואולי המשמעותיים שבהם מבחינת ההשלכות לעתיד — יהיה כלול בו.

MENNEN

שינה את סגנון החיים של הגברים בכל רחבי אמריקה.

"MENNEN" שינה את סגנון החיים של הגברים באמריקה.

מוצרי חברת הענק האמריקאית "MENNEN", שהגיעו לישראל, ישנו גם את סגנון החיים שלך, ואת הרגשתך.

"MENNEN SKIN BRACER" - ה"AFTER SHAVE" בבקבוק הירוק מיוצר במעבדות "MENNEN" מחומרים ומרכיבים שונים, ביניהם צמח המנטול הברזילאי המעניק לעורך רעננות וזוהר; צמחים ועשבים בעלי תכונות מרפא, המרגיעים חתכים ושריטות; ותמציות מיוחדות המרככות את העור ומעניקות לך ניחוח גברי נעים.

ה„אפטר שייב" של "MENNEN" יוצר תחושה של רעננות ונקיון שתלווה אותך שעות ארוכות.

"MENNEN" מציע לך גם קצף גילוח ומשחת גילוח מעולים.

מוצרים אלה שינו את סגנון חייהם של הגברים באמריקה. עתה הגיע תורך.

עכשיו הגיע תורך.

MENNEN

תשקיף

העולם התחתון הגרמני יגייס למלחמה בחבלנים

אנשי העולם התחתון הגרמני יגייסו כנראה למילחמה באירגוני החבלה הערביים ובפלסטינים המתגוררים בגרמניה.

מיספר אנשי עסקים יהודיים בגרמניה, במיוחד מפרנקפורט, הקשורים בעסקים בבתי חוקיים ובעסקי מועדוני־לילה, כבר החלו בגיוס כספים לקרן מיוחדת, שמכספיה עומדים לשלם סכומים נכבדים לכנופיות בעולם התחתון הגרמני, כדי שאלה יפגעו בערבים החשודים בקשרים עם אירגוני הטירור.

חוששים כי גיוס העולם התחתון הגרמני למילחמה בין יהודים לערבים עשוי להתפתח למימדים של מילחמות כנופיות נוסח שיקאגו בשנות העשרים.

בינתיים נודע גם על התארגנות של צעירים, מתומכי תנועת ארץ־ישראל השלמה, המתכננים להקים כוח מבצעי עצמאי שיפעל באירופה נגד אירגוני החבלנים. השבוע כבר התקיימה פגישה ראשונה בביתו של עיתונאי תל־אביבי, שם הוחל בגיוס כספים לצורך הקמת הכוח.

חקירה במצרים

ממקורות מוסמכים ביותר נודע כי שירותי הביטחון המצריים מנהלים חקירה נמרצת כדי לברר איך נמסרו לעיתונאים בקהיר וביום המיבצע במינכן קומוניקטים של אירגון ספטמבר השחור.

המצרים חוששים כי קיימת מחתרת של אירגון זה גם במצריים, דבר העלול לסכן את מגמות המישטר.

מדוע לא נסע דיין?

אין אמת בטענה שמשה דיין לא טס למינכן מפני שהדבר הודלף באמצעי התקשורת העולמיים.

לפי שמועה עקשנית בירושלים ביטלה גולדה מאיר את נסיעת דיין, אחרי שדיין כבר הגיע לנמל־התעופה לוד — וזאת משום שגם יגאל אלון רצה לטוס, כאיש האחראי לספורט ולמשלחת האולימפית. גולדה חששה שתהיה זאת מהדורה חדשה של „מילחמות היהודים".

דיניץ מנהל מסע למינוי כשגריר

הידיעות שהופיעו בשבוע האחרון בעיתונות לפיהן כאילו נפלה כבר ההכרעה על מינויו של שמחה דיניץ, מנכ"ל משרד ראש־הממשלה, כשגריר בוושינגטון במקומו של יצחק רבין, אינם אלא חלק ממסע לחצים שמנהל דיניץ עצמו כדי להשיג מינוי זה.

יתכן ובסופו של דבר אומנם ייבחר דיניץ לתפקיד זה כתוצאה מלחציה של אשת חסדו, גולדה מאיר, אולם בשלב הנוכחי אפילו לא הועלה שמו של דיניץ כמועמד בבירורים שניהלו ביניהם גולדה ואבא אבן בנושא זה. גולדה, היודעת את התנגדותו של אבן למינוי דיניץ, מתחמקת מהפעלת לחץ ישיר על אבן.

למרות התנגדותו לדיניץ יודע אבן כי אם תחליט גולדה שדיניץ יהיה השגריר, הוא ייאלץ לבלוע גם צפרדע זו. גם השרים האחרים, כמו יגאל אלון ומשה דיין, שאינם מחבבים את דיניץ, לא יעשו דבר נגד מינויו כדי לא להרגיז את הגברת הזקנה העלולה לאיים עוד פעם בהתפטרות אם לא תתקבל דעתה.

חקירה נגד מזכיר בית־משפט

מישטרת באר־שבע חוקרת תלונה שהוגשה לפני כשלושה שבועות נגד יצחק טאוב, המזכיר הראשי של בית־המשפט המחוזי בבאר־שבע. התלונה הוגשה למישטרה ע"י שופט בית־המשפט אשר האשים את יצחק טאוב בכך שביטל ללא סמכות צוו שהוציא שופט בית־משפט השלום יצחק בנאי.

למרות החקירה המתנהלת כעת במישטרה, לא הושעה המזכיר מעבודתו. מישטרת מרחב הנגב, ביקשה את המטה הארצי של המישטרה, לקבל לידו את המשך החקירה נגד המזכיר.

פלירט של בן־אהרון עם מפ"ם

יצחק בן־אהרון מנסה לצוד שתי ציפורים ולהשיג מטרה אחת. בעוד הוא ממשיך להצהיר כי אין בכוונתו לכהן בתפקיד מזכיר ההסתדרות אחרי הבחירות שתתקיימנה בשנה הבאה, אין הוא מפרש את כוונותיו ל„תפקיד אחר לפי סידור העבודה" של מפלגתו.

מקורביו רמזו השבוע לכל כתבי העיתונות, כי במידה ולא ימצאו לבן־אהרון תפקיד של „ממש" בממשלה הבאה, יתכן ויגשים את „איומיו" להקים „חזית שמאל" עם מפ"ם, חלק מאחדות־העבודה לשעבר וגורמים אינטלקטואלים בלתי מפלגתיים, המתנגדים לממשלת מאיר־ספיר־דיין. בעזרת שמועות אלה מנסה בן־אהרון לגבש סביבו את מפ"ם על כל חלקיה ולנטוע תקוות חדשות בלב המיעוט המפ"מי, כדי להניעו שלא לפרוש מן המיפלגה מוקדם מדי.

לאלה המכירים את בן־אהרון מקרוב אין ספק כי תכלית כל התמרונים האלה היא להשיג את הצבתו כאחד המועמדים לתפקיד בכיר בממשלה.

שומר ראשו של לנסקי

מאיר לנסקי, הבוס של סינדיקאט הפשע האמריקאי, שבית־המשפט העליון פסק השבוע פה־אחד על זכותו של שר־הפנים שלא להעניק לו אשרת עלייה לפי חוק השבות, מחזיק מזה מיספר חודשים שומר־ראש צמוד.

המיוחד בכך הוא ששומר ראשו של לנסקי הוא
דמות ידועה ומוכרת, שבמשך שנים רבות היה שומר ראשו של

ייאסר על משוחררי צה"ל לפעול בשטחים

צה"ל עומד ליזום תקנה לפיה ייאסר על קציני צה"ל בשירות קבע שהשתחררו מתפקידיהם ומשירותם הצבאי, לפעול כאזרחים בשטחים המוחזקים בתחומים בהם שירתו בעת שירותם הצבאי.

התקנה תהיה מקבילה לתקנה האוסרת על עובדי מדינה לשעבר לעמוד בקשר או להצטרף לחברה עימה ניהלו קשרים בתוקף תפקידם הציבורי.

התקנה החדשה תוחל על משוחררי צה"ל, אחרי שהועלו חשדות שכמה קצינים לשעבר ששירתו בשטחים, ניצלו את קשריהם עם חבריהם לשעבר במימשל כדי להפיק טובות הנאה שונות ללקוחותיהם הערביים בשטחים.

האמריקאים ידחו הזמנת עתונאים

מנכ"ל רשות־השידור, שמואל אלמוג, היה העורך היחיד שהודיע, כי אינו מוכן לתת ידו לעיסקה שעשו כמה עיתונאים ירושלמיים עם שגרירות ארה"ב בישראל בדבר נסיעתם לארה"ב על חשבון השגרירות לרגל הבחירות שם.

הוא הודיע, כי לא רק שלא יתערב בבחירת המועמד של רשות־השידור, אלא שיהיה על מועמד זה לקחת חופשה ללא תשלום לצורך זה. כמו־כן ייאסר על הנבחר לייצג את הרשות בעת הנסיעה.

בינתיים רבים על המקום כמה מאנשי הרדיו והטלוויזיה המוכנים לצאת לחופשה על חשבונם.

אחרי הפירסום הראשון בהעולם הזה על שערוריית הנסיעה, הודיעו האמריקנים, כי לא יממנו את טיסות העיתונאים לארה"ב וחזרה, אך יהיו מוכנים לדאוג לאירוח שם.

עכשיו מנסים העיתונאים הירושלמיים לשנורר כרטיסים מהממשלה, אחרי שמערכות העיתונים הודיעו, כי יש להן כתבים בארה"ב, ואין להם צורך בתגבורת.

לנוכח השערורייה שוקלים האמריקאים, לדחות או לבטל את ההזמנה הקולקטיבית או לחזור לשיטה שהיתה נהוגה עד כה, לפיה הוזמנו לסיורים עיתונאים בודדים במקום הפקדת הזמנות אן־בלוק בידי עסקני העיתונאים.

סוף סוף גם אתה תוכל להגיע לדירה עם תכנית החסכון החדשה "יתרון דירה" המעניקה משכנתא כפולה

* תכנית החסכון החדשה "יתרון־דירה", היא התכנית היחידה המאפשרת לך לחסוך במשך תקופה של 12 שנה סכומים חודשיים עד לסך כולל של ‎-.20,000‎ ל"י, חסכונותיך צמודים והרבית פטורה ממס.
* רק תכנית "יתרון דירה" מעניקה לך אפשרות לקבלת **משכנתא כפולה** לרכישת דירה. כבר לאחר 5 שנות חסכון, המשכנתא היא בסכום כפול מקרן חסכונותיך
* **המשכנתא הכפולה** עד לסך ‎40,000.—‎ שתקבל תהיה בלתי צמודה תשא **רבית בשיעור 9% לשנה בלבד**, ותעמוד לפרעון בתשלומים נוחים במשך תקופה עד ל־18 שנה
* אם לא תנצל את זכותך לקבלת משכנתא, תיהנה ממענק בגובה של 1% על סכום הפקדותיך לכל שנת חסכון. תכנית "יתרון דירה" מאפשרת לך להגיע, איפוא, למענק כולל של 12%.

כל זאת בנוסף לרבית גבוהה וברירת הצמדה על ערך כספך. במסגרת תכנית "יתרון דירה" הנך יכול להפקיד במשך השנה הראשונה לחסכון גם סכום התחלתי שברשותך, עד ל־‎6,000.-‎ ל"י, ולהמשיך בחסכון בתשלומים חודשיים לפי יכולתך.

אם תרצה לפרוש מתכנית "יתרון דירה" תוכל למשוך את הכספים העומדים לזכותך (כולל הרווחים שהצטברו עד לתאריך המשיכה) **בכל עת** לאחר מתן הודעה מוקדמת של 30 יום בלבד.

אם ברצונך לקבל עלון הסברה לביתך, מלא נא תלוש זה ושלחו בדואר:

לכבוד ת. ד. 456 תל־אביב.
א. נ.
אבקש לשלוח אלי בדואר עלון הסברה על התכנית יתרון דירה
שם..............................
כתובת..............................
טלפון..............................

פרטים בכל אחד מ־180 סניפי בנק דיסקונט ובנק ברקליס דיסקונט.

נורית וגבי נישאו רק לפני שנתיים...

לרשותם דירה צנועה בת שני חדרים אשר נרכשה בחסכונותיהם ובסיוע הוריהם.

אך, לא רחוק היום ודירה זו לא תספיק, אם בכוונתם להרחיב את המשפחה.

נורית וגבי חישבו ומצאו, שאם יחסכו בתכנית החסכון "יתרון־דירה" מדי חודש סך של ‎-.250‎ ל"י, במשך חמש שנים, יעמוד לזכותם סך אמצעים של 48,245.13 ל"י* המורכב מקרן, ריבית והלוואה בתנאים מיוחדים.

ההלוואה תפרע במשך **9 שנים** בריבית **בלתי צמודה** של **9%** בלבד.

אם יוסיפו את האמצעים אשר יעמדו לרשותם עם מכירת דירתם הנוכחית, יוכלו בהחלט לרכוש דירה נאה ומרווחת יותר.

* סכום זה עשוי בהחלט להיות גבוה יותר בשל ההצמדה למדד.

בבד
BDB
בנק דיסקונט לישראל בע"מ **בנק ברקליס דיסקונט** בע"מ

מכתבים

הפשע במינכן

הבוז למבצעי הפשע במינכן שבמחיר דם יהודי קנו לעצמם מקום של קלון בהיס־טוריה האנושית.

אך אבוי לנו שמא ניתפס להכללות ונא־שים את כל הערבים במעשה הנתעב.

כדי להוכיח לעולם כי לא זאת הדרך להילחם, חייב העם הערבי כולו לצאת נגד הפסולת שיצאה מ־תוכו ולגנות בכל תוקף את הרוצחים ושולחיהם.

ברוריה ראובני, תל־אביב

כוחות משותפים

לאור

מי ייתן ויבוא ה־שלום לאזורנו וב־כוחות משותפים, יהודים וערבים, נמ־גר את הרשע והזדון של הברברים מסוגם של רוצחי מינכן.

יעקב לאור, ירושלים

מגילת העצמאות

„העולם הזה" 1826, „אידיוטיזם ממלכתי", מאמר תגובה על דבריו של אלוף (מיל.) מאיר זורע בנו־שא עקורי איקרית ובירעם.

אני מודה לכם בעד המאמר המרתק אידיוטיזם ממלכתי.

בדרך־כלל אני בעד „אף שעל!", לכן לא התחשק לי להתעמק בפרשת בירעם — אך דרישתם העקשנית של העקורים לצדק עוררה בי סקרנות. התעניינתי בנושא והגע־תי למסקנה שאמנם דרישתם צודקת ובל־תי־מזיקה לביטחון.

אילו היו הבירעמים יהודים מרוסיה — היו מקבלים מייד את השטח. אבל אלה הם נוצרים... ומה שכתוב במגילת העצמאות של מדינת־ישראל על אי־אפלייה בין ה־דתות, אלה רק מילים יפות על הנייר.

את הדת צריך להפריד מהמדינה ב כ ו ח ! עם אבקת טלק זה לא יילך.

מהיום אני בירעמי!

חנן גולדגרט, חולון

איפה הנוער?

ליבי עצוב מאוד כאשר אני נוכח לדעת שהממשלה שלנו עושה את מה שהיא רוצה מבלי להתחשב בדעת העם.

איפה הנוער שלנו, נוער הזהב? האם הוא פוחד להוכיח למדינה כולה שהוא קיים? שהוא רוצה תמורה נאותה עבור מה שהוא נתן ונותן למדינה?

למה עובדים עלינו בעניין יעקב שמ־שון שפירא ובעניין הבחירות האזוריות? למה אין לנו זכויות כמו, לפחות, לעו־לים החדשים?

נרים קול ונעלה לכנסת! כל הנוער! נוכיח אחת ולתמיד כי אנחנו קיימים!

נוכיח שלא יוכלו לסתום לנו את הפה עם תשובות רטוריות ומתחמקות כמו אלו של ראש־הממשלה.

קלוד בן־איבגי, בת־ים

יריקה בפרצוף

גולדה יורקת, ואנחנו אומרים שיורד גשם באמצע הקייץ.

כן, החזרתו של שפירא לתפקיד שר, זוהי יריקה בפרצופו של כל אזרח במדי־נת־ישראל!

יעקב שמשי, חיפה

המנצח והמנוצח

אני שונא את היהודים, את המוסלמים, את הנוצרים ואת גולדה מאיר. אבל,

(המשך בעמוד 8)

לאן נעלם דיין בליל־מינכן?

■ איפה היה שר־הביטחון **משה דיין** ביום השלישי שעבר, בשיא פרשת הרצח במינכן? רבים דימו לעצמם כי נסע לגרמניה כדי לנצח על פעולת חילוץ, או לפחות ישב בראש המתדיינים כיצד לשחרר את בני הערובה. אך האמת היא שבאותן שעות גורליות נכח דיין בחתונה. היתה זו חתונתה של **מרים ינאי**, בתו של אל"מ (מיל.) **יעקב** („יאן") **ינאי** יו"ר רשות הגנים הלאומית, ואחותו של איש יחסי הציבור **יוסי ינאי**, שנערכה בבית המשפחה בצהלה הגובל בביתו של שר־הביטחון. מלבד דיין, נכחו בחתונתה של מרים עם הטייס [illegible] גם **עזר וייצמן**, מפקד חיל־האוויר **מוטי הוד**, פרופסור **יגאל ידין**, סגן שר־האוצר **צבי דינשטיין**, ראש עיריית ירושלים **טדי קולק**, השגריר לשעבר **אהוד אבריאל**, שגריר ישראל בלונדון **מיכאל קומיי** ועוזר שר־הביטחון רב־אלוף (מיל.) **צבי** („צ'רה") **צור**. הנושא העיקרי עליו דיברו הנוכחים היה מינכן כמובן. רבים מהנוכחים שאלו את משה דיין „מה יהיה?" אך הוא העדיף לא לענות להם, ומדי פעם לקח הצידה את אחד הנוכחים והסתודד איתו על הנושא. באמצע המסיבה, שנערכה בגינת הבית שהוארה בעשרות מנורות ובזרקורים מביתו של שר־הביטחון, התקבל טלפון מהניספח הצבאי הישראלי בלונדון, אלוף **שמואל אייל** שהוא קרוב מישפחה של החתן, שבירך את בני הזוג.

■ הנה ברכתו של **אברהם שלונסקי** לשנת תשל"ג: „שתהיה לנו שנה של גל ירוק." הוסיף שלונסקי, שאינו נוהג במכונית: „בשנה שעברה היה לנו כל הזמן גל אדום."

■ ביום השלישי שעבר נכנסה המלחינה **נעמי שמר** למישרד האמרגן **יעקב אגמון**, ופגשה שם את שותפו, **יוסי פרוסט**. „מה אתה אומר על מה שקרה?" שאלה. פרוסט, שהיה עסוק, אמר בחוסר־סבלנות: „איפה?" הוסיפה שמר: „נו, באולימפיאדה!" פרוסט ענה „עזבי אותי, נמאס לי לשמוע על **אסתר שחמורוב**!" כשהתחילה שמר להסביר לו שקרה משהו יותר גרוע במינכן, היה פרוסט בטוח שהיא משטה בו.

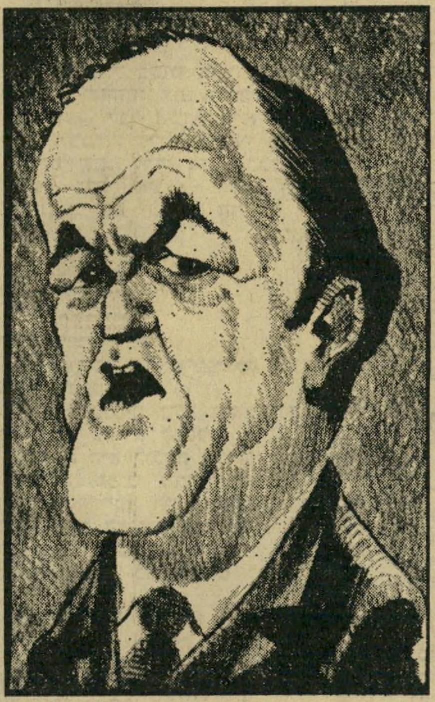

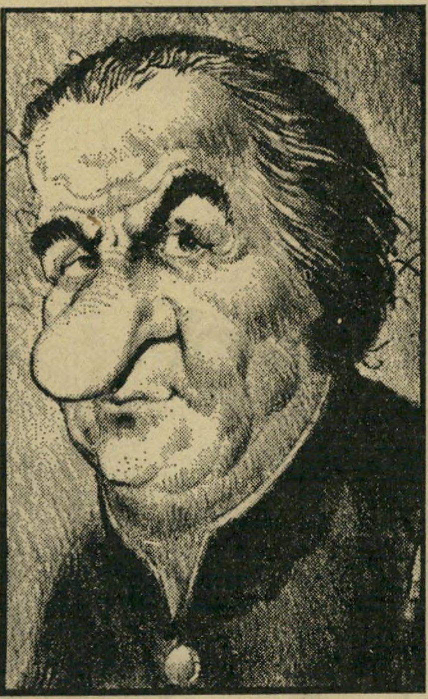

גולדה מאיר

הצליחה בחיים בגלל שיש לה אף ארוך, טען השבוע הירחון האמריקאי **מאד** („מטורף"). אנשים עם אף קטן לא מצליחים בחיים ולעומתם אנשים עם אף גדול כן מצליחים. כהוכחה מביא הירחון את שארל דה־גול, בארברה סטרייסנד, לינדון ג'ונסון וריצ'ארד ניכסון. לדעת העיתון צריכים אנשים המעוניינים לעשות קאריירה לעבור ניתוחים פלסטיים כדי להגדיל את אפם. כדוגמה הראה **מאד** מה היה קורה לסגן הנשיא, והמועמד לשעבר לנשיאות ארצות־הברית יוברט המפרי (מימין, בצורתו הטבעית) אם היו מחברים לו בנתוח פלסטי אף דומה לזה של ראש ממשלת ישראל, גולדה מאיר (בתמונה משמאל).

משה דיין-הגבר הפופולרי

מה התכונות הדרושות כדי להפוך לגבר הפופולרי? הסבירה השבוע כתבת ירחון הנשים „את", ז'קלין כהנוב, את הנימוקים לבחירתו של משה דיין לגבר הפופולרי של השנה:

„מהו סוד קסמו של משה דיין בעיני הנשים הישראליות? ובכן, קודם־כל הוא רודף־נשים, גבר חסר־מעצורים בחברתנו הפוריטאנית למדי. הוא אוהב נשים, את כולן, ונשים אוהבות להיות נאהבות על־ידי גברים — כל הגברים, אך במיוחד אלה שזכו בתהילה.

„...פעם, בטיילי לאורך רחוב תל־אביבי, ראיתי את משה דיין יושב ליד שולחן בבית־קפה. לא הבחנתי בו במיוחד, עד שזיהיתי את רטיית העין שלו. ואז הייתי משועשעת מאוד לגלות כי עינו הבריאה, העירנית והנודדת כקרן־אור של מגדלור, בחנה אותי בקור־רוח והתעכבה על רגלי. בדרך־כלל אני רוגזת על המבט הזה בעיני גברים, האומד אשה כאילו היא נתח בשר. (קשה? רך?). במיקרה דנן, עלי להודות, ראיתי בכך מחמאה נעימה. הדבר גרם לי שארגיש את עצמי מושכת כאשה — ולו רק לשנייה חולפת — בעיני גבר שאינו מכיר אותי, שאינו מעוניין בי כלל כאדם, אלא פשוט כנתח נשי. ואולם בהפנותי ראשי, כבר נחה קרן־האור על עוברת־אורח אחרת.

„...רק גברים ספורים מסוגלים לעורר באשה את התחושה המלאה של נשיותה. משה דיין הוא אחד מאלה. מוסכמות חברתיות ומוסריות, כבלים וסיבוכים פסיכולוגיים, נמוגים לנוכח התקפה מינית ישירה זו.

„...כפי ששמעתי, ערבים הוגים למשה דיין הערצה רבה גם בזכות כיבושיו בקרב הנשים.

„...רוב הנשים, לדעתי, לא היו נהנות להיות נשואות למשה דיין, ואף אשה חכמה לא היתה מצפה ממנו לנאמנות. אלא שהוא גם אינו מעמיד פנים ככזה. אין הוא משקר או מרמה, ואין הוא עושה את מעשיו בגניבה, כרוב הגברים.

„...רוב האנשים נוטים לזהות פוטנציה גברית עם כוח, במיוחד עוצמה צבאית, כאילו קיימת מעין השלכה, והכוח הוא ערובה לכושר גברי. וכך, במיקרהן של נשים רבות, נוסף גורם של הדמיון או השכל, המעוניין יותר בסמל מאשר באיש עצמו. משה דיין הוא דוגמה סמלית מסוג זה; היא מעמידה אותו מחוץ לחוקים רגילים ומעל לגברים רגילים.

„...וזו בדיוק הסיבה מדוע גם הגברים וגם הנשים נוהגים במשה דיין בסלחנות הרבה יותר גדולה, בלא הבדל מה יעשה, משהיו מגלים כלפי גבר אוהב נשים שאינו נקרא משה דיין."

■ בקשר למאורעות מינכן הזכיר ח"כ **זלמן שובל**, שהוא יוצא־גרמניה, אימרה נושנה: „לבווארים יש כושר־האירגון של האוסטרים, והקסם האישי של הפרוסים!"

■ דבריו של אלוף פיקוד המרכז **רחבעם** („גנדי") **זאבי** „הכל תלוי אם גיסתך נמצאת באותו מטוס," שנאמרו לעו"ד **מקס קריצמן** במישפטו של הרוצח היפאני **קוזו אוקאמוטו**, עוררו בזמנו סערה. במיכתב למערכת את מסבירה חיילת מדוע היתה הערתו של גנדי חמורה: „אין אני מכירה את כל גיסותיו של עו"ד קריצמן, אך האחת שאני מכירה עושה את אותו מישפט מפורסם חמור שבעתיים. שכן אם תפתחו את גווילי אש תמצאו שם מיכתב מרגש בפשטותו ובעוצמתו, מיכתב שכתב בחור שנילחם את מלחמת ישראל, וביקש מאהובתו שאם יפול ולא ישאיר אחריו בן — תלד בן לגבר אחר, בן שיהיה שלהם. ואם אותו גבר לא יבין זאת — עליה לעזוב אותו. אותה אשה ילדה לו, ואפילו שני בנים, לפני שנפל. אותה אשה היא גיסתו של עו"ד קריצמן, ואותו בחור שנפל בלחמו על עצמאות הארץ — אחיו של עו"ד קריצמן. הגיסה חיה היום במושבה, והבנים כבר בחורים גדולים. בשבילם, בשביל כולנו, האם לא צריכה לבוא התנצלות?"

■ בשביתת עלית הנימשכת כמעט חודשיים, הצדדים הבולטים במאבק, מלבד הפועלים, הם מזכ"ל ההסתדרות **יצחק בן־אהרון** ויו"ר התאחדות התעשיינים **מרק מושביץ** שהוא מבעלי עלית. השבוע גילה שר־האוצר **פינחס ספיר** כי מלבד חילוקי הדיעות בין השניים, קיים ביניהם גם קשר אחר: „אני רוצה לציין," אמר ספיר, „כי בתקופת בן־אהרון נקשרו שותפויות בין חברת העובדים להון בורגני קלאסי, ואולי תופתעו לשמוע כי לכור ההסתדרותית שותפות עם מושביץ. אינני אומר זאת כהלשנה. אדרבה, אני רואה בדו־קיום זה דבר יפה."

■ זיכרונות על המשא־ומתן להסכם שביתת־הנשק שהתנהל עם המצרים ב־1949 באי רודוס, העלה השבוע מי שהיה אז מנכ"ל מישרד־החוץ ואחד מחברי המישלחת הישראלית **ואלטר איתן**. המשלחות הישראלית והמצרית גרו באותו בית־מלון, שהיה אז היחיד באי. תחילה לא רצו המצרים להיפגש ישירות עם הישראלים והשיחות נוהלו באמצעות המתווך מטעם האו"ם **ראלף באנץ'**, למרות שהדיונים נערכו באותו חדר. הקיפאון נשבר רק כאשר היה נידמה לאחד מחברי המישלחת המצרית כי אחד הישראלים פגע בו והוא פנה אליו ישירות ואמר: „אין לך זכות לומר דבר כזה. חזור בך מדבריך!" אחרי התקרית הבינו המצרים את הגיחוך שבמצב ואז הוחל במגע ישיר. היחסים בין חברי המישלחות השתפרו ובערב האחרון לדיונים הוחלט לערוך מסיבה משותפת. את הכיבוד אירגנו המצרים ששלחו מטוס מיוחד לקאהיר כדי להביא מכל טוב.

■ לא תמיד גורם הכסף אושר. ל**רחמים עישה**, הצעיר שזכה לפני חמישה חודשים ב־410 אלף ל"י בטוטו, גורם הכסף לפחד. „עכשיו אני חי מהריבית של הכסף. לא עושה שום דבר. מפחד שהכסף ייגמר," סיפר עישה המתגורר עתה בדירה בת ארבעה חדרים בבית רב־קומות בבת־ים שעלתה עם הריהוט 200 אלף ל"י. הכסף הרב גם גרם לסיכסוך עם בני מישפחתו: „כל אחד מהאחים שלי דרש ממני 20 אלף ל"י. לא נתתי. רצו שאכנס איתם לעסק משותף אבל פחדתי שירמו אותי. היה לי גם פחד מהעולם התחתון." גירסה אחרת על הריב המישפחתי, סיפרה השבוע לכתב במחנה **רנן שור**, אמו של רחמים, **רימה עישה**: „כואב לי הלב לראות מה קרה לילד שלי. ביום בו קיבל את ההודעה על הזכיה, כאן אצלנו, נסע לתל־אביב לחתונה של האח של אשתו, ומאז — לא חזר הביתה. אשתו לא נתנה לו. אמרה — המישפחה שלך תיקח לך את כל הכסף. והוא — מה שהיא אומרת לו הוא עושה."

■ מתברר כי שר־החוץ **אבא אבן** אוהב הפגנות. בהפגנה של תנועות־הנוער נגד הכופר בברית־המועצות, שנערכה ליד הכותל בירושלים, נאם אבן בפני המפגינים. את דבריו סיים במילים: „להתראות בהפגנה הבאה."

פסוקי השבוע

● **פרופסור יעקב טלמון**, בתגובה על מאמרו של עזר וייצמן בלא תסביכים: „דבריו של וייצמן מצלצלים כמו הועתקו מילה מילה מהיינריך טרייטשקה, ההיסטוריון והתיאורטיקן של הלאומנות הגרמנית המרושת הקיצונית."

● **הנ"ל על הנ"ל:** „השקפתו של מר עזר וייצמן אנאכרוניסטית, מיושנת, ריאקציונית והרסנית."

● **משה דיין בטלוויזיה:** „כשערביי שכם רוצים להפגין, הם משביתים את האוטובוסים שלהם. למחרת, כשאנו רוצים להעניש אותם, אנחנו משביתים את האוטובוסים שלהם."

מכתבים

(המשך מעמוד 6)
לצערי, היא צודקת בטענתה המבריקה שלא רק המנצח משלם את מחיר הניצחון, אלא גם המנוצח — את מחיר המפלה.

הראש שלי בשום אופן לא תופס מהי החוכמה להחזיר את הערבים רק לבירעם? למה, לכל השדים, לא להחזירם גם ליפו, לרמלה, ללוד ולשאר חלקי הארץ, שאותה הם, דרך אגב, כבשו לעצמם, בזמנו, בדם ואש — ומאז ועד העצם של היום הזה הם לא חולמים להחזירה.

ז. שור, יפו

■ אלופת

הפטנטים

אני חושבת שראש־ממשלת ישראל היא אלופת הפטנטים.

שיא הפטנטים שלה הוא מינויו מחדש של ח"כ שפירא לתפקיד שר.

ראשית היא חיכתה שלושה חודשים עד שהסערה סביב גורמי ההתפטרות נשתתקה. אחר־כך היא מצאה פטנט שגרם לכך שרוב הבובות בממשלתה הרימו את ידם כדי לאשר את המינוי ועכשיו יש לה גם פטנט כדי לגרום לאותה תוצאה גם בכנסת.

זאת נקראת אלופה!

שרה רייזנר, גבעתיים

■ להוציא

את התייש!

„בשעה שגאון אמיתי מופיע בעולם, יכול אתה להכירו בכך שכל השוטים מתאגדים כנגדו.” אמר מי שאמר.

אורי אבנרי אמנם איננו גאון. אך לרחם אמיץ — הינהו. עובדה: הוא צועד במקום השישי ברשימת האנשים השנואים ביותר.

אורי אבנרי: כה לחי! אל תיכנע. לגולדה! המשך להוציא תיישים קדושים! כולנו איתך במאבק לצדק!

ישראל דמידיאנו, גבעת־שמואל

■ עצוב,

עצוב מאוד...

בראיון עם עיתונאים בטלוויזיה בליל שישי לפני שבוע, נשאלה ראש־הממשלה, הגברת גולדה מאיר, על השתוללות מעשי השוד, הרצח והבירייונות במדינתנו בזמן האחרון.

על כך השיבה ראש־הממשלה בין היתר: „זה עצוב, עצוב מאוד!”

אכן, זה עצוב מאוד שיש לנו ראש־ממשלה שכזה.

אליעזר פומרנץ, נהריה

■ הצעה

מהפכנית

בימים אלה הודיעו על המצאה מהפכנית חדשה: מכונת־אמת, פרי עבודה משותפת של מדעני מכון וייצמן והמשטרה, המגלה אם אדם דובר אמת לפי הקול, בלי שיהיה צורך לקשור באופן פיסי בין המדבר לבין המכונה.

אין ספק כי מכונה זו צופנת התקדמות אדירה של המוסר הציבורי, אם יעשה בה שימוש נכון ומועיל לא רק לגילוי פושעים (עניין חשוב לעצמו) אלא גם לגילוי כנות ויושר בחיים הציבוריים.

ראוי הדבר שמכונת־אמת כזאת, עם סידור טכני אשר יקרין את התוצאות על מסך, תוצב בכל מקום שבו מופיעים העסקנים והמנהיגים לפני העם, לרבות הכנסת, הוועד הפועל, הממשלה ומשרדיה, מרכזי המפלגות וכד׳, כך שהציבור יוכל לראות במו עיניו אם הדובר לאוזניו אומר את האמת אשר בלבבו.

סידור זה, שאגב ראוי להשיג עליו פסנט עולמי, ירתיע אולי עסקנים אחדים מעסקנותם אך יגביר ללא ספק את האמון שהעם רוחש למנהיגיו ורבות מן התופעות השליליות בחיינו תעלמנה לנצח.

ש. ברשינה, ירושלים

■ הכפייה

הדתית

פעם היה נדמה לי, שהעולם הזה נלחם מלחמה רצינית ועיקבית בכפייה הדתית. יכול להיות שהמדיניות עדיין מתגלגלת אי־שם במסדרונות המערכת, אך מזמן לא קראתי על־כך בעיתון.

על העולם הזה להילחם באופן עיקבי ובלי ויתורים נגד הכפייה הדתית במדינה, עד שימוגר לגמרי קלון זה על מדינת־ישראל.

מתי בבלי, קיבוץ חורשים

■ ילדות

קשה

„העולם הזה” 1827, „טלי היא באפי”, על הצגת „משפחה שכזאת” הישראלית.

לדעתי קיפחתם את שאר הילדות שתמלאנה בהצגה לסרוגין את תפקיד באפי.

מיכל צורי, חנה דאוי וטלי פולק ב„משפחה שכזאת”
רגישות

אם כבר הראתם אחת מהן, הייתם צריכים להראות גם את השתיים הנוספות.

ילדות בגיל הזה הן מאוד רגישות והשתיים האחרות בוודאי נפגעו. כדאי שתתקנו את העוול שעשיתם.

אמא לילדה בת 11, תל־אביב

● שלוש הילדות שתמלאנה לסרוגין את תפקיד באפי: מיכל צורי, חנה דאוי וטלי פולק — **ראה תמונה.**

■ היסטריה

יהודית

ברית־המועצות מעניקה את כל ההשכלה חינם.

מפקפק אני אם השכלה זו מגיעה לאותם מאזרחיה שלא רואים בה את מולדתם. הרי המקומות במוסדות ההשכלה אינם בלתי־מוגבלים ושום מדינה בעולם לא היתה מכשירה מדענים בשביל ארץ אחרת ובייחוד לזו העויינת אותה.

לכן ההיסטריה סביב הנושא הוא טיפוסי ליהודים. זה יכול גם לגרום לכך שברית־המועצות תחשוב פעמיים אם להרשות ליהודים להתקבל למוסדות להשכלה גבוהה.

מ. קרני, ראשון־לציון

מאירופה
לאשה
שאיכפת לה
vionell
הספרי האינטימי המיוחד המשחרר
אותך מריחות ורגשות בלתי נעימים.
VIONELL מבית BAC, גדול
יצרני הדיאודורנטים המובחרים באירופה.

נתגלה טבק המועיל לגבר

האם יש טבק שאינו מזיק — אלא להיפך — מועיל? על שאלה זו עונים גברים בחיוב מוחלט, והם מתכוונים ל„טבק אוריגינל”. „טבק אוריגינל” — מוצרי איכות עולמיים להדגשת הגבריות ולטפוח ההופעה של הגבר: אפטר שייב, קצף גילוח, סבון תפנוקים, מי קולון, מי שיער, דיאודורנטים ועוד ועוד.

מוצרי „טבק אוריגינל” בעלי הניחוח הגברי המיוחד מעניקים לך רעננות ומרץ, מטפחים את הופעתך ופותחים בפניך דרכים חדשות להצלחה. מה הפלא שזהו ה„טבק” היחיד שגם הרופאים מסכימים (נוסף לבת זוגך) שהוא טוב עבורך...

■ על החשבון

„העולם הזה" 1823, „על חשבון משלם המיסים" — מכתב למערכת של הקורא יאיר צידון, שצירף הזמנה לחתונת בנו של ח"כ שלמה יעקב גרוס שנשלחה ללא תשלום במעטפה הנושאת את הכתובת „ח"כ פטור מתשלום".

בתשובה למכתבו של יאיר צידון מירושלים, הכותב אודות ההזמנה לחתונה

פרידלנדר
הפתעה

של ח"כ גרוס שנשלחה על־חשבון משלם המיסים, מה רבה היתה הפתעתי כשהגיע אלי בדואר הזמנה כנ"ל, מבויילת כדת וכדין. ואפילו חותמת דואר נתונה עליו.

מה פירוש האפלייה?

י. פרידלנדר, רמת־גן

● הקוראת י. פרידלנדר צירפה למכתבה את מעטפת ההזמנה המבויילת.

■ ערבית מדוברת

„העולם הזה" 1824, „צדק לא נורמלי", על פסק־הדין שפסק השופט הצבאי מנשה בר־שלטון לצעיר עזתי שקילל שוטר.

רצוני לעורר את תשומת ליבכם לעובדה שהמילה אקרוט אמנם אינה קללה וצודק דן בן־אמוץ בפירושו. אך לעומת זאת, ברור וידוע לכל בר־בי־רב שהמילה ארס מכוונת לרועה־זונות מדופלם.

אני מתפלא על כותב המאמר שהעיז להטיל ספק בעו"ד ושופט כמר מנשה בר־שלטון השולט בשפה הערבית על בוריה. מי אתם שתעיזו לכתוב בצורה זו, ולהגן על פוחח ופוחז ערבי (או יהודי).

עזרא זהבי, ניו־יורק

■ שלמות בשירה, אך לא באהבה

„העולם הזה" 1824, „רחל המרחלת — עצוב שם, למעלה," על מצב רוחה הירוד של אסתר עופרים המתמרמרת שאין לה בית.

לפני כתריסר שנים, כשאסתר היתה עדיין בלתי מפורסמת, קבעתי שהיא אלוהית וקולה כקול הסטרדיווריוס. כולם צחקו ממני. אח"כ בא החרם. במשך שלוש שנים הייתי כמעט היחידי שדרש לטהר את שמה. זה לא עזר. כולם צחקו ממני. עד שבא חיים טופול הגדול והציל את המצב. עכשיו א נ י הוא הצוחק.

העופרית הגיעה לשלמות בשירה. היא מתעקשת למצוא שלמות גם באהבה — אך בטבע אין בן־זוג מושלם. וזו סיבת דיכאונה.

עושרה החומרי אינו תרופה לאושר. להיפך: מרבה נכסים מרבה דאגה.

מקווני שתבונתה תעזור לה להשלים עם המציאות האפורה, ובינתיים שתנסה את הפטנט של ג'וזפין בייקר שאימצה עשרה ילדים.

חנן יקינטון, חולון

●

קוראים השולחים מכתבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למכתביהם.

שחם לבינסון אילון

בשרות

הבן או הבת התגייס לשרות.
התוכניות שלאחר השחרור הולכות ומתגבשות,
כל תוכנית דורשת אמצעים.

חסכון חודשי קטן או הפקדה חד פעמית בתוכנית

חסן לחייל

מבטיחים:
ריבית
הצמדה למדד המחירים
פטור ממס הכנסה
תוספת מענק של 5%
זכות לקבלת הלוואה

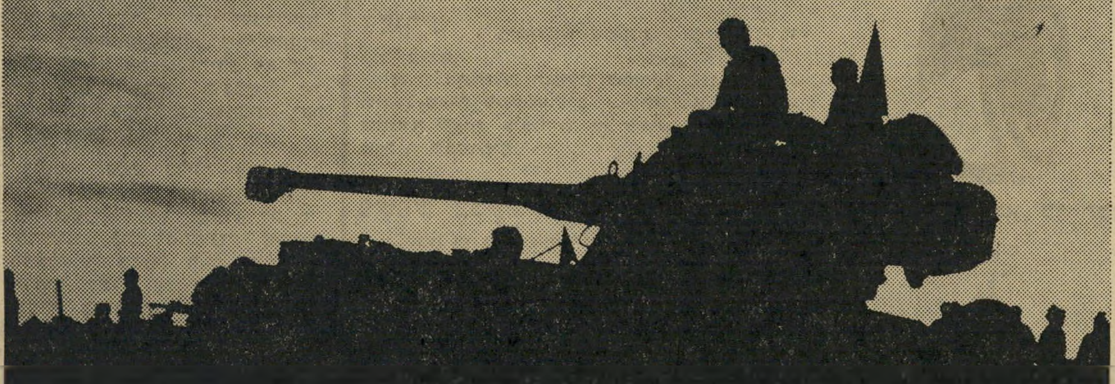

בנק הפועלים

בנק

מבצע החודש!
PHILCO
מודל אוריגינל
BENDIX
רק אצלנו

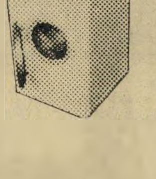

לרגל הורדת
מיסי המכס

הנחות גדולות

תשלומים ללא ריבית

סלון מרכזי

בית "אל-על" תל-אביב

רח' בן-יהודה 32, טלפון
588512, 58671.
סלון מרכזי סניף חולון:
רחוב סוקולוב 51.

מחלקה מיוחדת לעולים חדשים
Специальный отдел новых эмигрантов

התיאטרון הקטן מציג:
דליה פרידלנד (הבימה) **זאב רווח** (הקאמרי)

בוטיק השקרים

כתב וביים: יואל זילברג
עפ"י י. וולטר

תל־אביב — בית־החייל,
יום ד' 13/9 ב־8.30.
נצרת — נורית,
יום ה' 14/9 ב־8.30.
באר־שבע — גילת,
יום ו' 15/9 ב־9.00.
תל־אביב — בית־ארלוזורוב,
מוצ"ש 16/9 ב־7.30 וב־9.30.
רמלה — אילון,
יום ב' 18/9 ב־9.30.
תל־אביב — בית־החייל,
יום ג' 19/9 ב־8.30.
יפו — אלהמברה,
יום ד' 20/9 ב־8.30.
כרטיסים: תל־אביב, „לאן" ו„רוקוקו" וביתר המשרדים.
הפצה ראשית:
„לאן", טלפון 231655.

מפיק: יצחק בן־ניסים (זיטו), טל. 244044

סיקורת

תחנת שידור אמריקאית החליטה לה־עיז ולתת גיבוי לתנועה לשיחרור האשה, על־ידי תוכנית ראיונות בעלת נושאים נועזים. בין הנושאים אשר עליהם ידונו בתוכנית: „מה את עושה כדי לספק את הגבר שלך?" „האם התעלסת פעם לשם ההנאה שבדבר?" „האם העמדת פעם פנים בפגישה רומנטית?" וכדומה.

תיאטרון

ריח פירות טובים

„הכנסת כלה", מאת שמואל יוסף עגנון, בתיאטרון „הבימה". עריכה להצגה ובימוי: יוסי יזרעאלי. מוסיקה: גיל אלדמע.

„רבותינו זיכרם לברכה אמרו, אסור לו לאדם להנות בעולם הזה ללא ברכה. אכל כל מאכל, שתה כל משקה, צריך לברך עליהם תחילה וסוף. הריח ריח עשב טוב, ריח פירות טובים, מברך על ההנאה. כ־יוצא בזה לגבי ראייה."

דברי עגנון עם קבלת פרס נובל לספ־רות ב־11 בדצמבר 1966, בשטוקהולם. ועוד אמר הסופר: „רבותי בשירה וב־ספרות מי הם? דבר זה שנוי במחלוקת. יש רואים בספרי השפעות של סופרים שאני בעניי אפילו את שמותיהם לא שמ־עתי, ויש רואים בספרי השפעות של משוררים שאת שמותיהם שמעתי ואת דבריהם לא קראתי."

שתי ציטטות אלה, מלוות את הצגת הכנסת כלה. **אין ספק שההצגה ראוייה לכל כתרי השבח שכבר נקשרו לה. ה־מיגוון הרעיוני ושלל התמונות שמעלה יוסי יזרעאלי על הבמה, רחב מאוד. ה־רצון להדהים, למלא את הבמה בתנועה בלתי פוסקת במישורים שונים, ובהמצ־אות אסתטיות לשמן, מעידים על כך ש־הבמאי יזרעאלי מחפש בעצם דרך אל הקולנוע. הבמה בשבילו היא מעין סדנה בלבד.**

תרגילים בטכניקה של ניצול אמצעים דרמטיים. שימוש בבמה כאילו היא בד או צלולואיד. השחקנים אינם אלא טי־פוסים מהם הוא מרכיב קליידיסקופ סס־גוני ככל האפשר ורב צורות ככל היותר.

אין זה פלא אם בתוך השפע המבורך הזה של רעיונות, אפשר לזהות תמונות של מארק שאגאל, או שחקנים הנעים כשמבט בוהה נוסח קן ראסל על פניהם, או זמירות שנשמעות כמו בלדה אליזבט־נית, קורטוב של סילסולים חסידיים ו־דרישת שלום משלמה המלך ושלמי ה־סנדלר.

אלא מה? שעגנון גדולתו, המכי־לה את החכמה והעצב, השחוק והצי־ניות הדקה, ויש בה שלמות כזו, ש־היא דוחה כל תוספת. ואם יש בהצגה על הבמה חיסרון, הרי הוא נובע מעוצם ה־שפע. שלא כעגנון אבל איפרוה בשיכ־בות רבות מדי של איפור. וכל המוסיף גורע. לא עלה בידי יזרעאלי לאחד את השפע הרב לראליות מאחדת אחת. ובשל כך הוא גולש על גדותיו כמו שכבות רבות מדי של איפור על פניה של כלה יפה.

עברית מדוברת לא נורמלית

מאת דן בן־אמוץ ונתיבה בן־יהודה

מדור זה הוא תוספת למלון המפורסם של דן בן־אמוץ ונתיבה בן־יהודה. הקוראים מוזמנים לשלוח למערכת מלים וביטויים משלהם.

„יצחק? אני צריך שתסדר לי עבודה, בשביל התכשיט שלי..."

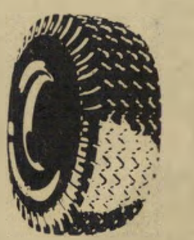

טייר שמן, בריא, כל הכבוד

זה בשביל נגד העין הרע באירלנד

גַּבָּר ת', גברי, חזק, אלים, „אבדאי".
„נסענו שתינו במונית. מאחורינו ישבו שלו־של ג'ברים. פחדנו להזיז את הראש."

מִתְגַּלֵּחַ בָּרוּחַ כינוי מהתל בבחור צעיר, שזקנו עוד לא צימח.
„אני לא תופשת איך אפשר ללכת עם אחד שמתגלח ברוח."

מִכְנָסֵי צִנּוֹר ש', מכנסיים ארוכים, בעיקר לגברים, הדוקים מאוד לרגליים.

סָגַר עִנְיָן ביטוי שמשמעותו: סירב להמ־שיך את הדיון, קטע בשרירותיות את השיחה.
„אז אמרנו לו: ומה עם כל שאר הביזבו־זים? למה כשיש קיצוץ — אז תיכף אנחנו הרא־שונים לסבול? פה — הוא סגר עניין. וזהו."

לִינְקֶר ת' כינוי, המבזה אדם על אי־יכולתו הטכנית, על חוסר כישרונו בתחום עבודת כפיים.
„הלינקר הזה — כל דבר שהוא נוגע בו, נשבר."

צִפּוֹרִים ביטוי שמשמעותו: להד"ם; סי־פורי בדים.
א: „בתחילת המילון לעברית מדוברת ישנו תיקון טעות משעשע." ב: „אתה באמת מאמין שהיתה טעות, ציפורים, זה פשוט מפוברק בכדי שנהיה מבסוטים."

(ד. ב. גן השומרון)

פִּשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו השתין, הפריש את מימיו.
„סלח לי רגע. אני הולך לפשפש במעשי."

דֶמִיקוּלוּ ת', מכוער, לא־יוצלח, לא מת־אים לתפקיד.
„יש לנו גדוד מחורבן עם מג"ד דמיקולו." ✶
„הקריין בטלוויזיה יפה — דמיקולו. בעיקר אח־רי שהסתפר."

הִתְחַרְמֵן פ', חשק, התמלא תאווה מינית, גבר עליו יצרו.
„זקן טיכו — וכל חתיכה שמזדמנת לו במש־רד תיכף מתחרמן עליה."

מַלְיָן ת', עשיר מאוד, „יושב על מיליונים."
„חספיקה להיות דיילת בדיוק שבועיים. בטי־סת הראשונה שלה — כבר תפשה לה מליין, ולקח לה שבועיים להתפטר."

עני שאיש לא מכיר

„אני שאיש לא מכיר" — תיאט־רון „ארנון", בשיתוף עם בימת „צוותא", על־פי מחזמר אמריקאי המבוסס על וידויי ילדי שכונות־עוני. תמליל עברי: דן בן־אמוץ; עיבוד פיזמונים: אהוד מנור; מו־סיקה ועיבודים: גארי פרידמן; בימוי: מירי מאגנוס.

אם יש איזו הצדקה, לתרגום מחזמר זה לעברית עם מטבעות לשון משלנו, הרי זה הפחד שבמקום ישראל אחת אנו יוצ־רים לעצמנו שלוש ישראליות: הישרא־לית, הערבית והצ'חצ'חית.

ומאחר ואלה הרואים עצמם כישראלים מיוחסים חפצים, לפחות בתיאטרון, בד־מוקרטיה, הם באים לראות מן היציע מה יש לצ'חצ'חים להגיד. וזו הזדמנות נאו־תה בהחלט לתפוס את היחסנים בצווארו־נם, לטלטל אותם עד שתנשור מהם אדי־שותם, ויבינו כי מה שקורה לצ'חצ'חים נוגע להם לא פחות מגורל הילדים שלהם בבית.

אבל כאן נשאלת השאלה: האם זה באמת מחזמר המחאה האמיתי שיזעזע את אמות הסיפים? האם הוא מצליח ל־שכנע את הצופה כי לפניו מוצגת תעודה אמיתית ומקוממת, האם הוא מחדיר ל־לראשו של היושב ביציע, שעליו לפקוח את אוזניו לווידויים המחרידים של בני שכונות העוני שלו?

קשה להאמין. הצוות, אמנם, עושה מא־מצים כנים להיראות ולהישמע אמיתי, אבל הוא נראה מועמד על הבימה, לא פראי לגמרי ולא מיקצועי לגמרי. וההעמדה לא מאולתרת לחלוטין אבל גם לא רבת דימ־יון במיוחד. **הפיזמונים מתקבלים כנעי־מות נחמדות למדי אבל לא כל כך מקו־ריות, אחרי** שיער וגודספל. **הבדיחות ה־עליזות המסיימות כל רגע שמאיים להת־פתח למעמד עצוב, מפרקות את הנשק מכל שורה שהיתה יכולה להתקבל כ־מזעזעת או נוגעת ללב.**

היחיד שמצליח להתבלט כבעל נתו־נים משכנעים של ממש הוא עמוס טל־שיר, שנפל בחלקו אחד הקטעים המזע־זעים באמת: וידוי של מסומם.

תיאטרון „ארנון": „אני שאיש לא מכיר"
דמוקרטים לפחות בתיאטרון

סיקורת

■ ■ ■

פדרו לואיז בארטילוטי, פקיד גבוה ב־מוסד בנקאי, נאלץ לאחרונה לוותר על הפרס הראשון בן זכה בפסטיבל־זמר ב־מקסיקו. וזאת מדוע? משום שהסתבר כי בארטילוטי שלח שיר לפסטיבל, בשם בדוי, ואחר כך, כאילו במקרה, דאג להיות יושב ראש צוות השופטים אשר החליטו על חלוקת הפרס. שירו „אין עוד פרחי ניר" זכה במקום הראשון. כאשר התגלתה הפרשה, הודיע בארטילוטי ש־הוא מוחל על הפרס הכספי, בסך 200 דולר. אבל מה עם הבושה?

תקליטים

מוציא פרנסה

מן הדממה

„יהדות הדממה אינה דוממת עוד" — תיאודור ביקל, סי.בי.אס. 65045.

המאמינים כי עיקרה של המוסיקה היא אוטנטיות, חייבים לרכוש את התקליט

זמר ביקל
דיין לא ירשה

הזה. הרי תיאודור ביקל השתמש כאן ב־שירים המוכיחים שיהדות הדממה **של ויזל אינה שותקת כל כך.**

אבל איסטניסים שמתעקשים גם לשמוע שירים טובים, ולא רק אוטנטיים, יסבלו קשות כי מה שתמצאו בתקליט זה, הן כמה מנגינות ישנות עם מלים חדשות שלאו־דווקא ריח־הפיוט עולה מהן: גנרל דיין / זה עם הרטייה / לא יניח שיהודים / יסולקו מישראל — **או דוגמא למביני אידיש:** חי, חי, זולן זי געין / אין דער ארד אריין. **יש גם כמה מנגינות חדשות יותר, שאין כל סכנה שיסחפו המונים בהארמוניות שלהם.**

אשר לתוספת של קטעי ראיונות (שוב אוטנטיים) עם יהודים רוסיים, בין שיר לשיר — חוץ מן הנימוק המסחרי של ניצול השואה להכנסה נוספת, קשה להי־בין מה הטעם בהם. אין בהם שמץ של דראמה ובוודאי שלא שמץ של חידוש. אם כך רוצים לעזור ליהדות רוסיה, אולי יש אמת בפתגם היהודי הישן: ישמרני אלהים מידידי. עם האויבים אסתדר כבר בעצמי.

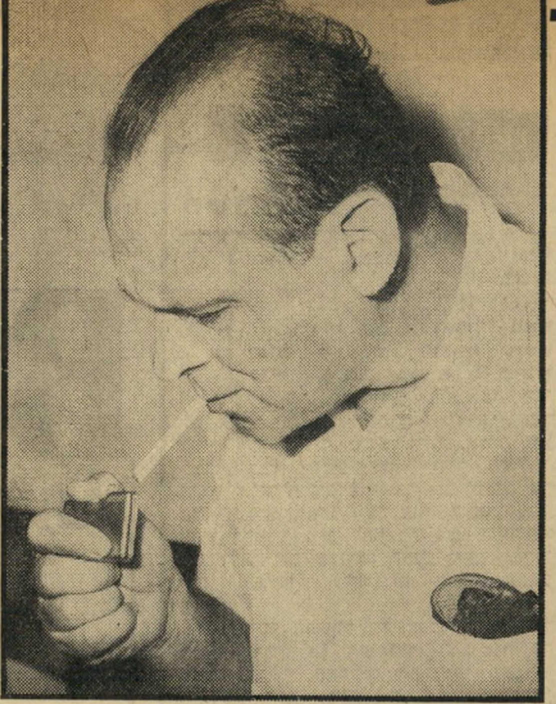

גיליתי את בורמן

ישראלי טוען: „בורמן התחמק לי בין האצבעות בגלל הזנחת משרד החוץ!”

מרטין בורמן, סגנו של היטלר, הפך לתעלומה מהרגע בו יצא את הבונקר המפורסם של מישרד ראש הממשלה (הרייכסקאנצליי). הוא היה ליד היטלר עד לריגעו האחרון, ולאחר שהפירר ואהובתו, אווה בראון, התאבדו בעזרת ציאן־קאלי, ברח מהמקום בליוויית קבוצת חיילים ועסקנים שהיו אף הם בבונקר.

סגנו הראשון של היטלר היה רודולף הס. בשנת 1941, ערב הפלישה הגרמנית לרוסיה, יצא הס, הגרמני שגדל באלכסנדריה, מדעתו. היטלר מינה במקומו את בורמן. למעשה היה תואר הסגן ריק מתוכן — מקביל למה שמכונה כיום: ראש לישכת ראש־הממשלה.

קדחת חיפושים

בורמן היה איש מנגנון אפור שבאפורים, אך עמדתו ודיקטטורת הפלדה ששררה אז בגרמניה הקנו לו כוח אדיר. הוא היה האיש ששלט על כל המגעים עם היטלר. ביחוד נתחזקו סמכויותיו לאחר נסיון ההתנקשות בחיי הפירר. מאז התקרית לא נאות היטלר לקרב אליו איש מלבד בורמן. קירבתו הרבה של בורמן להיטלר, שאיבד לאחר ההתנקשות את השליטה על כמה מחלקי גופו שנמצאו ברעדה מתמדת, השניאו את הסגן על כל צמרת המיפלגה הנאצית.

מייד לאחר בריחתו מן הבונקר החלו נפוצות השערות שונות ומשונות על גורלו. היו שקבעו כי בורמן נהרג על־ידי הרוסים מייד בצאתו, ובגלל היותו לבוש במדי חייל פשוט, נקבר בקבר המוני, יחד עם כל שאר ההרוגים. אחרים טענו, כי הוא נלקח לרוסיה ומשרת שם את המנגנון הרוסי, בעקבות שרותים קודמים שהעניק להם עוד בהיותו סגן־פירר.

והגירסה האחרונה, זו הגורמת מדי פעם בפעם לקדחת חיפושים אחרי בורמן, שהסתיימו עד עתה בכישלון גמור, היא זו שבורמן עזב את אדמת גרמניה ברכבת המחתרתית המפורסמת, בה נמלטו נאצים רבים, והוא מצוי כיום באחת מארצות דרום־אמריקה.

משחקי גנגסטרים

גירסה אחרונה זו הביאה ישראלי השוהה בקולומביה להכרזה, כי בידו ידיעות המאפשרות את לכידתו של הפושע הנאצי.

מרדכי יעקבי נשלח לראשונה לקולומביה על־ידי הסוכנות היהודית ב־1958. הוא חזר ארצה ב־1960, וב־1964 היה שוב בקולומביה, לאחר שהוזמן לנהל את בית־הספר של הקהילה היהודית בעיר ברנקיליה. ילדיו של יעקבי נותרו בישראל.

„בשבת 22 ליולי,” מספר יעקבי, „טילפן לי ידידי דוקטור כ״ץ, וסיפר כי לחבר שלו ידוע מקום המצאו של מרטין בורמן, ותמורת סכום הגון הוא מוכן לגלותו לשלטונות הביטחון הישראליים.

„קבעתי פגישה עם האיש. הוא עשה רושם של אדם שקט ומתון. אבל לא הצליח להסתיר את התרגשותו, ובהדליקו סיגריה היו ידיו רועדות. הוא אמר שהינו רק שליח לאדם שיודע על מקומו של בורמן. לדבריו דורש האיש האחר 20,000 דולר תמורת הגילוי, והוא דורש רק 30,000 פזטות מכסיקניות. הוא הוסיף שאין הם מקבלים צ׳קים. רק מזומנים, ורוצים גם שהות לבדוק אם הכסף איננו מזוייף.”

יעקבי ענה לו שאלה הם משחקי גנגסטרים, עליהם למד באיזה סרט זול. „קבעתי איתו שנמצא גורם שלישי שיהיה נאמן על שני הצדדים, והוא יחזיק בכסף עד להוכחת תפישתו של בורמן.”

כושי גבוה עם סיכת זהב

לאחר הפגישה התקשר יעקבי עם נציג הסוכנות היהודית של שגרירות ישראל והנ״ל תיווך בינו לבין השגריר אביגדור שהם. השגריר ביקש לקבל תזכיר מפורט של העניין, שיכלול שאלון תשובות לשאלות כמו:

●

●

●

●

יעקבי נפגש עם בעל הידיעות, כושי גבה קומה, „שהיה לבוש בטוב טעם בבגדים תוצרת־חוץ. שמתי לב,” מספר יעקבי, „שסיכת עניבתו היתה עשוייה זהב ופנינה ושעונו תוצרת שאפהאוזן. היתה לו טבעת יהלומים וצורת דיבורו הוכיחה על השכלה טובה וביטחון עצמי רב.”

עשרות אנשים במיבצע

התשובות שהעניק לשאלות השגריר היו מפורטות למדי: „למקום ניתן להגיע רק ברגל עם מורה דרך. יש לעבור ביצות ונהרות. בקירבת מקום יש שדה־תעופה קטן, בו יכולים לנחות מטוסים קלים. הוא רחוק מהים ויש בסביבה אינדיאנים רבים, שאותם יהיה אפשר לשחד כדי שיסייעו בתפישת בורמן.”

נוסף לכל אלה סיפר הכושי בעל ההליכות, כי בורמן לא נמצא כל הזמן במקום. הוא מופיע ונעלם. מסתובב כל הזמן עם רובה ומלווה בכלבי־צייד.

את כל הנתונים שאסף, העביר יעקבי לשגרירות ושם נאמר לו להמתין להוראות.

בינתיים החל מתכנן על דעת עצמו. הוא התקשר עם יהודי בעל מטוס פרטי, שהסכים לשתף פעולה. לדברי יעקבי נמצא גם יהודי בשם לוסטגרטן, שהיה מוכן להפקיד את 20,000 הדולרים לתשלום. כן הבטיח שיתופם של קבוצת יהודים שהיו בעליה של יאכטה ענקית. ביאכטה תיכננו להעביר את בורמן לאחר שילכד לג׳מאיקה, האיטי או אחד האיים ההולנדיים, שם לא צפוייה סכנה שיגלום, עד אשר יבוא הסיוע מישראל.

אך ישראל בוששה לסייע. „כל הזמן דחו אותי בלך ושוב. אני הייתי קשור עם עשרות אנשים במיבצע, והשגרירות התייחסה אל זה באדישות.”

למעלה מחודש המתין יעקבי לתגובה ממישרד־החוץ הישראלי, ולבסוף נואש וניתק מגע עם כל הנוגעים בדבר.

הגיב על הסיפור שגריר ישראל לשעבר בקולומביה, אביגדור שהם, כיום מנהל מחלקת הטכס במישרד־החוץ:

„נכון, אני זוכר את המכתב שקיבלתי מן היורד הזה. מה הוא רוצה עכשיו? העברתי את החומר ששלח לי למוסדות הישראליים, יותר לא עסקתי בזה. זה לא היה מתפקידי. אם הם לא ענו לו, זאת הבעייה שלהם!”

עם הפירר מרטין בורמן, סגנו של היטלר (קיצוני משמאל) פוסע לצידו של הרמן גרינג ואדולף היטלר. היעלמו המיסתורי של בורמן לאחר המילחמה מעורר בקביעות קדחות של חיפושים, בעיקר בדרום־אמריקה. טוען נוסף לגילויו, הוא ישראלי ששוהה בקולומביה בשם מרדכי יעקבי, אליו פנה, לדבריו, אדם שידע את מקום מחבואו של בורמן. למעלה מימין: מרדכי יעקבי. משמאל: בורמן.

ספרים

הטבע מות

The Birds of America — Mary McCarthy
Signet 1972.

„הציפורים של אמריקה" מאת מארי מאקרתי, הוצאת סיגנט 1972 — 288 עמודים, 5.40 ל"י

ההתחלה היא בשמורת טבע, בה מגלה פיטר, הנער המתבגר שהוא גיבור הספר, כי ינשוף מגזע נדיר, אותו נהג לבקר בכל חופש גדול, הלך לעולמו. הסוף בבית־חולים פריזאי, שם שוכב פיטר, קודח, לאחר שברבור שחור נשך אותו והפצע גרם להרעלת דם. בהזיותיו הוא רואה את עמנואל קאנט ניצב למרגלותיו ואומר: „זהו זה, נערי, הטבע מת."

וזה מוסר ההשכל של הספר כולו. מארי מאקרתי, מן הסופרות הרגישות ביותר לשינויי האקלים התרבותי באמריקה של היום, מתבוננות באנושות השוקעת לאט לאט בתוך ים הצואה והרפש שהיא מייצרת בעצמה, ואינה נותנת כלל את הדעת על כך שסופה לטבוע בתוך הזוהמה. בקטע אופייני, נאלץ פיטר לנ־

הציפורים של אמריקה
האם, הבן והטבע המת

קות בית שימוש של מלון בו הוא מתגורר, מן הצואה המטנפת אותו, צואה אותה השאירו אחריהם אנשים שהם לכאורה משכילים ומתורבתים.

ולא רק הטבע מת, אלא כל מה שהיה פעם יכול להביא לחדווה בלב האדם. תרבות, מזון, חוויות, הכל נמכר היום בקופסאות מן המוכן, ואת מקום אוהבי האומנות, ההשכלה והידע, תופסים סוחרים זריזים. ואילו אנשי הרוח, אלה שהם עדיין חושבים את עצמם כאלה, נמלטים בתוך מגדלי שנהב של מחקרים סתומים, נסגרים בתוך היכלי מוסיקה שנועדה למתי מעט, מביעים את שאט הנפש מכל מה שקורה סביבם. אבל בעצם אינם עושים שום דבר מעשי כדי לשנות את פני הדברים.

כל זה מתואר בקורותיהם של פיטר, הנער המתבגר, ואמו, אשר מנסה להיות בעת ובעונה אחת אשה מסורה, אומנית כנה (היא מנגנת פסנתר בהרכבים קאמריים קטנים) ואם למופת, ונאלצת כמובן תמיד לעשות פשרות. אווירת הבינוניות העכורה של עיירה אמריקאית קטנה, הפער ההולך וגדל בין הדורות, כפי שהוא מתבטא בפגישות שבין פיטר, אשר נשלח ללמוד בסורבון, לבין אמריקאים מבוגרים ממנו, השוהים שם בתפקידים דיפלומטיים, כל אלה באים לידי ביטוי חריף.

ואכן, אחרי העמוד האחרון של הספר, לא קשה להסכים עם מסקנתו של קאנט. הטבע גוסס ומת, אוהבי הטבע הולכים ונעלמים, קאנט עצמו הולך ונשכח. ומה שבא במקומם, אינו מקסים לא את העין, לא את האוזן ולא את האף.

הייתי להתחלת טכס־ההתייחדות בנמל־התעופה בלוד. המישפחות של הרוגי מינכן עברו על פנינו. לפתע נעצר אביו של אחד החללים — איני יודע אביו של מי היה — וצעק לעומתי: „מה אתה עושה כאן! לך אל המחבלים! בוגד! צבוע!”

בני־המישפחה הרגיעו את האב, והטכס התחיל.

לא שמעתי אף מילה אחת מדברי הרבנים ויגאל אלון. הסתכלתי בשורת הארונות המכוסים בזרים, הקשבתי ל־בכי האמהות, והירהרתי בקריאת־הכאב של האב השכול.

לא המילים הטרידו אותי. כאשר מצטברים בליבו של אדם רגשות של כאב, זעם ונקם, טבעי הוא שיבקש לפרקם איכשהו.

בכל הדורות נמצאו דמגוגים שהטיפו לא־מונה שהמילחמה היא הפיתרון היחידי, ושו־

מינכן

שוחרי־השלום הם סוכנים של האוייב. בעיתות של התרגשות וכאב, קל לאדם פשוט להתפ־תות לטעות טראגית זו. כמה מטובי האנושות נפלו לזה קורבן.

הטריד אותי משהו אחר. בדרכי אל הטכס, ובהמתיני בשמש הלוהטת, כירסמה בליבי שאלה מציקה — ואותה תקרית קטנה כאילו הגבירה אותה שבעתיים:

האם יכולתי לעשות משהו להצלת בני־הערובה? האם עשיתי את חובתי? או שמא רובצת גם עלי קורטוב של האשמה למותם?

המותר היה להיכנע?

ארבעים ושמונה שעות לפני כן היו בני־הערובה כלואים עם שוביהם בכפר האולימפי. אנשי־הטירור דרשו שישחררו, תמורתם, 200 אסירים בישראל.

באותו זמן רואיינתי בבניין הכנסת על־ידי הטלוויזיה הגרמנית. נשאלתי, כמובן: האם אתה מציע להסכים לעיסקה זו?

השבתי בלי היסוס: „לא!” בשאלה גורלית זו תמכתי בעמדת הממשלה.

כמה מן האנשים הקרובים לי ביותר חלקו על עמדה זו. לדעתם, היא שחרצה את גורל הספורטאים.

יש הסבורים שמוטב היה לשחרר 200 אסירים מסוכנים, תחת לסכן את חייהם של הספורטאים.

אף אחד מקרובי־המישפחות של בני־הערובה לא דרש זאת. גם לא הוריו האמריקאיים של העולה מארצות־ה־ברית. האם הייתי צריך להרים את קולי באותו בוקר בכנסת? האם הייתי צריך להשמיע דיעה זו בראיון ששודר באותו יום על־ידי הטלוויזיה במינכן עצמה?

שאלתי עצמי שאלה זו, כשעמדתי מול פני הארונות. האם יכולנו להציל צעירים אלה?

עבר מאז שבוע, ושאלות אלה צפו בתודעתי שוב ושוב. אני מאמין — גם עכשיו — שהעמדה היסודית היתה נכונה. אסור היה להסכים לחילופין.

מי שנכנע לסחיטה — מעודד את הסחיטה. אילו הצליח מיבצע־מינכן בעיני מתכנניו,

מאת

אורי אבנרי

היו החטיפות הופכות לעניין של יום־יום — תחילה למען שיחרור אסירים, ולאחר מכן ל־מען כל מטרה אחרת.

אולי היו צריכים להסכים שבני־הערובה יובאו למצ־ריים, ואז להפעיל כלפי ממשלת קאהיר את מלוא עוצמת לחצנו הנגדי. אולי.

אך אסור היה להיכנע. לא בגלל עניינים של גאווה ויוקרה. אלה אינם שווים טיפת־דם אחת של אדם חי ונושם. אלא מפני שכניעה זו היתה מסכנת את חייהם של רבים־רבים אחרים, ומביאה בסופו של דבר לשפיכת דם רב יותר.

אני שומע כאן, מאחורי אוזני, קול קטן הלוחש: „האם היית מחליט כך גם אילו היה אחיך בין בני־הערובה?”

איני יודע. אולי הייתי בורח מן האחריות. אולי הייתי מתמוטט ומחליט בניגוד להגיוני.

קיבלתי את החלטת הממשלה. הסכמתי לה. אני נושא — כמו כולנו — בחלק מן ה־אחריות.

האיש שניצל

מאמן המישקולאים, טוביה סוקולסקי, אחד הישראלים שהספיק לברוח מן המעון ע״י קפיצה מהחלון, בוכה על ארונו עטור הזרים של אחד מחניכיו.

11 ארונות. 11 צעירים הטמונים בעפר. אחריות נו־ראה.

זה אינו הסוף!

אחריות נוראה, אפילו הייתי מאמין שאי־כניעתנו במינכן שמה סוף־סוף קץ לטירור.

אבל איני מאמין בכך. להיפך. אני מאמין שהטירור יימשך, ויעמיד אותנו בעתיד בפני ברירות אכזריות עוד יותר.

לכל היותר צימצמנו במינכן את ממדיו, ו־מנענו את הפיכתו לקללה יומיומית.

צריך להיות לנו ברור לגמרי: אי־אפשר לחסל את הטירור. אפשר רק לעקור את שורשיו הפוליטיים והפסי־כולוגיים, כדי שימות בהדרגה.

ומכיוון שאני מיטיב להכיר שורשים אלה — אולי יותר מרבים אחרים — אין לי ברירה אלא לקרוא ל־עצמנו: הבה נאמץ את ליבנו. צפויות לנו מכות נוספות מסוג זה.

כל אחד מאיתנו, בייחוד בצאתו לחו״ל, צריך להיות מוכן להימצא מחר במצבם של בני־הערובה במינכן, פנים אל פנים מול המוות.

טירור ללא תכלית?

הטירוריזם הוא מכשיר פוליטי. פירושו של המו־שג: הטלת אימה, כדי להשיג מטרות מסויימות.

המטרה יכולה להיות חיובית או שלילית. היו מער־כות־טירור שהעולם קיבל אותן, וההיסטוריה הצדיקה אותן, למרות שהאמצעים היו אכזריים. היו מערכות־טירור שנפסלו מייד ונשארו פסולות בעיני האנושות. אך אלה גם אלה, היה בהן הגיון מסויים. הטירוריסט השתמש בטירור כדי להשיג מטרה שניתנה להשגה.

משום כך נראה הטירוריזם הפלסטיני כל־כך יוצא־דופן. לא בשל האכזריות שלו. אלא בשל חוסר־התכלית שלו.

דווקא מעשה־הזוועה של מינכן מדגים זאת היטב. מה השיגו הטירוריסטים במעשה זה?

הם לא השיגו את המטרה המוצהרת — שיחרור חב־ריהם מן הכלא הישראלי. ומכיוון שהם כבר למדו להכיר קצת את הפסיכולוגיה הישראלית, היו צריכים לדעת זאת מראש.

הם לא רכשו את אהדת העולם לעניין הפלסטיני. להיפך. לא היתה עוד התקוממות עולמית כזאת נגד מעשה פלסטיני, כמו שהיתה הפעם. העולם הניטרלי, העולם הקומוניסטי ואף חלק מן העולם הערבי הצטרף לגינוי.

הם לא בודדו את ישראל. להיפך, הם גרמו להפגנת־אהדה חסרת־תקדים לישראל.

הם לא עזרו לעולם הערבי. להיפך, הם הרסו במכה אחת את הסיכוי האחרון של אנוואר אל־סאדאת להביא לכפיית שלום על ישראל. אחרי שהתאכזב מארצות־ה־ברית ומברית־המועצות, השתדל סאדאת לגייס את אי־רופה המערבית, שבה ממלאה גרמניה תפקיד מרכזי. הפידאיון פתחו תהום חדשה בין ממשלות קאהיר ובון, עוררו שינאה אישית בין מנהיגיהן, ובכך סתמו את ה־גולל על הנסיון הצרפתי לגייס את אירופה למען המדי־ניות המצרית.

בעולם הערבי הם חיזקו את השליט האחד השנוא עליהם אף יותר מגולדה ודיין: המלך חוסיין, שניצל את ההזדמנות בזריזות ובאומץ־לב, בשפרו את סיכויין להסדר נפרד על־חשבון הפלסטינים.

בישראל עצמה הם חיזקו את כל המגמות האנטי־ערביות הקיצוניות ביותר.

אם כן, מה היה ההגיון במעשה־טירור זה? מה היתה תכליתו?

„העולם כולו נגדנו”

יש תכלית ויש הגיון. קשה מאוד להבין אותן. אולי כאן המקום לספר איך למדתי אני להבינם.

לפני שנתיים הוזמנתי לנאום על בעיות השלום ב־אוניברסיטת ניו־יורק. חוליה של שוטרים חמושים שמ־רה על הקהל, שהיה מורכב מציונים, פלסטינים, סתם אמריקאים, אנשי השמאל החדש והימין הישן.

לפתע גיליתי בקהל מכר ותיק. היה זה ערבי יש־ראלי שירד מן הארץ. הוא גם השתתף בוויכוח, שעבר לאפתעת כולנו בשלום, ולאחר מכן שאל אותי אם אני

מינכן

(המשך מעמוד 13)
מעוניין להכיר כמה פלסטינים. נעניתי בשימחה, והוא הזמין אותי לביתו באחד הערבים.

בבואי לשם באיחור־מה, מצאתי את הדירה הקטנה גדושה עד אפס מקום בפלסטינים מכל הסוגים — ערבים מישראל, מהשטחים המוחזקים, מירדן וממחנות הפליטים, סטודנטים וגולים, פעילים של גופים הקשורים ב„אירגונים", וכאלה שהייתי בטוח שהם חברי האירגונים עצמם.

עד השעות הקטנות של הבוקר עמדתי באש צולבת, והוויכוח הלוהט התנהל בשיא ההתרגשות. למדתי הרבה, הרבה מאוד, באותו לילה ארוך בפרבר ניו־יורקי.

למדתי שלכל הבחורים הצעירים האלה, יש רק מוקד אחד בחיים: התחושה שנעשה להם אי־צדק נורא, ושאת העוולה הזאת עשו היהודים (או „הציונים"), בעזרת העולם כולו.

למדתי שהשאיפה הבוערת האחת, השורפת את ליבם ממש, היא: שישראל, והעולם כולו, יכירו בעוול הזה, ויודו בו בפה מלא.

למדתי שאין דבר בעולם הנראה להם חשוב יותר מאשר זה: שיכירו בקיומו של העם הפלסטיני. שיגידו להם: כן, אתם פלסטינים. נעשה לכם עוול.

ומה אז? הדבר הזה עצמו כל־כך מעסיק אותם, כל־כך מכלה את כל כוחם הנפשי, עד שלא חשבו כלל על האחר־כך. אפשר היה לקבל את הרושם המוזר שפיתרון בעייתם מעניין אותם בהרבה פחות מאשר עצם ההכרה בקיומה.

להזכיר לעולם

התווכחנו, כמובן, על תוכנית־השלום שלנו (מדינה פלסטינית חופשית בצד ישראל) ועל תוכנית־ה„שלום" של ה„אירגונים" („מדינה פלסטינית דמוקרטית" בכל הארץ). אולם לוויכוח זה חסר הלהט. המצע של הפידאיון עניין אותם ללא־שיעור פחות מאשר עצם מילחמתם להכרה בפלסטין.

צעירים כאלה פזורים עתה בכל רחבי העולם. אין ארץ, אין עיר חשובה, כימעט ואין מיפעל חשוב, שבהם אין מצויים צעירים פלסטינים כאלה. זהו הרקע המושלם למערכת־טירור עולמית.

טירור — לשם מה? כדי לכפות על ישראל פיתרון מסויים? כדי לשכנע את העולם די..כר בצידקתם? לא.

המטרה היחידה של טירור זה היא להזכיר לעולם שישנם פלסטינים. שאי־אפשר להתעלם מהם. שלעולם לא תהיה מנוחה לאיש, עד שיכיר העולם בעוול שנעשה להם, לדעתם.

לכן זהו טירור מסוכן כל־כך. כל מטרה הגיונית מגבילה את שיטות הטירור. אינך רוצח ילדים, כשאתה רוצה לרכוש אהדת הורים. אינך משבית אולימפיאדה בינלאומית, כשאתה רוצה לעשות נפשות בקרב האומות. אינך מפיל מטוס אירופי, כשאתה רוצה להצליח באירופה.

אבל לטירוריזם הפלסטיני אין מיגבלות כאלה. כי אין לו מטרות כאלה. כשהמטרה היחידה היא לצעוק: „אני קיים! אתם לא יכולים להתעלם ממני!" אני מטורף מפני שעשיתם לי עוול!" — אין שום סייג.

מעולם לא היה טירוריזם מסוכן יותר, מלבד הטירור האנארכיסטי בסוף המאה שעברה, שרצח אנשים חפים־מפשע כדי להציל את האנושות.

מוטב שנבין זאת. כל ישראלי בחו"ל, כל אשה וילד, כל דבר שיש לו הקשר הקל ביותר לישראל — יהיה נתון בסכנה במשך זמן רב. הרמטכ"ל הגאוני ביותר, שרות־הביטחון היעיל ביותר, לא יוכל לחסל טירור זה לגמרי.

ויכוח עם מתכנן הפשע

ועוד זיכרון, הקשור קשר הדוק עוד יותר לזוועת מינכן.

קראתי זה עתה בלה מונד כי האיש שתיכנן את פעולת־מינכן היה צעיר בן 36 בשם פואד אסד אל־שמאלי, שמת לפני חודש מסרטן בז'נבה. אל־שמאלי, כך נאמר, היה מפקד האירגון ספטמבר השחור, שהוא אחד מזרועות פתח. אחרי מותו המשיכה אשתו בפעולתו, והיא שניצחה על הפשע במינכן.

הכרתי את אל־שמאלי. התווכחתי עימו.

זה היה בדצמבר 1969 — כשנתיים לפני שהוקם ספטמבר השחור. הוזמנתי לז'נבה למען אירוע מיוחד: להשתתף בוויכוח הפומבי הראשון, פנים־אל־פנים, שהתנהל אי־פעם בין פעיל פלסטיני ובין איש־ציבור ישראלי. (בכל הוויכוחים הקודמים סירבו הערבים אף לשבת באולפן אחד עם הישראלים). הפעם אירגן רדיו ז'נבה ויכוח סביב שולחן אחד.

מלבד שנינו היו צריכים להשתתף בו מנחה שווייצי והצייר הצרפתי־יהודי מארק האלטר, יוזם הוועד הבין־לאומי של השמאל למען השלום במיזרח התיכון.

הערבי הסכים לחידוש מהפכני זה של ויכוח ישיר בתנאי: שלא ייקרא „ויכוח" אלא „עימות". מכיוון שההגדרה היתה נכונה, הסכמתי.

בבואי לבניין הרדיו, הוצג בפני צעיר רזה, עצבני במיקצת. איני זוכר אם היתה עימו אשה. הוא הוצג בשם „מר חאלד", אך בשיחה פרטית קראו לו פואד. באופן רישמי היה נציג הסטודנטים הפלסטיניים בשווייץ. אולם המנחה לא הסתיר בשידור שהוא „מייצג את דיעות פתח", והוא עצמו דיבר בשידור בשם „הדיעות של תנועת השיחרור הפלסטינית פתח."

היה זה שידור חי, אולם הוא הוקלט, והתמליל המלא פורסם בגליון העולם הזה (1692) כעבור חודשיים. עיינתי בו השבוע מחדש. כי בינתיים נודע לי כי אותו „מסיה חאלד" היה פואד אסד אל־שמאלי.

מה היו דיעותיו של מתכנן הרצח ההמוני?

היה לי קל, באותו ויכוח, לחשוף את הסתירות היסודיות בטיעונו. הוא דגל בהגדרה העצמית הלאומית של הפלסטינים, אך שלל אותה מן הישראלים. הוא רצה ב„מדינה פלסטינית חילונית" בכל הארץ, שבה יחיו ביחד ובאחווה מוסלמים, נוצרים ויהודים — אך שלל מן היהודים, המהווים בה רוב, את הזכות לקרוא למדינה הזאת בשם „ישראל". הוא רצה שהפלסטינים יהיו ערבים, ויהפכו למנהיגי העולם הערבי כולו, אך שהיהודים

כך זה התחיל

וכך זה נגמר

בארץ יחדלו מלהיות ישראלים, ויהפכו לפלסטינים בני דת משה.

הוא שלל, כמובן, את תוכניתנו להקמת מדינה פלסטינית בצד ישראל — מכיוון שלא רצה בקיום ישראל. (זה היה עוד לפני שחבריו בביירות מצאו לנחוץ לפרסם ספר שלם בערבית נגד תוכנית זו ונגדי אישית.) הוא שלל גם בחריפות רבה את ה„אפוטרופסות" של מדינות ערב.

הפרכתי את הדברים ללא מאמץ־יתר, ויצאתי מן הוויכוח בתחושה של ניצחון.

אבל היתה לי הרגשה סתומה שלא הטענות הממשיות של פואד היו חשובות לו, אלא משהו אחר, שבא בדבריו רק לידי ביטוי עקיף. זהו הצד הרגשי.

הוא אמר: „(מצד גולדה, בן־גוריון ודיין) קיימת שלילה מוחלטת של העובדה שקיים עם (פלסטיני), שקיים אדם (פלסטיני), שקיימת יישות (פלסטינית)... מהצד האחד (הישראלי) קיימת שלילה מוחלטת של העם השני (הפלסטיני)..."

ולאחר מכן, בתגובה על תוכנית־השלום שלנו: „אפשר להציע פיתרון. אולם מי יהיה השותף לפיתרון הזה? מי ידון עם מי? האם אנו נדון עם המימסד הישראלי? עם אלה המחזיקים באדמותינו, עם אלה שבשנת 1948 הקימו מדינה על חשבוננו תוך עיוות הצדק, עם אלה שבשנת 1967 כבשו אדמות חדשות, ואשר כעת דורשים גבולות ,בטוחים ומוסכמים', תיקונים הנלקחים קצת מפה וקצת משם?

האם נדון עם המימסד הזה? על איזה בסיס? פירושו של דבר הוא, למעשה, הכרה בעוול שנעשה בתחילה. אין מנציחים עוול! יש להכריז מילחמה על העוול!"

נראה שהרגשתי גם אז שכאן חבוי העיקר. כי את דברי־הסיכום שלי פתחתי במילים שיכולתי לאמרם גם השבוע, אחרי פרשת־מינכן: „יש גבולות גם למילחמה באי־צדק. מי שרוצה לשים קץ לאי־צדק, אינו יכול לבצע עוול גדול יותר. מי שרוצה ללחום נגד אי־הצדק, אינו יכול לדרוש את חיסולו של עם ישראל. אין צורך לשכוח אי־צדק, אבל צריכים לקחת בחשבון גם את הצדק של הזולת!

„מה שנוגע לדברים (של פואד) על הרצון לחיות בצוותא (במדינה פלסטינית) — כאשר אתה בא להרוג אותי, קשה לדרוש ממני להבין שיש לך מטרות טובות. ולא אעמוד כאן על שיטות־המילחמה שלכם, למרות שיש לי הרבה מה להגיד על שיטות אלה!"

ספורט במקום מלחמה

מוכן מאליו שאיש כזה, החי כל הימים בהרגשה שהעולם כולו עשה לו עוול ומתעלם מקיומו, לא ראה כל פסול בהתפרצות אלימה לתוך האולימפיאדה. להיפך, בעיניו היתה זאת, מן הסתם, נקמה מצויינת בעולם כולו.

העולם הגיב בזעם ובחלחלה. אלף דוברים במאה שפות חזרו על אותו רעיון: איך העזו פושעים אלה לבצע את זממם דווקא באולימפיאדה, המוקדשת כל־כולה לרעיון השלום והאחווה בין העמים?

יש לוויכוח הזה שורש עמוק יותר מכפי שנראה במבט ראשון.

קונראד לורנץ, הפרופסור האוסטרי החוקר את התנהגות החיות כדי להבין את האדם, טוען, כי האדם הוא חייה תוקפנית. אין הוא מאמין שאפשר לחסל תוקפנות זו, הטבועה בעצם מהותנו. אך לדעתו אפשר להציל את האנושות, ולמנוע מילחמת־שואה, אם נמצא אפיקים לגיטימיים לפורקן תוקפנות זו. והאפיק הטוב ביותר הוא הספורט.

בפרק האחרון של סיפרו, על התקפנות, כותב לורנץ: „התפקיד החשוב ביותר של הספורט הוא לספק שסתום־ביטחון בריא להתלהבות המילחמתית הקולקטיבית, שהיא הצורה העיקרית והמסוכנת ביותר של התוקפנות.

„האולימפיאדה היא ממש ההזדמנות היחידה שבה אפשר לנגן את ההימנון הלאומי של אומה אחת, מבלי לעורר איבה כלפי אומה אחרת.

„זה כך, מפני שהתמסרותו של הספורטאי לנורמות החברתיות הבינלאומיות של הספורט שלו, לאידיאלים של אבירות ומישחק הוגן, אינה נופלת מכל התלהבות לאומית. רוח־הצוות, הכרוכה בכל ספורט בינלאומי, מעלה על נס דפוסים רבי־ערך של התנהגות חברתית, שמקורם בתוקפנות.

„קרוב לוודאי שדפוסים אלה התגבשו בשחר התרבות, בלחץ המילחמה בין השבטים. המידות הטובות של הלוחם האציל, כגון הנכונות להקריב את עצמו על מיזבח העניין המשותף, הכניעה הממושמעת לסדר־הדרגות של הקבוצה, העזרה ההדדית מול פני סכנת־מוות, ובעיקר הקשר החזק מאין כמוהו של הידידות בין גברים, היתה חיונית לקיום השבט הקטן בימי האדם הקדמון.

„כל המידות הטובות האלה עדיין רצויות באדם המודרני, ואנו מכבדים אותן באופן אינסטינקטיבי... למרבה המזל, ישנן דרכים (מלבד המילחמה) לפיתוח תכונות אלה... כגון ענפי הספורט היותר קשים ומסוכנים."

זהו התפקיד האמיתי של האולימפיאדה: לתת לאומות להתחרות ביניהן ללא מילחמה, לספק פורקן לתוקפנות הלאומית בדרכי שלום, לאפשר לכל עם להתגאות ביישותו הלאומית מבלי לדרוס את היישות הלאומית של הזולת.

הדגל האחד שחסר

איך התגאינו כולנו, כאשר אסתר שחמורוב השיגה הישג! איך רחב ליבנו כאשר עלה דיגלנו הלאומי אל ראש התורן, בין דגלי האומות! איך התרגשנו, כאשר שמענו את מחיאות־הכפיים של הרבבות למישלחתנו, כשעברה בסך על פני הבימה!

אין זה מיקרה שמעשה־הזוועה של מינכן בוצע על־ידי העם האחד שלא הופיע בה ב־

בראנדייג' מכריז באזכרה על המשך האולימפיאדה

שמו, שדגלו לא התנוסס בה, שהימנונו הלאו־מי לא נוגן. התוקפנות הלאומית של בני עם זה, שגדלה לממדים מיפלצתיים בגלל חמלה־עצמית נוראה, הולידה את הפשע.

מה היה קורה אילו הוקמה מדינה פלסטינית בחלק מן הארץ, אילו צעדו פלסטינים על המסלול, אילו הונף דגלם על התורן? האם היה הדבר מייבש את מקורות היניקה של הטירוריסטים, מנתק אותם מעמם ומונע את פשעיהם?

הם עצמם סבורים כך, כנראה. אחרת לא היו מאשי־מים אותנו בכך שתוכנית־השלום שלנו היא מזימה לחי־סול „המהפכה הפלסטינית" (קרי: אירגוני הפידאיון).

ואחרת הם לא היו תוקפים אותי אישית — ממש באותו זעם כמו האב השכול האומלל, שבנו נרצח בידיהם.

העולם היה עימנו

הערבים אינם היחידים הסובלים ממיקרה חמור של חמלה־עצמית. אנחנו, הישראלים, מתחרים בהם על המקום הראשון.

וכאן אנו באים אל השאלה שעוררה בשבוע שעבר סערות כה רבות: האם היתה האולימפיאדה צריכה להיפסק בעיקבות הזוועה?

הבה נודה שתיתכנה שתי תשובות שונות על שאלה זו — ולכל אחת מהן יש מידה רבה של צידוק.

ביום השלישי בבוקר, באותו ראיון שנתבקשתי לתת לטלוויזיה הגרמנית, הוצגה לי שאלה זו. השבתי באופן ספונטאני, עוד לפני שידעתי מהי עמדת הממשלה.

אמרתי: אסור להפסיק. להפסיק — פירושו להיכנע לטירוריזם, להניח להם לחשוב שהם השיגו את שלהם.

להיפך: צריכים להמשיך באולימפיאדה, לשנות את דמותה, להפכה להפגנה עולמית אדירה נגד הרצח, נגד הטירור, למען השלום.

כיום, שבוע לאחר־מכן, אני משוכנע שעמדה זו היתה צודקת.

אני מתאר לעצמי מה היה קורה למחרת הזוועה, אילו עלתה אסתר שחמורוב על המסלול והשתתפה במירוץ, כשסרט שחור על חזה.

האם לא היה העולם כולו מריע לה, ולמדינתה? האם לא היתה זאת הפגנה כבירה של כוח־העמידה הישראלי של החלטתנו הנחושה לחיות?

בטכס האזכרה עורר פסוק אחד של נציג המישלחת הישראלית מחיאות־כפיים סוערות. היה זה כאשר הכריז שהזוועה לא תרתיע את ספורטאי ישראל מלהשתתף להבא באולימפיאדות.

אילו היתה החלטה זו חלה כבר על האו־לימפיאדה הזאת, אילו חזרו אליה הכפיר־טאים אחרי ההלווייה, אילו צעדו ספורטאי־נו — אף־על־פי־כן ולמרות הכל — במיצעד הסיום שלה, כשדגלם מתנופף בגאווה מעל לראשם — האם לא היה לב העולם כולו פועם בהתרגשות?

וכנגד זה: אילו הופסקה האולימפיאדה, היה הדבר מנ־חיל ניצחון בולט לאנשי הטירור, ונוטע בהם את האמונה שהם יכולים באמת להפסיק את מהלכו של עולם.

משום־מה אין לי סימפאטיה רבה לנשיא היוצא של הוועד האולימפי העולמי, אייברי בראנדייג'. אולם ההמונים הריעו לו כאשר הכריז בטכס־האזכרה שהאולימפיאדה תי־משך, כהפגנה נגד הטירור, ואני מוכן להאמין שהיה כן בגישתו.

האם היו צריכים להפסיק?

היה בהחלט מקום גם לגישה ההפוכה, זו שאמרה שיש להפסיק את האולימפיאדה.

מדברים על „מישחקים אולימפיים". האם מותר היה להמשיך ב„מישחקים", אחרי שנהרגו אנשים?

האם היה טעם להמשיך, אחרי שמתה הרוח התמה של המאורע, מתה הצהלה החפה־מפשע של הספורטאים, מתו שימחת־החיים וחדוות־ההישג אשר האוליפיאדה משמשת להם ביטוי ופורקן?

יתכן שלא. היו כמה וכמה אנשים, בכל המישלחות, שפיקפקו בכך.

אמנם, חלק מן הספורטאים והמישלחות, שניצלו את ההזדמנות כדי להסתלק, עשו זאת מפני שהיו צפויים לכי־שלון. אולם רבים חשבו בכנות שההמשך פוגע בטעם הטוב.

כאמור — יש הרבה מה לומר בזכות כל אחת משתי הגישות. דגלתי בגישה הראשונה, אך אינני שולל את נימוקי הגישה ההפוכה.

אולם אני טוען כי החלטת ממשלתנו לדרוש את הפסקת האולימפיאדה, לא נבעה משום שיקול הגיוני.

הוא נבע ממניע נפשי שכדאי לתת עליו את הדעת.

חזרה לימי השואה?

איני יודע מי החליט. אני מניח — ואני כמעט בטוח — כי היתה זאת החלטתה האישית של המלכה, גולדה מאיר.

אני משוכנע שלא נערך שום דיון ענייני, בעד ונגד, תוך שקילת כל הנימוקים.

היתה זאת התפרצות ספונטאנית, ברוח: „דם יהודי נשפך, והעולם ממשיך לרקוד."

שמענו את הפסוק הזה, במהדורות שונות, במשך כל הימים לאחר־מכן. העולם הוא אדיש. העולם עומד על דם יהודי. זוהי חזרה בזעיר־אנפין על יחס העולם בימי השואה.

שמענו נאומים, ראינו קאריקטורות. קראנו מאמרים.

אורגייה נוראה של חמלה־עצמית. העולם כולו נגדנו. שוב.

אולם לאורגיה זו לא היה קורטוב של צידוק.

כל מי שחזה בטכס הנהדר של האזכרה במינכן, מי שהתבונן בהבעות הפנים של המדינאים, הספורטאים והקהל הפשוט, מי ששם לב לתגובות הספונטאניות בשעת הנאו־מים — יודע שהפעם באמת השתתף העולם כולו בצערנו ובאבלנו.

זאת לא היתה הצגה ריקה. זאת היתה הפ־גנה של הזדהות, שלא זכינו בשכמותה מזה שנים רבות.

נכון, מהלך החיים בעולם לא נפסק. התפרצות הרגשות בעולם היתה חד־פעמית, ובהדרגה חזרו החיים למסלולם.

אולם האם אנחנו נהגנו אחרת, כאשר נשחטו מאות אלפים בביאפרה, בבנגלה־דש, ברואנדה? האם אי־פעם יצאנו מגדרנו מרוב זעם ואבל, כאשר נשפך דם לא־יהודי?

הבה נודה: התנהגות העולם במיקרה זה (להבדיל אלף־אלפי הבדלות מהתנהגותו בימי השואה) היתה בסדר. ההז־דהות עימנו היתה אמיתית וכנה. המשך האולימפיאדה, בניגוד לדעתה של גולדה מאיר, לא היתה הפגנה אנטי־ישראלית, אלא אנטי־טירוריסטית.

במשך כמה שעות, או כמה ימים, היה כל העולם עימנו.

וכאן קרה משהו מוזר מאוד. הפכנו את המשכת האו־לימפיאדה למעשה אנטי־ישראלי, מעשה של אדישות מחרידה והתנכרות לדמנו.

מדוע? לשם מה? איך אפשר להסביר זאת?

אני מסביר זאת כך:

חונכנו מילדות לאמונה ש„העולם כולו נגדנו". שהגויים שמחים על רצח יהודים. שאנחנו מיסכנים.

זוהי ירושת הגטו, עברו, ספרותו, אגדותיו. בעבר לא היתה זאת חמלה־עצמית בלתי־מוצדקת. פעמים רבות היתה תמונה זו נאמנה למדי למציאות.

ושוב: „העולם כולו נגדנו"

אולם הציונות באה לשים קץ למצב זה, וגם לחמלה־עצמית זו. רצינו להיות עם נורמלי, עם העומד על נפשו והמחזיר מילחמה שערה. בכך הצלחנו. הפכנו למעצ־מה צבאית רצינית.

עצם הופעת ספורטאינו במינכן היא הוכחה והפגנה לכך שחדלנו להיות גטו עזוב, וכי הננו עם ככל העמים.

אך קשה, קשה מאוד לוותר על החמלה־העצמית. האנג־לים אומרים ש„החמלה העצמית היא הספורט הביתי הנפוץ ביותר." אנחנו אלופים בספורט הזה. וגולדה מאיר היא אלופת האלופים.

וכך, כאשר העולם כולו הזדהה עימנו, כאשר גדולי העולם התייצבו לימיננו, כאשר אפילו הקומוניסטים וחלק ממנהיגי ערב גינו את הפשע, כאשר היינו פחות מבודדים מכפי שהיינו אי־פעם ב־20 השנים האחרו־נות — דווקא אז מצאנו שוב עילה טובה לחמלה־עצמית.

הדרישה להפסקת האולימפיאדה מייד, מפני שגולדה רצתה בכך, כאילו נועדה מראש ליצור שוב פער בינינו ובין כל שאר האומות. וכך חסכנו לעצמנו את הטירחה לשנות את המושגים שלנו ולבטל כמה תבניות נפשיות מיושנות.

באופן אינסטינקטיבי חיפשנו איזשהו דבר שייתן לנו עילה לחשוב ש„העולם כולו נג־דנו" — וכאשר הצלחנו ומצאנו, נפתחו ארובות השמיים ובא מבול המאמרים־הציורים־הנאומים של חמלה־עצמית.

הספטמבר השחור שלנו

גל זה יעבור, ואיננו חשוב. חמורה יותר סכנה אחרת הצפוייה לנו.

הטירוריסטים לא ינצחו אותנו. הם ינחיתו עלינו מכות מכאיבות גם מחר ומחרתיים, אולם אנחנו נעמוד בהן.

אך הטירוריסטים עלולים לשנות אותנו, את מדינתנו, וזוהי הסכנה האמיתית.

הפאשיזם בעם אחד מעורר את הפאשיזם בעם השני. הרוח של פתח, הרוח של ספטמבר השחור מהלכת אימים במדינת ישראל. מחורים רבים צצים העכברושים, הנוש־אים על גופם את החיידקים הנוראים של השינאה העיוורת, של תאוות הדם.

מאיים עלינו תהליך של ברוטאליזציה, של עיוות רג־שותינו.

אם רוצחי מינכן וחבריהם יצליחו בכך — הם ינחלו את הניצחון הנורא ביותר.

השיא („ליאכספרס")

במדינה

העם

האיבה המודחקת

הטבח שערכו רוצחי ספטמבר השחור בחברי המשלחת הישראלית לאולימפיאדת מינכן על אדמה גרמנית, עורר מתרדמת חורף ארוכה רגשות אנטי גרמניים קיצוניים ביותר, שהודחקו אל נבכי נשמתה של האומה הישראלית.

כשלונם של הגרמנים, הן באבטחת הספורטאים בכפר האולימפי והן בנסיון החילוץ של בני־ערובה מידי החבלנים, כאילו שיחרר שסתום שאטם עד כה את הרגשות האנטי גרמניים הכמוסים. ההפגנות הספונטאניות שנערכו מול בניין שגרירות גרמניה בתל־אביב, כרזות שנשאו מפגינים בהלוויה הממלכתית וביטויים כמו „עם המרצחים", שפורסמו על גבי מודעות פומביות של גופים ציבוריים, שיקפו את האיבה העמוקה לגרמנים הטבועה בליבם של הישראלים, למרות כל נסיונות הפיוס, הפיצוי והשכחה. היו כאלה שטענו בפומבי כי הגרמנים הובילו במתכוון את בני־הערובה לטבח, כדי לשמור על עמדה נייטראלית בין ישראל וארגוני המחבלים.

דוגמא בולטת לתחושת אישום חריפה זו כלפי הגרמנים, ניתנה בהתבטאויותיו

שגריר פון־פוטקאמר
על ראש מי בוער הכובע

של שדרן הטלוויזיה הישראלית במינכן, דן שילון, הן בסיקור הטבח והן בשעת ראיון עם הקאנצלר וילי בראנדט. התבטאויות אלה, ששיקפו את הלך הרוח בציבור הישראלי, הביאו לכך שראש־הממשלה הורתה למנכ"ל רשות השידור לנזוף בשילון טלגראפית.

גרמניה האחרת. הנסיון הכללי להטיל את ההאשמה על מה שאירע במינכן על הגרמנים, היה יותר בבחינת רפלקס אינסטנקטיבי מאשר תגובה הגיונית. מה שקרה במינכן היה יכול להתחולל באותה צורה לוא נערכו האולימפיאדה ברומא או בבריסל או בכל מדינה אחרת בעולם.

אם יש כאלה בישראל הכועסים כיום על כך שהגרמנים התגלו כלא־יוצלחים מוחלטים בתחום הצבאי, כשלא היו מסוגלים לארגן פעולת חילוץ ראויה לשמה או ירי צלפים מוצלח — הם מתעלמים מהאבסורד הטמון בעובדה שדווקא ישראל היא שתבעה את הקמתה של גרמניה האחרת, זו הרחוקה ממיליטריזם ומיכולת צבאית.

השלומיאליות של משטרת מינכן, תרמה ודאי לא מעט לכשלון פעולת החי־

(המשך בעמוד 19)

הפלגות שיט ונופש לחופי הים התיכון

EPIROTIKI LINES

שרות הפלגות שבועי מחיפה לוונציה בכל יום ראשון באניות המעבורת הבנויות במיוחד לתיירות ולהנאת הנוסע - "הרמס" ו"פגאסוס".

סיורי חוף בשעות היום בנמלי הביניים - לימסול, אלניה ואנטליה (טורקיה), רודוס, פיראוס, קורפו, דוברובניק, ונציה וחזרה דרך - קורפו, פיראוס, הרקליון (כרתים) ולימסול.

מיזוג אויר • בריכת שחיה • מטבח עשיר ומגוון • חנות פטורה ממכס

בלה את חופשתך וסייר במחירים נוחים לחופי הים התיכון !

סיורי חופים בני 12 יום החל מ־1375 ל"י. כולל מסים.
נא לפנות אל סוכן הנסיעות שלך או לסוכנים הכלליים

אלאלוף ושות'
ת"א, רח' אלנבי 94, טל. 611757 - 613389
חיפה, רח' ביאט 6, טל. 667752 - 667753

סיווג בטיחות שנקבע ע"י מנהל אגף הספנות והנמלים "הרמס" - "פגאסוס" שנת הבניה 1930 ("ג")

שיט סוכות בן 12 יום החל מ–1370 ל"י
מ–24.9.72–6.10.72

מבחר סיורים באוניות־פאר, מיומיים עד שבעה ימים מנמל פיראוס לאיים היווניים וטורקיה.

EPIROTIKI LINES

לא להניח להם להתחמק מאחריות

המחדל הנורא

גולדה ואלון: בזיון מדהים

הזעזוע הראשון חלף. הלם הזוועה שאירעה במינכן נמוג והולך. שורה של תגובות שרשרת, רצף של מאורעות חדשים, מחילים את חוק ההתיישנות האכזרי על פרשה שרק את־מול נראתה כבלתי ניתנת למחייה. רגשות נקם מלובים מאפילים על עוצמת הכאב הראשוני הצורב.

ידיעות והודעות סותרות על מה שאי־רע באמת בליל השואה במינכן, מבל־בלות את הדעת ויוצרות ערפל המקשה על שיקול דעת וניתוח הגיוני של מה שאירע באמת.

בתוך כל אלה הולכת ונעלמת גם השאלה העיקרית המרחפת מעל פרשת טבח בני־הערובה הישראליים במינכן: מי אשם? מי אחראי? מי צריך לתת את הדין?

אין כל ספקות לגבי מי שביצע את הטבח. אין כל עירעור על מידת אח־ריותה של גרמניה, ממשלתה וכוחות הבי־טחון שלה, לגבי כישלון פעולת החילוץ בשדה־התעופה הצבאי שליד מינכן. אולם לא הטבח ולא פעולת החילוץ השלומי־אלית, יכלו להתאפשר אילולא מיספר מחדלים נוראיים, שהיקפם הולך ומת־עצם מיום ליום, ככל שנודעים פרטים נוספים ומוסר הלוט ממה שאירע סביב המשלחת האולימפית הישראלית וסביב מעשה החטיפה של אנשי ספטמבר השחור עד לרגע בו נורו בני־הערובה ונהרגו בידי חוטפיהם.

האחראית למחדלים אלה היא ממשלת ישראל.

בימים האחרונים נעשו נסיונות לטש־טש את אחריותם הקולקטיבית של שרי ממשלת ישראל למה שאירע במינכן ואת האחריות האישית הישירה של כמה מהם בכמה שלבים של הטרגדיה. נעשו גם נסיונות להסיח את דעת־הקהל מהאחריות הממשלתית ולהטיל את האשמה על אח־רים. אולם למרות נסיונות ההשתקה צצות ועולות שאלות חמורות שאסור להניח להן להישאר ללא תשובה. לא ייתכן ש־שאלות איומות אלה ימשיכו לרחף מעל שואת מינכן מבלי שהאחראים למה שאי־רע יתנו את הדין על מחדליהם, קוצר ראייתם, אדישותם, והיעדר יוזמתם, שקב־עו במידה זו או אחרת את תוצאות

משה דיין בהלוויית חללי מינכן: שתיקה רועמת

✶ ממשלת ישראל התחמקה מליטול אחריות לחיי אזרחיה

✶ יועץ בלתי מתאים נשלח באיחור חצי יום וללא שום סמכויות

✶ כישלון של שירותי המודיעין ביחס לכוונות המחבלים

✶ הזנחה פושעת של אמצעי האבטחה של המישלחת

(המשך מעמוד 17)
ליל הדמים שעלה בחיי 11 ספורטאים.

ממשלת ישראל אינה יכולה להתחמק מאחריותה הישירה, לעבור לסדר־היום על מחדלים בקנה־מידה ממלכתי שעלו ב־קורבנות אדם ולהמשיך לנהל את המדי־נה כאילו לא אירע דבר.

כמו שיש מי שצריך לשלם עבור עצם ביצוע הפשע של הטבח במינכן, כך יש מי שצריך לשלם גם עבור השלומיאליות, חוסר־האונים, הבריחה מאחריות וההת־נהגות האפאטית שאינה הולמת התנהגות של ממשלת מדינה ריבונית החייבת להגן על חיי אזרחיה, מה עוד כשהם נציגים רשמיים שלה הנושאים את דגלה באי־רוע בינלאומי שעיני העולם מופנות אליו.

אולם עד לשעות הצהריים של אותו יום שלישי שחור, לא נעשה דבר וחצי דבר להצלת בני־הערובה על־ידי פעולה או יוזמה כלשהיא של ממשלת ישראל.

תקרית במועד בלתי מתאים

מכל המחדלים, הטעויות והבזיונות שנעשו סביב פרשת מינכן, החמור והנורא ביותר הוא המחדל של ממשלת ישראל, שבמשך כ־20 שעות, מהזמן בו נודע לה על ההתקפה הערבית ועד שנודע כי כל בני־הערובה נהרגו, לא נקטה שום יוזמה ראויה לשמה שמטרתה היתה להציל את חיי בני־הערובה.

במילים אחרות: ממשלת ישראל עמ־דה כצופה מהצד במה שהתחולל במינכן, חיכתה לניסים שיתרחשו, עקבה אחר המתרחש כמי שאינו כמעט צד בעניין ו־גרמה בכך להפקרת חיי אנשי המשלחת ליכולתם או חוסר יכולתם של הגרמנים להלץ אותם מידי שוביהם.

נכון, הידיעה על התקפת החבלנים ה־ערבים על בנין המשלחת הישראלית ב־מינכן, נפלה על הממשלה בשעה מאוד בלתי נוחה. אותו יום התכוננה גולדה ל־קרב מילולי בכנסת כדי לשכנע את הכנ־סת לאשר את מינויו של יעקב שמשון שפירא כשר המשפטים מחדש בממשלתה.

המפקד

זהו מפקד יחידת „ספטמבר השחור" שהשתלטה על בניין המשלחת הישראלית בכפר האולימפי במינכן, כשהוא חובש לראשו מסיכת־גרב כדי למנוע את זיהויו. הוא צולם כך בהופיעו במרפסת החדר בו הוחזקו בני־הערובה הישראלים, כדי לנהל את המשא־ומתן על גורל בני הערובה, עם מפקד מישטרת מינכן, שרייבר.

גם שעות אחדות אחרי שנודע כי 10 בני ערובה ישראלים מוחזקים על־ידי חבלנים ערביים במינכן וכי אחד מאנשי המישלחת נהרג, עדיין המשיכו חברי ה־ממשלה, שכונסו בבניין הכנסת, בדיונים ובהתייעצויות מה לעשות בפרשת שפי־רא. פרשת מינכן הדאיגה אותם והטרידה אותם כמובן, כשם שנגעה לכל אזרח יש־ראלי, אולם לא עד כדי כך שיפסיקו את כל עיסוקיהם האחרים ויקדישו את כל זמ־נם ומחשבותיהם להערכת מצב ולתיכנון הצלת הישראלים במינכן.

העובדות הם מדהימות, אבל אסור ל־התעלם מהם. כאשר חיי בני הערובה ה־ישראלים היו תלויים מנגד, לא העריכו שרי ממשלת ישראל את חומרת המצב. כתבים בכנסת דיווחו למחרת: „בשעות הבוקר המאוחרות עדיין קיוותה הממש־לה לקיים בכנסת דיון על צירוף מר שפי־רא לממשלה."

תוך שגולדה, שריה ויועציה היו שקו־עים בהמצאת טכסיסים איך לאכוף את צירופו מחדש של שפירא לממשלה, החלו כמה שרים לפעול במקביל. שר־החוץ, אבא אבן, נתן הוראה לשגריר ישראל בבון, אלישיב בן־חורין לטוס למינכן ו־לפעול להשעיית המישחקים האולימפיים כל עוד מוחזקים בני הערובה בידי ה־מחבלים. שר־התיקשורת שמעון פרס הצ־ליח להשיג קו ישיר עם בון, באמצעותו קיבלה הממשלה דיווח ישיר על מה ש־מתרחש במינכן.

נסיון הסחיטה

שתי תמונות אלה צולמו במהלך המשא־ומתן הארוך והמייגע שניהלו נציגי ממשלת גרמניה ומפקד מישטרת מינכן עם דובר החוטפים הפלסטיניים שחבש לראשו מגבעת לבנה והשחיר את פניו במישחת נעליים שחורה כדי להקשות על זיהויו. בתמונות נראה האיש כשהוא קובע שעת אפס לקבל דרישות החוטפים. אבל מדי פעם הוארכה שעת האפס עד להעברת החוטפים ובני־הערובה.

„איש לא האמין בגרוע ביותר"

באותן שעות גורליות התרכזו עיקר מאמציה של ממשלת ישראל להשיג מידע על מה שקורה במינכן. במקום להתכנס, לאסוף במהירות את ה־גורמים והאישים הנוגעים בדבר, לשגרם במהירות האפשרית לגרמניה כדי שיוכלו להשתתף במשא־ומתן עם החוטפים ולנ־קוט צעדים כדי לתכנן לפחות את פעו־לת החילוץ, הסתפקה ממשלת ישראל בהו־דעה לגרמנים שאינה מוכנה לדון כלל ב־שיחרור בני־ערובה או מילוי כל דרישה סחטנית אחרת של החוטפים. היתה זו גישה נכונה כשלעצמה, אך מבלי שלוותה בצעדים אחרים היתה משמעותה הפקרת בני־הערובה.

באותו שלב, בשעות הבוקר של יום ג', נתנה ממשלת ישראל את הסכמתה לגרמנים, לפעול בכוח אם לא תהיה ברירה אחרת, כדי לשחרר את החטופים. אישור זה ניתן מבלי שישראל ידעה דבר וחצי דבר על תוכניות החילוץ, הסיכונים הכרוכים בהם והסיכויים שיש בהם לשיח־רור החטופים.

נדמה שההכרה על חומרת המתרחש ב־מינכן חדרה למוחותיהם של שרי ממשלת ישראל רק בשעות הצהריים של אותו יום שלישי, כאשר איימו החוטפים כי אם לא יתמלאו דרישותיהם הם יוציאו מדי שעה שני בני־ערובה להורג. בשדר לממשלה הגרמנית אישרה אז ממשלת־ישראל כי אם יוצאו בני הערובה הראשונים להורג, יש לפתוח בפעולה לשיחרור הנותרים ב־כוח.

בשעה שש אחר־הצהריים באותו יום שלישי, כאשר עמד לפוג מועד האולטי־מטום האחרון של החבלנים, מצאה גול־דה מאיר פנאי לעזוב את לשכתה וללכת לבית אלישבע בירושלים כדי להשתתף בחגיגה לקראת השנה החדשה. אחר־כך הסבירו מקורביה את פשר התנהגותה המוזרה: „איש לא האמין באפשרות הגרועה ביותר."

אימרה זו מסבירה את האדישות וחוסר המעש של ממשלת־ישראל. מישהו היטעה את שריה והרגיע אותם כי אין מה לח־שוש, כי ניסיון העבר מלמד שאנשי הטי־רור הערביים אינם אלא פחדנים ודי להתיש אותם ולמשוך אותם באף כדי שאפשר יהיה להתגבר עליהם או להביאם לידי כניעה. ממשלת־ישראל פשוט לא תפסה את חומרת המצב, כשהיתה חייבת לעשות זאת. לכן נושאים שריה באח־ריות ישירה למה שאירע.

איש בלתי מתאים

באיחור ניכר החליטו הגורמים המוסמכים לשלוח לגרמניה פקיד

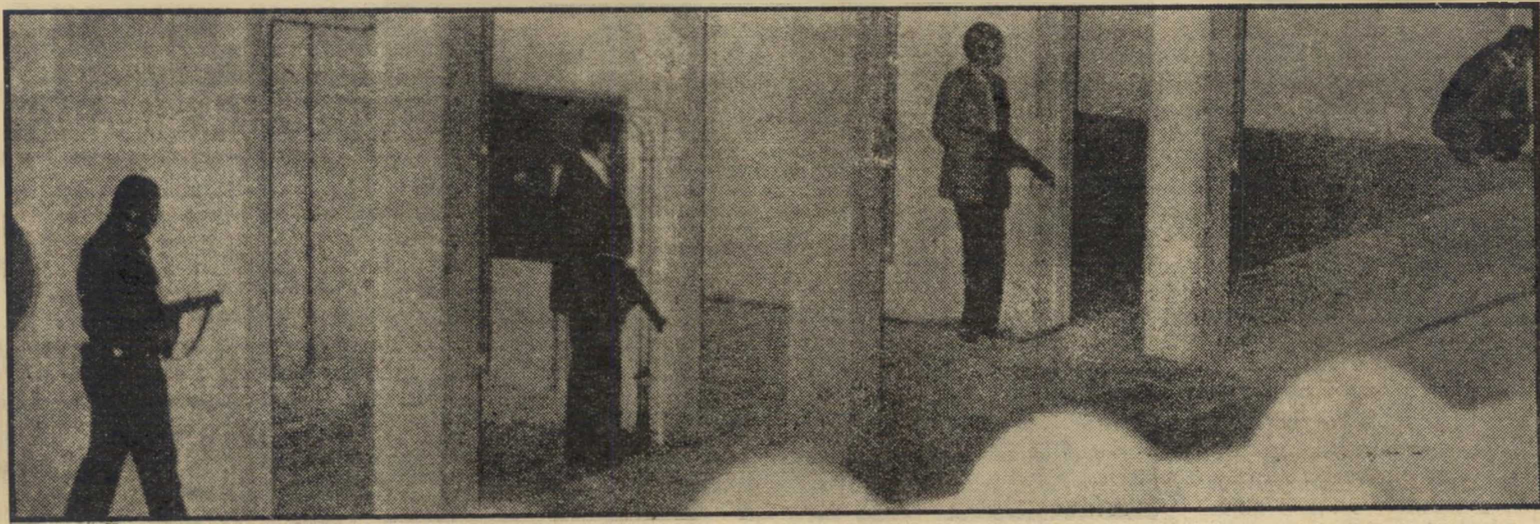

הם לא ירו

הצלפים המהוללים של מישטרת מינכן, חמושים בנשק חם, אורבים במבואות הבניין בו הוחזקו בני־הערובה להזדמנות לפגוע בחבלנים. אולם גם כאשר יצאו החבלנים עם בני הערובה לאוטובוס שלקח אותם עד למסוקים, בשורה עורפית אחת, נמנעו צלפים אלה להסתער על החוטפים.

המסוק מגיע

מסוק מדגם „בל" של משטרת מינכן על רקע הבניין בכפר האולימפי, בו התאכסנה המשלחת הישראלית. המטוס נחת על משטח דשא בקירבת הבניין בו הוחזקו בני הערובה על־ידי חוטפיהם. במסוק זה הוטסו ארבעה מבני הערובה עם ארבעה מחוטפיהם ובו גם מצאו את מותם בעיקבות כישלון פעולת החילוץ השלומיאלית.

בכיר שלדברי דיווחי העיתונים הזרים היה „איש ביטחון" או „קצין בדרגת אלוף." האיש יצא את ישראל רק בשעה 4.00 אחר־הצהריים ביום שלישי, הגיע למינכן רק כדי להיות עד ראייה לקרב שהתחולל בשדה־התעופה הצבאי לשם הוטסו בני־הערובה עם חוטפיהם. כיום, במבט לאחור, נראה ששליחת איש זה דווקא, היתה מישגה חמור.

אותו אדם נשלח כדי לספק מידע, כדי לנהל משא־ומתן וכדי לתת עצות. אך לא היה זה איש ביצוע שתפקידו לקבל על עצמו אחריות ושבסמכותו היה להציע תוכנית פעולה לגרמנים. נראה כי הוא היה צופה פאסיבי בלבד, שעצם נוכחותו

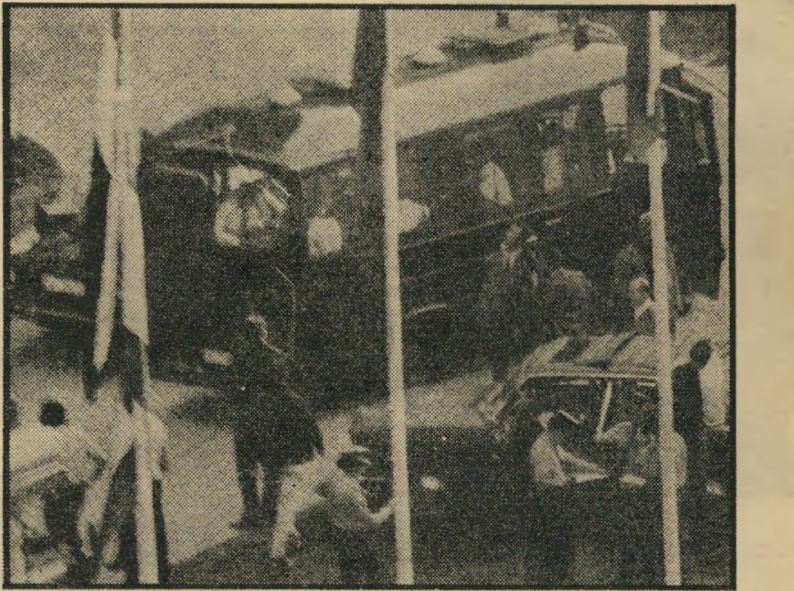

התמונה האחרונה

זוהי התמונה האחרונה של תשעת בני הערובה הישראלים שצולמה בעודם בחיים. השעה היא 18.30 לפי שעון מינכן. החוטפים ובני הערובה (בחולצות בהירות) יושבים כבר באוטובוס המוקף שוטרים ואנשי ביטחון גרמניים. מהאוטובוס נלקחו כולם למסוקים, שטסו למינכן.

היוותה מעין הסכמה של ישראל לכל מה שעושים הגרמנים.

בעת שאותו אדם היה בדרכו לגרמניה, הגיעה לממשלת־ישראל דרישתם האחרונה של החבלנים החוטפים. הם נטשו את דרישותיהם הקודמות לשיחרור 250 אסירים ערביים בישראל, ביקשו שיועמד לרשותם מטוס בו יוכלו לטוס יחד עם בני־הערובה למדינה ערבית. נראה שהחבלנים הרגישו כי הקרקע נשמטת מתחת לרגליהם וכי מושכים אותם באף ועומדים לטמון להם מלכודת. מתוך חשש לחייהם העדיפו לצאת מגרמניה יחד עם בני־הערובה במחשבה שמשטח מדינה ערבית ייקל עליהם להפעיל את נסיונות הסחיטה שלהם מבלי לסכן את חייהם.

ברור שממשלת גרמניה לא היתה יכולה להסכים לתביעה זו ללא הסכמתה של ישראל. אם היתה עושה זאת, היתה מואשמת מייד על־ידי ישראל כמי שהפקירה את בני־הערובה היהודים. אבל אילו נתנה ישראל את הסכמתה לפינוי, היו הגרמנים מאפשרים אותו. במצב כזה, כשבני־הערובה מוחזקים במדינה ערבית אולי קשה יותר היה להשיג את שיחרורם ואולי היה צורך לשלם עבורם מחיר כלשהו, אבל הסיכויים שהם יוותרו בחיים היו גדולים יותר.

ממשלת־ישראל הבהירה לגרמנים כי היא אינה מוכנה לאשר את העברת בני־הערובה עם חוטפיהם למדינה ערבית. כך, כשלא נותר לחבלנים פתח נסיגה אחד והם הועמדו אל הקיר, כאילו נחרץ גורלם של בני־הערובה למות.

הפיטפוטים המושמעים עתה בלשון התנצלות מפי שרי הממשלה כאילו ישראל לא יכלה לפעול בעצמה על אדמת גרמניה כדי לא לפגוע בריבונותה של גרמניה, אין להם על מה לסמוך. אילו היתה ישראל מתעקשת כי פעולת החילוץ תיעשה על ידה, בתיכנונה ואפילו על־ידי כוחות ישראליים שיובאו לגרמניה לצורך זה, לא יכלה ממשלת גרמניה לסרב לדרישה זו. להיפך. כל הסימנים מעידים שהיא היתה חוטפת את ההזדמנות בשתי ידיים כדי להסיר מעצמה את האחריות וכדי שלא יאשימוה אחר־כך בתוצאות.

אלא שגם איש בממשלת־ישראל לא היה מוכן לקבל על עצמו את האחריות. במצב בו אפשר היה להטיל את האחריות על אחרים, נחשפה ממשלת־ישראל בכל ערוותה וחוסר האונים שלה. דוגמה טובה לכך היתה התנערותו השבוע של שר־הביטחון משה דיין מכל מה שקשור בהבטחת שלומם של ישראלים ומוסדות ישראל בחו"ל. דיין טרח להבהיר בהודעות לעיתונים, כי הטיפול בביטחון בחו"ל אינו בתחום אחריות משרדו.

דין־וחשבון מלא

למחדל זה נוספים, כמובן, מחדלים ובזיונות אחרים. העובדה ששום אנשי ביטחון לא נתלוו למשלחת ישראל לאולימפיאדה ושהביתן הישראלי לא נשמר בידי אנשי־ביטחון ישראליים; העובדה שאיש מאנשי המשלחת לא תודרך ולא צוייד בנשק למקרה של התקפת חבלנים ערביים; העובדה המזעזעת שהנציג הישראלי שסיכם את סידורי הביטחון של המשלחת הישראלית עם ראש מישטרת מינכן לא היה אלא רופא ישראלי השוהה בגרמניה, הד"ר מתי קרנץ, שאינו איש ביטחון, אין לו מושג בענייני ביטחון ושנלקח להתייעצויות, לדבריו, מפני „שכשחיפשו אדם מתאים לא היה מישהו אחר."

אי־אפשר גם להתעלם מהכישלון המחפיר של היעדר מידע מוקדם לגבי תוכנית ההתקפה, בדיוק כפי שלא היה מידע כזה בפרשות סבנה ואוקאמוטו שאירעו בישראל. זהו כישלון מובהק של שירותי המודיעין למיניהם. או, שמא יש אמת בטענה שמידע מתריע נמסר לגופים המוסמכים, אך הם לא התייחסו אליו

ממשלת־ישראל אינה יכולה להתחמק מאחריות בכמה הודעות מגומגמות של שריה בטלוויזיה או על במת הכנסת. היא חייבת לתת דין־וחשבון מלא על מחדליה בפרשת שואת מינכן. היא חייבת גם לתת את הדין על מחדלים אלה.

למאסר

אחד הטירוריסטים הפלסטיניים ששרדו בחיים בעקבות הקרב עם שוטרי מינכן בשדה־התעופה הצבאי מובל למאסר כאשר הוא מוקף בשוטרים גרמניים חמושים.

(המשך מעמוד 16)

לוץ, אולם אסור לשכוח באיזו מידה משחק המזל תפקיד מכריע בפעולות מעין אלה. אותו אסון שהתרחש במינכן יכול היה להתחולל, בקנה־מידה גדול יותר, גם בנמל־התעופה בלוד, בעת הפעולה לחילוץ נוסעי מטוס סבנה החטופים. גם שם לא היה חסר הרבה שהפעולה תסתיים באובדן חיים רבים.

הנסיון התת־הכרתי של הישראלים להטיל את ההאשמה על מה שאירע במינכן על גרמניה ועל ממשלתה לא היה אלא אליבי למחדלים של הישראלים עצמם (ראה להלן).

הגרמנים, רדופי תסביך ההאשמה, גילו בכל הפרשה עמדה ראויה להערכה והתנהגות הוגנת ללא דופי. גילוי הדעת שהוציא שגריר גרמניה בישראל, פון־פוטקאמר, בו ביקש מדעת הקהל הישראלית שיפוט הוגן לגבי חלקה של גרמניה בשואת מינכן, היה דוגמא מאלפת לטאקט והרגישות בו נהגו הגרמנים במצב העדין והמביך אליו נקלעו.

דיעות

לקראת ציונות פאשיסטית

מהם הקווים המקבילים בין אבירי הסיפוח בישראל — לבין האידיאולוגים של המישטרים הפאשיסטיים? כיצד משתלטים נגיפי הריקבון בנפש הלאומית של ישראל? האם צדק הנשיא דה־גול באימרתו המפורסמת — „עם שתלטן ובוטח בעצמו?"

מי שרצה, יכול היה השבוע למצוא תשובות לשאלות מדאיגות אלה. אלא שהיה צורך, לשם כך, במאמץ עילאי.

הים הגדול של המאמרים, בעיתוני ומוספי ראש השנה, היה בעל גוון אחיד מאוד, ואפל מאוד. שתי נקודות־אור בודדות בלטו בזרם הלאומנות הקדחתנית, ולעיתים ההיסטרית, שהוגשה לרבבות בית ישראל לראש השנה. שתיהן היו דווקא משל שניים מאנשי תנועת העבודה הישראלית — תנועה שראשיה ניצבים כיום בראש הגל הלאומני־האימפריאלי.

בראיון מיוחד עם הפרופסור נתן רוטנשטרייך בטלוויזיה, מתח מי שהיה רקטור האוניברסיטה העברית בירושלים, ואחד מחשובי הפילוסופים היהודיים בזמן הנוכחי, ביקורת חריפה על הממשלה ועל מעשיה. רוטנשטרייך יצא מפורשות נגד החלטת הממשלה שלא להחזיר את עקורי בירעם ואיקרית, השמיע דברי אזהרה מפני הילכי־הרוח — והמעשים — של סיפוח, התנחלות ונישול.

תורת הנבלים. הגדיל לעשות, במסת־ענק, בגליון ערב החג של הארץ, ההיסטוריון הפרופסור יעקוב טלמון. במסתו עמד טלמון על האופי המסוכן של המשך מדיניות הכיבוש והסיפוח: „מסחררת המהפיכה שהפכה מתיישבים, הנאחזים בצפורניהם באדמה קנוייה בכסף רב — לבעלי שררה השולטים בשטחים גדולים, והיכולים להפקיע נכסים, לנשל ולגרש את בעליהם בלי חוק ומישפט."

ההיסטוריון רב־המוניטין ציין את הקווים המקבילים בין נביאיה החדשים של תורת הסיפוח, לבין האידיאולוגים והמבצעים של מישטרים פאשיסטיים בדורות הקודמים: „בין לילה הפך (פובליציסטי ישראלי, שטלמון אינו נוקב בשמו) למשורר התנופה האימפריאלית, למעריץ כובשים היודעים את יעודם... הוא ואחרים כמוהו מרבים להרביץ אותו סוג של תורת הגיאופוליטיקה, שהיה לתורת חיים לגדולי הנבלים בהיסטוריה... מרביצי תורה זו אצלנו משתעשעים ברעיון כיבוש דמשק וקאהיר..."

טלמון לא משאיר מקום לספק בדבר יישומם של דברי הביקורת שלו, כשהוא שולח את חיציו ישר לכתובתה של ממשלת ישראל: „...ובינתיים נמשך הסיפוח הזוחל, רבים והולכים מעשי עוול והפקרות כלפי תושבים ערביים, מעשים הנעשים מתוך בהילות ,ליצור עובדות' או באמתלה של כורח אסטראטגי."

וייצמן והיטלר. מקום חשוב במסתו הקדיש טלמון לעזר וייצמן. באחד ממאמריו האחרונים בהארץ, קבע יו"ר הנהלת תנועת החרות: „מדינה אינה יוצאת ל־

(המשך בעמוד 22)

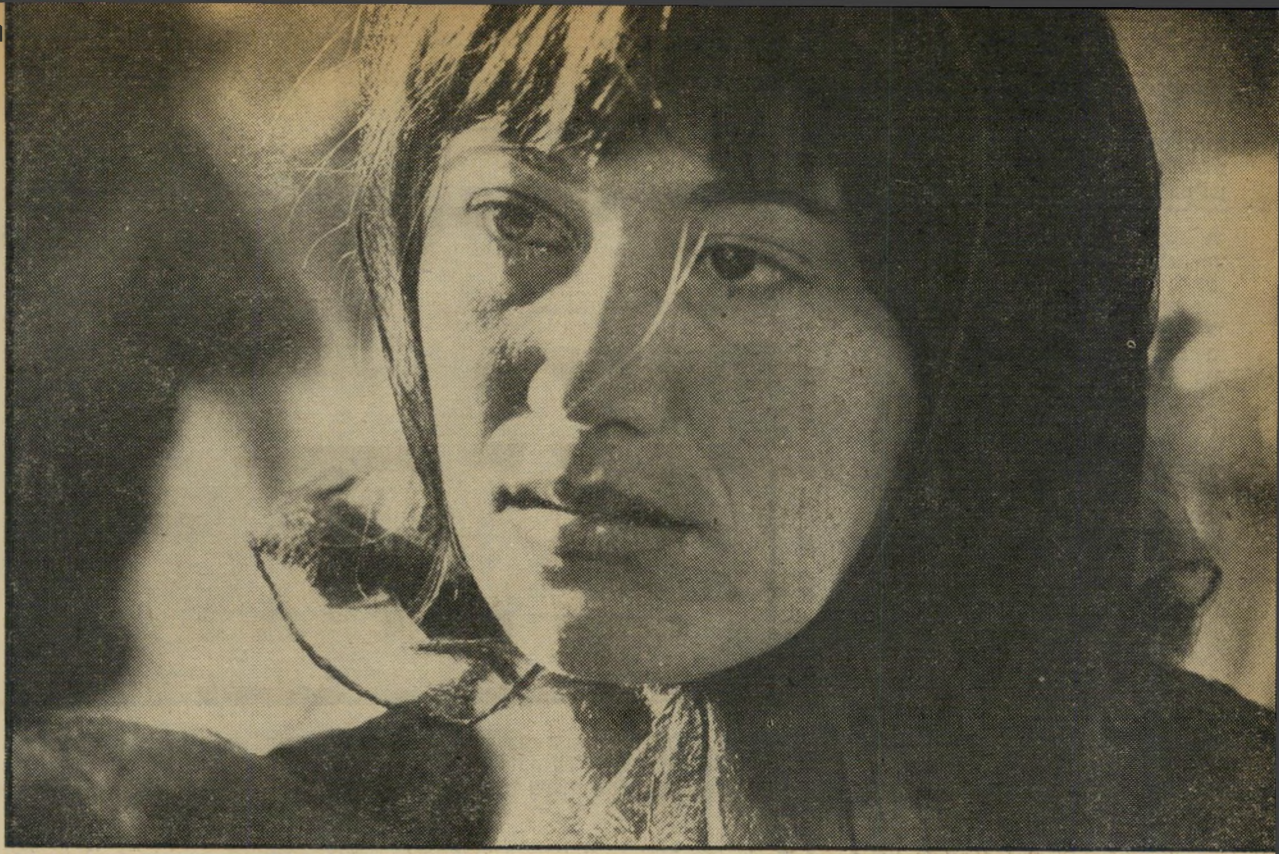

ידיים אמו של מארק סלאבין ז״ל מו
לפני ארונו של בנה. סלא
מברית־המועצות רק לפני שלושה חודשים, ל
המצטיין לא זכה לעלות על הזירה באולימפיאד

הכאב

מבט אחרון אבלה המומה זו, קפואה ואילמת נוכח ארונות קורבנות מינכן, מביעה, יותר מכל זעקה רמה, את הכאב שחתך, ביום החמישי האחרון, לא רק בלב משפחות האבלים, לא רק בלב האלפים שבאו ללוד לקבל את פני עשרות ארונות חללי המשלחת הישראלית האולימפית שנרצחו במינכן, אלא גם בכל לב יהודי בארץ ובעולם.

אשת הקורבן אשתו (משמאל
רומנו ז״ל נסנ
כתפה של קרובת משפחה, בעת טקס קבלת א

זעקה אשתו של המתאבק אליעזר חלפין ז״ל, מוקפת קרובים, זועקת לפני הקבר הפתוח של בעלה.

כאב דומם קרוביו של המתאבק אליעזר חלפין ז״ל דוממים, המומים, לפני גופת יקירם. משמאל לימין: אמו, אביו, אחותו, וגיסו של אליעזר. המתאבק הצעיר (24) שעלה מרוסיה לפני שלוש שנים, תפס בזמנו מקום רביעי באליפות הנוער של בריה״מ. בתמונה מימין: אמו, אחיו וסבתו של מארק סלאבין ז״ל.

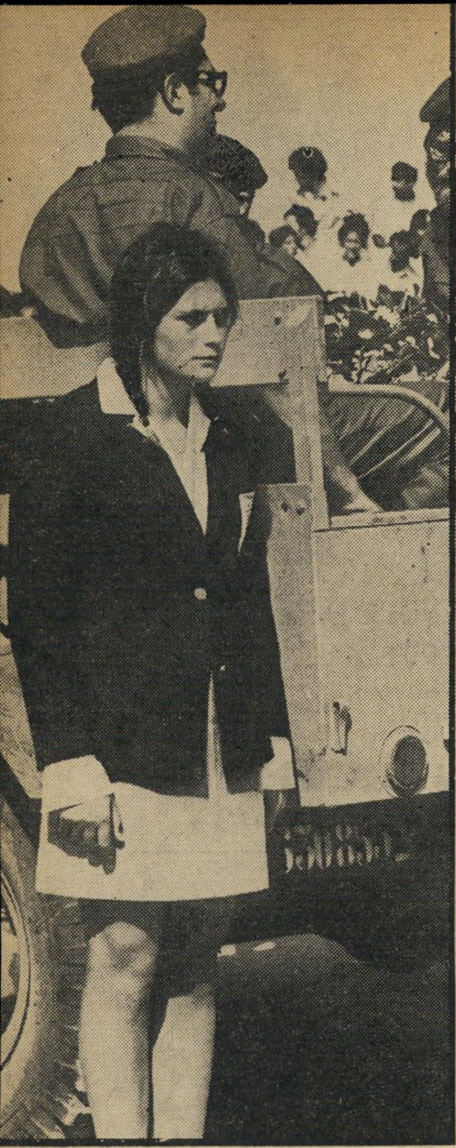

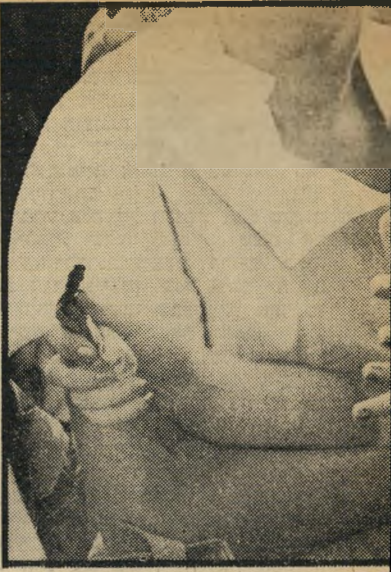

ה ידיה בייאוש, נתמכת על־ידי קרובים,
רווק, נרצח בגיל 18, עלה ארצה
עברית באולפן בקיבוץ שפיים. המתאבק
מאחר שנרצח ביום בו צריך היה להופיע.

ידיים

אמו של מרים המשקולות זאב פרידמן ז"ל, מוקפת קרובי משפחה, מקוננת ליד ארון בנה שהורד מהמטוס בלוד. על הארון, זר מטעם ממשלת ישראל. זאב פרידמן, רווק בן 28, היה אלוף ישראל בהרמת משקולות במשך שבע שנים והוא נסע לאולימפיאדת מינכן כדי לייצג שם את מדינת ישראל בתחרויות — מסע ממנו לא חזר.

עשר מישפחות ועם שלם קיבלו בלוד את המישלחת הדוממת של ישראל

דום!

חברת המשלחת האולימ־פית, השחיינית שלומית ניר, ניצבת דום ליד ארון אחד מחברית.

של המישקולן יוסף
, חסרת אונים, על
ת הנרצחים בלוד.

רומנו (32) אב לשלוש בנות, היה אלוף ישראל במשקל בינוני במשך עשר שנים. בתמונה למטה: קרובי משפחה המומים ומתייפחים ליד ארונו של המתאבק מארק סלאבין ז"ל שעלה לארץ מברית־המועצות.

על הקבר

הפתוח של מאמן האתלטיקה עמיצור שפירא, מתמוטטת אשתו, בעת הקבורה, בעוד קרובי משפחה נחפזים לאחוז בה. עמיצור (40), אב לארבעה ילדים, גידל דור שלם של אתלטים צעירים, שהמפורסמת בהם, שחמורוב.

(המשך מעמוד 19)
מלחמה רק כאשר סכנה מיידית של השמדה מרחפת עליה... אלא כדי לשים לאל כל הפרעה חיצונית למאמץ הלאומי, ובדיוק יותר — כל איום בכוח על האינטרסים הלאומיים החיוניים למימוש זכויות היסטוריות.״

על דבריו אלה של וייצמן, אמר טלמון: „איש יהודי, שלמד עשרות שנים את תהליך ההידרדרות לתהום, מרגיש, בקראו את דברי וייצמן, כמו אותם יהודים שקרעו קריעה וישבו שבעה על אחד מבני מישפחתם שהמיר את דתו.״

הסביר טלמון את קביעתו החמורה: „דבריו של וייצמן מצלצלים כמו הועתקו מילה מילה מהיינריך טרייטשקה, ההיסטוריון והתיאורטיקן של הלאומנות הגרמנית המרושעת הקיצונית...״ במקום אחר, משווה טלמון את רעיונותיו של וייצמן לאלה של אדולף היטלר: „היטלר השתלט על גרמניה בסיסמה של שלמות היסטורית אחת, עם אחד, ארץ אחת, מנהיג אחד... הוא שם על דיגלו את הסיסמה ,מירב הסיכויים וחופש הפעולה׳... רעיונות היטלר לא צמחו בראשו המעוות יש מאין. הם דוגמה לתאוצה של אידיאות. כבר בימי מלחמת העולם הראשונה התגבשו בציבוריות הגרמנית כיעדים ,מחורשבים מראש׳ ו,תוך המילחמה ומתנופתה׳ לא רק התוכניות ל,חופש הפעולה׳ אלא גם תביעות להבטיח חסינות ,מכל הפרעות חיצוניות למאבק הלאומי׳״ מדגיש טלמון: „המילים במרכאות (המקבילות לרעיונותיו של היטלר) — כולן ממאמרו של עזר וייצמן.״

מותקף וייצמן
עם שתלטן ובטוח בעצמו

רק לא מיפלצת. קבע טלמון: „מדינת היהודים לא תהיה למיפלצת כזאת. לא לכך התפללנו אלפיים שנה. טובה ישראל קטנה, אך יפה, בריאה, חזקה ומתרוננת — מאשר ישראל גדולה, אך מכוערת ונגיפי רקבון מכרסמים בה... הביטויים המנסרים לאחרונה בחלל הישראלי — ,שורשיות׳, ,ביטחון עצמי׳, ,אמונה איתנה בצדקתנו׳ ולעומתם ,מתוסבכים׳, ,חלושים׳, ,מתוחכמים׳, ,קטני אמונה׳, ,תבוסתנים׳, ,מעוותים׳ וכיוצא בהם — שאובים כולם מהלקסיקון של אותה הפילוסופיה, שהביאה השראה למחריבי עמנו...״

הוגה הדיעות הירושלמי התייחס ישירות גם לפרשות אקטואליות — כמו זו של עקורי בירעם ואיקרית: „...יש בינינו המבחינים ביד השטן ומתחלחלים מגודל פעלו. ממשלתו של עם־גולים, שחזר למולדתו — מונעת בכוח ממגורשים, שהיא עצמה הבטיחה להחזיר לכפרם, מלשוב לבתיהם ושדותיהם...

„התנהגותה של הממשלה בעניין עקורי בירעם ואיקרית, והטעמים שהיא משמיעה להסבירה ולהצדיקה, באים להוכיח את האמת באימרתו המפורסמת של ההיסטוריון וההוגה הליבראלי האנגלי הגדול, הלורד אקטון, על ההשפעה המשחיתה של הכוח.״

לתושבי תל־אביב־יפו

שלח לחייל שי לחג

חבילת שי בערך של 10 ל״י
שלח את תרומתך בהתאם למספר החבילות המבוקש
״עבור שי לחייל״ אל הועד למען החייל, תל־אביב־יפו,
רח׳ ויצמן 95 תל־אביב 62262

מבצע שי לחייל - תשל״ג

ITT
SCHAUB-LORENZ
מקלט הטלויזיה הטוב בעולם!
מחלקה מיוחדת לשרות ולמכירה לעולים חדשים פטורים ממס.
הסוכן הבלעדי לישראל:
כנורי בע״מ
ת.א. רח. פרץ 4

ביטוח שנתי לטלוויזיה
—.30 ל״י
כולל מנורות המסך, כולל מיסים
סיגנל
אלקטרוניקה
רח׳ החשמל 4, תל־אביב,
טל. 625459, 615362

ספורט־טוטו
1X2
ל־150 אלף ל״י
(כולל העברה)
עלה השבוע מינימום
הפרס הראשון
* * *
מינימום
כלל הפרסים
260 אלף ל״י
(כולל העברה)
עשה לך מנהג קבוע - מלא טוטו כל שבוע!

העולם הזה — כוח חדש

ביום ה׳ 14.9.72, בשעה 20.30, אצל משפחת יגול, רחוב הגפן 5 קריית־ביאליק, תתקיים

פגישת חברים ואוהדים

על סדר היום:
1) עניינים אקטואליים,
2) תחזית של איחוד כוחות השלום והקידמה לקראת המערכות הקרובות

חברים ואוהדים מוזמנים

המורה והתלמידה

הנתנייתים שהתאהבו והתחתנו - והנלחמים עתה בחברה מתנכלת:

"אנו אוהבים - ומצפצפים על כולם!"

מנחם רוזן

מנחם רוזן לא חלם מעודו שאהבתו הגדולה תתלקח כשיתקרב לגיל 40. יליד העיר ליל בצרפת, בן לאב רוכל, עזב מנחם את צרפת בדרכו לישראל כשהיה בן 22. הוא למד באוניברסיטה העברית בירושלים, עבד לפרנסתו כשומר בלילות.

בקיבוץ משמר הנגב, שם שהה תקופה מסויימת, הכיר סטודנטית בת 21 מפאריז. מנחם היה אז בן 25. הוא התחתן עם התיירת הפאריזאית, והזוג נסע לצרפת.

הורי האשה, משפחת סוחרים אמידים, לא ששו למראה חתנם התפרן. התחילו המריבות, והזוג חזר לישראל.

אך לא מצא את האושר. אחרי שלוש שנים, התגרשו בני הזוג. האשה חזרה לבית הוריה, יחד עם בתה, כיום בת 13.

מנחם במשך עשר השנים הבאות נשאר רווק. עד שבחודש אוקטובר שעבר נכנסה לכיתתו תלמידה חדשה.

מאוכזבת מהחבר

רחל (רגינה) היתה בת 17, כשהגיעה לארץ לפני שנתיים. הוריה, סוחרים עשירים מגרמניה, שלחו אותה לישראל כדי שתכיר קצת את ארץ האבות.

מנחם, מורה לפילוסופיה בבית־הספר של הסוכנות היהודית בנתניה, גילה מייד ש־התלמידה נמוכת־הקומה, בעלת העיניים הירוקות, היא הכוכב של המחזור.

בתחילה, היה הקשר בין המורה בן ה־38 לתלמידתו בת ה־19, אינטלקטואלי טהור. רחל, אשר גדלה בבית הוריה ב־אווירה פחות או יותר דתית, גילתה עניין בעולם הרעיונות החדש והמסעיר שחשף בפניה המורה לפילוסופיה. השניים נפגשו גם במסגרת חוגי התלמידים, שהיו מת־קיימים בביתו הערבי של המורה בפרברי נתניה, מחוץ למסגרת השיעורים הפור־מלית.

אבל כמה זמן אפשר לחיות על פילו־סופיה בלבד? הגיע היום, שהתלמידה גיל־תה כי המורה שלה התאהב בה.

זה היה הדדי, ורחל גילתה למנחם את אכזבתה מהחבר שלה, סטודנט דתי בן 20, בשם שלום פיטוסי.

הרומן התנהל בסודיות חמורה. „הח־לטנו להתחתן בקיץ," סיפר מנחם רוזן, „אך בינתיים לשמור בסוד את האהבה שלנו. לא בכיתה ולא מחוץ לכיתה, לא גילה אף אחד מה מתרחש בינינו."

אך רחל לא הצליחה לשמור על הסוד. „היא סיפרה לאחת התלמידות בכיתה שאנו עומדים להתחתן. מייד התחילה ה־השתוללות."

לא חטפתי אותה

מהתלמידה הגיע הסוד לאוזנו של מפקח משרד החינוך יעקב כהן. על מה שאירע מאותו רגע, מספר המורה ל־פילוסופיה:

„הדתי הזה, הפעיל את כל כוחו נגדנו. הוא עשה הכל כדי לפגוע בי, ולהעניש אותי. הוא קם נגדי, מפני שכאילו חטפ־תי את רחל ממעגל ההשפעה של הדת. נכון, היא התקרבה להשקפותי על העו־לם. אך זה לא נעשה בכוח, אלא ברצונה החופשי.

„התברר לי שיעקב כהן סידר לרחל סטיפנדיה בגובה 7,000 ל"י. הסטיפנדיה הזו לא היתה מגיעה לה, מפני שרחל לא היתה עולה חדשה, אלא רק תושבת אר־עית.

„יעקב כהן הפעיל לחץ על שמעון הדר, מנהל בית־הספר כדי שיפטר אותי.

„בינתיים הגיעו לארץ מגרמניה אחותה של רחל וגיסה, וניסו לשכנע את אשתי שתעזוב אותי. הם הזכירו לרחל שאני גרוש, טענו בפניה שניצלתי את הסמ־כות שלי כמורה כדי לחטוף אותה מהמשפחה. הגיס גם איים לרצוח אותי אם אתחתן עם רחל.

„בסוף הציעו לי לשלוח את רחל ל־שלושה ימים לקרוב משפחה אחר, ואם אחרי זה היא תרצה לחזור, לא יתנגדו. הבנתי שהם רוצים לשבור אותה, ולא הסכמתי.

„הם גייסו למשימת הקודש גם קרוב משפחה אחר, את זאב גלר, ראש עיריית כפר־סבא. הוא נפגש איתי והתחיל לש־אול אותי מי הממונים עלי.

„התעלמנו מכל הלחצים, קבעתי עם רחל מועד לחתונה, וב־21 ביולי הת־חתנו, בבית שלנו.

„היזמנו כ־50 מכירים וחברים, אך באו רק 20 אנשים. רוב המוזמנים פחדו לבוא, כדי לא להרגיז את המנגנון שנלחם נגדנו.

„חלק חשוב במסע ההשמצות נגדנו לקח על עצמו שלום פיטוסי, החבר הדתי לשעבר של רחל.

„שמעון הדר, המנהל שלי, הודיע לי שעלי ללכת, מפני שנודע לו שיש לי תיק במשרד החינוך ובסוכנות, עקב הרו־מן שניהלתי עם רחל, וזה נגד האתיקה המיקצועית.

„צייד המכשפות נגדי התנהל בכמה מישורים. יעקב כהן הופיע לפתע בבית־הספר, החל משוחח עם תלמידים שלי כדי לשכנע אותם שעברתי עבירה חמו־רה, ולכן יש להפסיק את עבודתי."

להתלונן אצל השר

לא כולם קיבלו את דבריו של־המפקח. רובם התקוממו נגדו. אחד התלמידים, ג'יימס בן דאהן, אמר לו מפורשות שאינו מוכן לשמוע את דבריו, וסירב לשבת איתו.

אך היו גם אחרים, שפחדו מהמפקח, ולא רצו להפסיד סטיפנדיות.

„גם לאשתי נודע בינתיים שהיא לא תקבל כבר סטיפנדיה. וזה — למרות שהיא שינתה את הסטאטוס הרשמי שלה, ונרשמה כעולה חדשה. כשלא היתה עו־לה — איפשר לה המפקח יעקב כהן לקבל את הסטיפנדיה, למרות שלא הגיע לה. עכשיו — זה בוטל.

„רציתי להגיע ליגאל אלון ולהתלונן, אך לא מצאתי את הדלת אליו. האם ייתכן שהשר לא שמע איך התנהגו כלפי, ואיך פיטרו אותי, רק בגלל שהתחתנתי עם התלמידה שלי?

„נסיונות ההתנכלות נגדי צצו מכל הצ־דדים. למשל — לא שילמו לי את מש־כורת החודש האחרון. כשביקשתי משמעון הדר לשלם לי את המגיע לי, השיב שהוא נוסע לחו"ל ואינו יכול לטפל בזאת כעת. הוא היה נרגז מאוד על שאני נל־חם ואינני נכנע ואיים עלי שיהיו לי קשיים בקבלת עבודה במקום אחר.

„איני פוחד. התלמידים שלי הודיעו שמוכנים להילחם בשבילי. זה הכוח שלי. בשבוע שעבר יצאו עשרה מהם לתל־אביב להפגנה במשרדי הסוכנות, ברחוב אבן גבירול. יחד איתם יצאה גם רחל, זה לאחר שיעקב כהן הזמין אותה לשי־חה כדי להשפיע עליה. התלמידים הפגי־נו נגד החלטת הוועדה הפדגוגית של בית־הספר לפטר אותי."

עד כאן, סיפורו של המורה שהעז להתאהב בתלמידתו.

רחל רוזן

למות מאהבה

בשלב הנוכחי, חשים שני בני הזוג עצמם בוטחים, מוכנים להיאבק על זכותם לחיים משלהם: „אנחנו אוהבים, ומצפצפים על כל מי שזה לא מוצא־חן בעיניו," הכריז מנחם.

בשלב זה, המאבק אינו נראה בעיניהם מפחיד. רחל הלכה, בהינטל ממנה המיל־גה, לעבוד כפקידת־קבלה במלון נתנייתי. מנחם התיישב במישנה־מרץ על לימודיו לקראת תואר המאסטר. יש לו קצת חס־כונות, והוא מוכן למצור ממושך, בו יתק־שה למצוא עבודה כתוצאה מההתנכלו־יות נגדו.

אלא שקשה לשכוח — דווקא בשלב אופטימי זה — את המקרה הדומה שאי־רע לפני שנים מיספר בצרפת, כאשר מורה מבוגרת, גרושה ואם לילדה, הת־אהבה בתלמיד בן 17.

גם הם היו אמיצים ואוהבים, גם להם היו חברים שעמדו לצידם, וגם הם ציפ־צפו על כל העולם.

אבל העולם שמסביבם ידע להפעיל סוגים רבים ומגוונים של לחצים. כה רבים, כה מגוונים, וכה מלוכלכים, שהמו־רה התאבדה לבסוף.

איזה לחצים מלוכלכים יופעלו על זוג האוהבים הנתנייתי, על־ידי נציגים, דתיים וחופשיים כאחד, של חברה קנאית וצרת־אופק, נותר לראות.

למות מאהבה של מורה צרפתיה, גרושה ואם לילדה, שהתאהבה בתלמיד שלה בן ה־17. בעיקבות הלחצים האדירים שהופעלו על השניים התאבדה המורה, וסערת־רוחות אדירה התחוללה.

אני ג'ירדו וברונו פראדל בסצינה מתוך הסרט הצר־פתי **למות מאהבה**, שתיאר את סיפורם — האמיתי —

תשבץ העולם הזה 1828

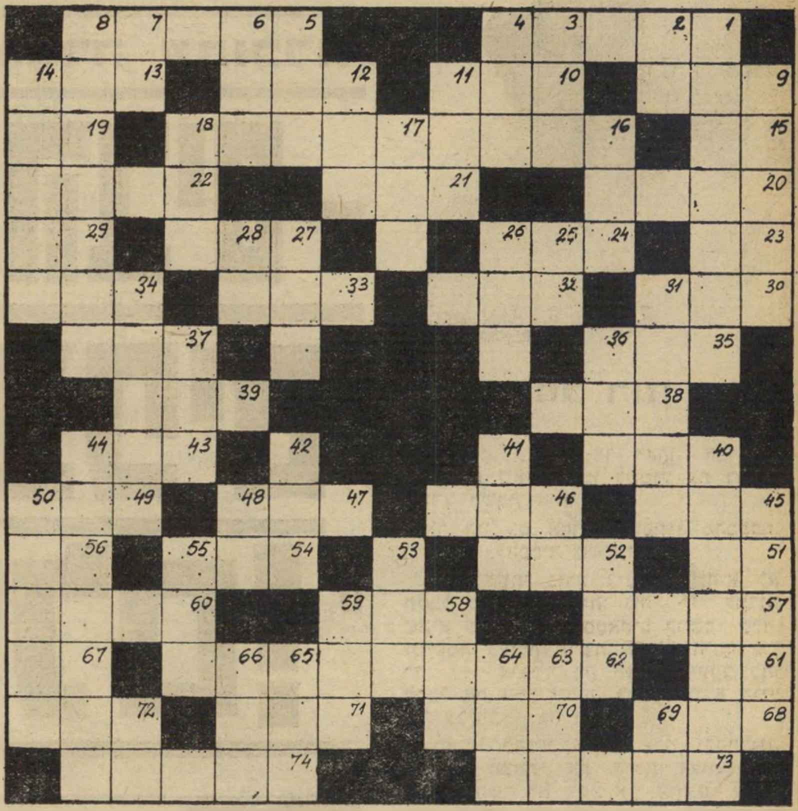

מאוזן:

1) מארב. 5) תופעה אינפלציונית. 9) שדה מרעה. 10) עדנה. 12) חנק. 13) רוטב. 15) תואר אנגלי. 16) תופעה גז־ענית. 19) איש צדיק. 20) שאינו כשיר. 21) כינוי לישראל. 22) מיפלגה (ר״ת). 23) רעל. 24) אחד המרכיבים של הצ־לחה, אליבא דעצלנים. 27) תופעה פיסית הקשורה למים. 29) רחמנא ליצלן (ר״ת). 30) פנים. 32) חכמה, מלומדות. 33) קלות דעת. 34) מדבר. 35) גמד. 37) קללה. 38) חומר בנין. 39) באפריקה הוא יורד גם בקיץ. 40) ענף חקלאי. 43) הוא הולך והוא בא — כטבע העולם. 45) אם כל חי. 46) בעל חי גדול. 47) כלי נשק קר. 49) מין משקה חריף עשוי דבש. 51) אבר פנימי. 52) מלל, דברי הבל. 54) צמד. 56) יחידה בסיסית ביולוגית. 57) חגורה, טבעת. 58) פצע פנימי. 60) מלך ישראל. 61) שוהה לילה. 62) אישיות מצרית שהפסיקה לאחרונה לכתוב את מאמריה השבועיים. 67) בתוכו. 68) ראש־ממשלה אירופי. 70) בצוותא. 71) בלי קושי. 72) „יש ... ויש דיין". 73) יסוד, בסיס. 74) חריכה באש.

מאונך:

1) פרי ריחני. 2) טעם יסוד. 3) סופר מדע בדיוני (הצוללת נאוטילוס). 4) פר־גול. 5) צי. 6) איזור נפט בברית־המוע־צות. 7) הנא. 8) מדינה מזרח אירופית. 9) צמח מאכל לבהמות. 11) סוג של גנב. 12) פן. 14) סליחה. 16) חוסר יכולת די־בור. 17) חודש עברי. 18) חסר טעם. 25) רשע. 26) דיבה. 27) ראשית היום. 28) זהב. 31) מוסד נוצרי. 34) אפילה גדולה, שאול. 36) כלי בישול. 37) מפל מים. 40) מין עוגה מתוקה. 41) לבוש ערב גברי. 42) בליטה. 44) פרבר תל־אביבי. 45) רעד, פחד. 46) חלק בפנים. 48) דב ספרותי. 50) צער, עגמה. 52) שי־עור. 53) אליה הגיע מרקו פולו. 55) הושיע, הציל. 58) אסון. 59) האצבע הגדו־לה. 63) חוט דק. 64) נעימות, שימחה, שביעות רצון. 65) כינוי ליוצא גרמניה. 66) חיה מבויתת מאז האדם הקדמון. 69) עוד. 72) תו נגינה.

חשבץ 1828

זוהי חידה חשבונית. כל ריבוע מסמל ספרה. לאותן הספרות יש אותם סימנים. בעזרתן של פעולות חיבור, חיסור וחילוק, יש למצוא איזו ספרה מציין כל סמל של ריבוע.

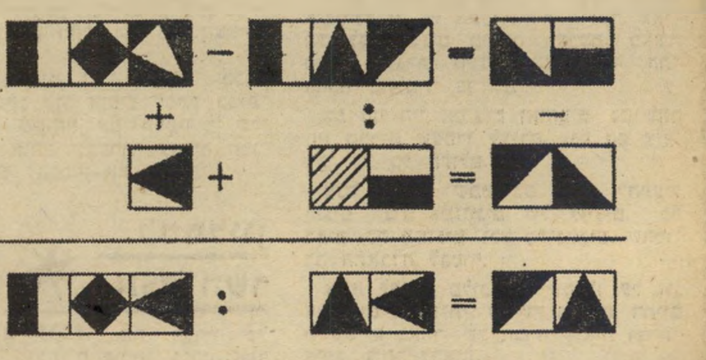

תמרורים

נישאו. במלון הילטון בתל־אביב, **ליבי פרומצ'נקו** (21), הצעירה בשתי בנותיו של אבא ג. פרומצ'נקו מבעלי בית־החרושת עלית, שהיא סטודנטית לפסיכו־לוגיה באוניברסיטת ירושלים, ו**צופר עוז** (25), עובד משרד־החוץ שסיים השנה את לימודיו בפקולטה ליחסים בין־לאומיים והוא בנו של יעקב עוז, איש מינהלה ב־אחת מחברות הדלק.

נבחר. בשווייץ, לנשיא העולמי של איגוד הבלשים הבינלאומי, החוקר ה־ישראלי **דויד אלמוג** שהוא ותיק ה־חוקרים הפרטיים בארץ ושהיה תלמידו של הבלש העברי הראשון דויד תדהר ז״ל.

נולדה. לעורך עמודי הפנים של ידיעות־אחרונות שעד לפני חודשיים היה

רם אורן
בת שנייה

כתב העיתון בארצות־הברית, **רם אורן** ולרעייתו **ניצה**, בת שנייה: **גילת** (3,5 ק״ג).

הוכתר. לאלוף השחמט של הנוער בישראל, **חגי שינוולד** בן השבע־עשרה וחצי מקיבוץ גינוסר שגבר ב־תלת־קרב על שני יריביו אורי סלוצקין ודורון מוריץ.

נפטרה. מסרטן, בבית־חולים ב־מוסקבה, בגיל 32, הצעירה מבין שלוש בנותיו של מנהיג ברית־המועצות לשעבר ניקיטה חרושצ'וב, **ילנה חרושצ'וב**, שהיתה סטודנטית למשפטים ונילוותה אל אביה ברוב מסעותיו הרשמיים מחוץ ל־ברית־המועצות.

נפטר. בבית־החולים על־שם שיבא בתל־השומר, מהתקף־לב, בגיל 64, יו״ר המועצה הדתית ברמת־גן הרב **זאב דרייזין**. יליד ניו־יורק שם הוסמך לרב־נות, היה בעל שני תוארי דוקטור ב־פילוסופיה יהודית ובמדעי המזרח, כיהן בין השנים 1944—1947 כנשיא הסתדרות הרבנים בארצות־הברית, עלה לארץ ב־1953 והקים כאן את בית־החרושת לעטים גלובוס.

נפטרה. אחותה של ראש־הממש־לה גולדה מאיר, **שיינה קורנגולד** ש־היתה מבוגרת מגולדה ב־10 שנים ו־השפיעה במידה מכרעת על גולדה בצעי־רותה, ובגללה היגרה המשפחה מרוסיה אחרי ששיינה הסתבכה בפעילות מהפכ־נית ציונית־סוציאליסטית והיתה צפוייה למאסר ברוסיה. בגיל 8 היתה גולדה מתחבאה על התנור בביתם ומקשיבה ל־ויכוחים שערכו אחותה וחבריה. כשהגי־עה המשפחה לאמריקה, ברחה שיינה מ־הבית מפני שסירבה לרצון אביה להת־לבש לפי האופנה האמריקאית והסתובבה לבושה לפי האופנה הרוסית. גולדה ברחה אליה לעיר דנבר. לארץ הגיעה יחד עם גול־דה ובעלה וסירבה לרדת באמצע הדרך מהאוניה שחששו שתיטבע. היתה מ־מייסדי חולון אחרי שהתיישבה שם ב־1937, חברה בהגנה ופירסמה ספר על פרשת עלייתה מארצות־הברית לישראל.

נפטרה. בגיל 97, אלמנתו של המשורר חיים נחמן ביאליק, **מניה ביאליק**, שנולדה ברוסיה, הכירה את ביאליק באמצעות שדכן כשהיתה בת 17, פיר־סמה ספר פירקי זכרונות על 40 שנותיה במחיצת המשורר.

במדינה

משפט

איך שופטים בצה״ל

זמן קצר לאחר שהתפרסם (צדק לא נורמלי, העולם הזה 1824) גזר־הדין המו־זר שפסק השופט הצבאי סרן (מיל.) מנשה בר־שלטון לצעיר עזתי, התפרסמה ידיעה נוספת: „צה״ל שיחרר את בר־שלטון ממערך השופטים שלו." בשפה פחות אלגנטית, פסלו מלהיות שופט צבאי.

לא היה כל ספק שהפסילה באה בגלל המשפט העזתי, שעורר שערורייה בקרב האוכלוסייה ברצועה, ותדהמה ברחבי כל ישראל: אשמת הנאשם — צעיר בן 16 — היתה שקילל שוטר מקומי בארס בן־ארס. העונש שהחטיף לו בר־שלטון: שנה מא־סר — מזה חצי שנה בפועל.

לדפוק — חזק. נגד בר־שלטון, עו־רך־דין ותיק ומנוסה בחייו האזרחיים, לא הועלו מעולם טענות על כישוריו המקצו־עיים. מה קרה דווקא שם, בעזה? מה גרם לגזר־הדין הדרקוני?

סיפר השבוע בר־שלטון, לאחר ששוח־רר משירות־המילואים האומלל שלו:

„נאמר לי שזה צריך להיות משפט לדוגמה, כי לאחרונה התרבו ברצועה מק־רי העלבת שוטרים, ועונש מאסר של חודשיים שלושה כבר לא עוזר.

„שופט, בשיבתו על כסאו, אמור להיות עצמאי ולשפוט לפי מיטב הכרתו ומצ־פונו. כך לפחות בבית־משפט אזרחי. האם בבית־משפט צבאי, הופך שופט לחייל מן השורה, המקבל פקודות ממפקדו?"

אם כן, נפל הפעם בר־שלטון קורבן לצייתנותו. שכן, כאשר פרצה השערורייה, מיהר תת־אלוף שלמה גזית, הבוס של השטחים המוחזקים, להרים טלפון לתת־אלוף יצחק פונדק, הבוס של הרצועה. התוצאה: העונש הוקטן מייד משישה חו־דשים בפועל — לחודש.

קללה חד־צדדית. פרט נוסף שנראה כאי־צדק משווע ועורר את זעם האוכ־לוסייה בעזה, היתה העובדה, שניגלתה במשפט, כי הנאשם קילל את השוטר — רק בתגובה על־כך שהשוטר קילל את אביו של הנאשם. היה זה כאשר חוליית שוט־רים הגיעה לבית האב בחיפוש סמים.

אך למרות שעדות זו עלתה בפני בית־המשפט, לא התייחס אליה השופט כלל. המסקנה שהתבקשה: לשוטר מותר היה לקלל את האב, ואילו הבן, שנחלץ להגנת כבוד אביו, חטף על־כך חצי שנה.

הסביר בר־שלטון: „שאלתי את הנא־שם, לפני הכרעת הדין: 'עכשיו תגיד את האמת. מי שיקר? המישטרה — או אתה?' 'אני שיקרתי', הודה הנאשם. 'השוטר בכלל לא קילל אותי.'"

סימן

משכנע

כאשר הוכנס מוחמד מסראווה לאולם המשפטים של שופט השלום התל־אביבי בוריס רפפורט, הופנתה אליו כל עין ב־אולם. שכן מסראווה הובא אמנם בפני ה־שופט רק להארכת מעצר — אבל בתיק המפורסם ביותר של השנה: הוא נחשד כאחד מארבעת הפושעים שאנסו את ה־תייר האוסטראלי פיטר קובאץ' בדירתו של מרדכי („שולמן ישלם") שולמן, בעוד שולמן עצמו אונס, לפי החשד, את ידיד־תו של האנוס בחדר הסמוך.

בלתי אפשרי? החשד נגד מסראווה (19), בן הכפר טייבה, עלה כתוצאה מ־עדותו של הקורבן עצמו, שזיהה אותו ב־אקראי ברחוב, הביא למעצרו.

אולם אותם הנוכחים באולם, שחשבו כי נוכח עדות כה חזקה — זיהוי ישיר על־ידי הקורבן — נוכח חומרתו הנדירה של הפשע — נוכח העובדה שאחרי ה־פשע, נעשה נסיון להתנכל לחייו של ה־נאנס — נוכח כל אלה, יישלח החשוד למעצר, עד סיום החקירה — הופתעו: השופט שיחרר את החשוד — בערבות של אלפיים ל״י.

הסיבה היתה טיעונו של סניגורו של החשוד, עורך־הדין יורם מושקט: „בלתי אפשרי הדבר שמסראווה הוא ידידו של שולמן. לכל ידוע כי שולמן הוא שונא ערבים מושבע, ולעולם לא היה מכניס ערבי לדירתו."

תשובת השופט, המכיר כנראה את ה־קליינטים שלו: „מה יש לדבר, אתה צודק."

לא בפעם הראשונה חדרה השנה הפוליטיקה אל המישחקים האולימפיים

רוגז היטלר, בעת תחרויות האת־לטיקה באולימפיאדת ברלין 1936, קופץ ממושבו בכעס כאשר נבחרת הנשים של גרמניה במירוץ שליחים איב־דה את המקל הנמסר משליחה לשליחה.

כך חיבלתי בלפיד האולימפי

הניסיון לנצל את המישחקים הא־ולימפיים לשם תעמולה פוליטית, אינו חדש. הקדים את אנשי ספ־טמבר השחור אדולף היטלר, שניסה להפוך את משחקי האולימפיאדה בברלין, 1936, למסע תעמולה נאצי כל עולמי. יוסף שריק, יליד צ׳כיה, מבקר הקולנוע של „הארץ", נזכר באפיזודה מאותה תקופה הק־שורה במעשה חבלה באש האו־לימפית הסמלית.

מאת

יוסף שריק

בביקורי באיצטדיון האולימפי ב־מינכן נכחתי בחזרה על טקס הבאת הלפיד האולימפי בידי האתלטים הגרמ־ניים.

בעודי ממתין לרץ שיביא את הלפיד, סיפרה לי המלווה הגרמניה הצעירה שלי על כל המשחקים האולימפיים שהתקיימו, מלבד אלה שנערכו בברלין בשנת 1936. אז סירב הפיהרר אדולף היטלר ללחוץ את ידו של הרץ הכושי המעולה ג׳סי אוונס. כאשר התקרב אוונס אל מושבו של אדולף היטלר נעלם משם האחרון. נצחונו של אוונס הפריך את התיאוריה הגזענית של היטלר בדבר עליונות הגזע הנורדי.

„גם אני לקחתי חלק במשלחת ה־אולימפית," אמרתי.

„אתה?" שאלה הצעירה בהסתכלה ב־הופעתי הלא כל כך אתלטית.

„ובכן," אמרתי, „לא רצתי עם הלפיד האולימפי. רצתי נגדו. זו האמת וכל ה־אמת."

צופים ואינדיאנים

הדבר קרה בהיותי עורך ספורט צעיר בהלו־נוביני, עיתון יומי אנטי־נאצי ב־פראג. יום אחד קרא לי העורך למשרדו.

„כפי שאתה בוודאי יודע," התחיל, „תעבור המשלחת הנושאת את האש ה־אולימפית מיוון דרך צ׳כוסלובקיה בדר־כה לברלין לפתיחת המשחקים האולימ־פיים."

„זהו חלק מהתעמולה הנאצית," אמר־תי, „תעמולה בעלת חשיבות פוליטית," הוספתי על־מנת להוכיח שהיו לי אמביצ־יות גדולות יותר מאשר לכתוב על תוצ־אות משחקי כדורגל.

„ילד טוב," אמר העורך שלי. „ברצוני שתיקח חלק במירוץ הלפיד האולימפי."

„אתה מתלוצץ," נבהלתי. „אלוהים אדי־רים, במשך ששת החודשים האחרונים כתבנו נגד המשחקים האולימפיים. איימ־נו על הסוקול, צרנו על כל האתלטים הצ׳כים והסלובקים ההגונים שלא יקחו חלק במשחקים. בעצמי כתבתי כרוז נגד המשחקים..."

„ילד טוב," חזר ואמר העורך, „זכור: אם כתב צעיר רוצה להתנגד למשהו עליו קודם כל לדעת על הדבר. אינך יכול לסלף את האמת אלא אם כן אתה יודע אותה."

„מי רוצה לסלף את האמת?" שאלתי.

„אנו שונאים את הנאצים, את היטלר, את משחקי ברלין המטופשים שלו עם כל הס.ס. והס.א. הצועדים בסך. אני שונא אותם כיהודי ואתה שונא אותם כצ׳כי."

„כצ׳כי וכיהודי," תיקן אותי העורך. „אתה יודע היטב כיצד נקראתי לפני ש־שיניתי את שמי לקונראד... אין דבר: עדיין ברצוני שתשתתף."

„במכונית או ברכבת?" שאלתי.

„ברגל," היתה תשובת העורך. „ובכן, הזמנתי עבורך מקום באוטובוס, אשר יקח את הצופים אשר יעברו דרך צ׳כוס־לובקיה עם הלפיד. ברצוני שתדווח מה קורה ללפיד בדרך..." ואז הסתכל לתוך עיני והוסיף בלחישה: „אני מקווה ש־משהו יקרה. רצוני לא רק שתדווח חד־שות, אני רוצה שתעשה אותן."

למחרת ניגשתי אל האוטובוס ש־עמד לקחת את הצופים מפראג ל־גבול האוסטרי ממנו יגיע הלפיד האו־לימפי. כתריסר נערים צעירים עמדו ו־קיפצו סביבו. רובם לבשו טוגות לבנות ארוכות ולראשם לבשו קסדות מבריקות של מכבי־אש. „הדייקנים" שבהם אף הביאו איתם פלצורים ובומרנגים. לשם מה? במאית הסרטים, העלמה לני ריפנ־שטאל, תצלם את המשלחת, נאמר לי. הם רצו להראות דרמתיים בסרטה ה־אולימפי של העלמה ריפנשטאל. „בוקר טוב," אמר מנהיגם כשהצגתי עצמי. שלוש נוצות לבנות היו נעוצות לו מאחורי מין כאפייה צ׳כית.

„המנהיג נוצת־הנשר הוא ג׳נטלמן," אמר בהצביעו על עצמו. „אתה יכול לכתוב כל מה שתרצה ובכל זאת אעשן איתך את מקטרת השלום... שהוצתה על ידי הלהבה האולימפית." הנערים קפצו לתוך האוטובוס והתחילו לשיר את ה־שיר כאשר צעדתי אל הגבול, כאשר צעדתי אל הגבול...

אני רשמתי בפנקסי: „אי אפשר היה למצוא איש שיקח חלק במירוץ האש ה־אולימפית של היטלר מלבד כמה צופים טפשים שלבשו טוגות רומאיות ונשאו פלצורים ובומרנגים של קאובויס..."

בתשע בבוקר הגענו לגבול האוסטרי. בעשר וחצי ראיתי רץ, עדיין בשטח אוסטריה, עם לפיד בוער בידו הימנית. הוא היה גבר כבן 75, בעל זקן לבן ו־שפם לבן כפי שהיה לשליט האוסטרו־הונגרי פרנץ יוזף זמן קצר לפני מותו. הרץ היה — כפי שלמדתי מאוחר יותר — הגזבר של הוועד האולימפי האוסטרי. שני אתלטים אוסטרים צעירים יותר דחפו את הזקן בסתר מאחור. עם הגיעו אל הגבול מצא בעצמו איכשהו את הכוח לנופף בלפיד מעל לראשו ולצעוק שלוש פעמים „זיג הייל, זיג הייל, זיג הייל."

רשמתי זאת בפנקסי.

בעוד האוסטרי מחליף ברכות עם מנהיגנו נוצת הנשר, עברו צלמים גרמניים את הגבול והתחילו לצלם את הבונקרים הצ׳כים. אני ראיתי מספיק.

רצתי אל משרד הדואר הקרוב ביותר לטלפן אל הבוס שלי. הוא הודה לי עבור האינפורמציה „בעלת הערך" כפי שהתבטא, והוסיף „אל תספר זאת לאיש, למספר חברים במועדון הכדורגל של הפועלים בכפר הצ׳כי תבור יש רעיון

(המשך בעמוד 28)

הפתיחה 1936 היטלר ואנשי הוועד האולימפי צועדים באיצטדיון בברלין ב־פתיחת המישחקים האולימפיים, שנוצלו על־ידי היטלר להפגנה פוליטית אדירה. פעולות שונות שנעשו אז ברחבי העולם על־ידי מתנגדי הנאציזם לא הגיעו אומנם לפעולות טירור וזוועה, אך כללו מיבצעים שנועדו להכשיל את האולימפיאדה וכל הקשור בה.

"הרוסים חרא!"

צועקים המארוקאים במיגדל העמק

"אהרוג את המארוקאים!"

אמר עולה צעיר מרוסיה ודרש „עוזי"

זמן רב, היתה השינאה חבוייה. ערב ראש־השנה, היא פרצה החוצה. נסיונות הטישטוש החלו מייד, בעוד גופתו של הקורבן עדיין לא התקררה. „הרוצחים היו מסוממים, הם לא ידעו מה שהם עושים," החלה שטיפת המוח.

אבל היתה זו השינאה, שפעמה בחלל האוויר לא מאתמול, לא משילשום. השינאה, שפעמה בחלל האוויר מרגע שעולה חדש ראשון קיבל העדפה, אמיתית או דמיונית, על־פני שכנו הוותיק — והעני.

היה זה אולי מקרה שהשינאה מצד עניי ישראל השנייה לעולים החדשים, פרצה בצורת רצח מבהיל דווקא במגדל־העמק.

המקום והזמן — היו מקריים. ההתפרצות עצמה — היתה צפוייה. זה זמן רב.

קלחת המתח העדתי בישראל — בין עניים לעשירים, ווזווזים לספרדים, ותיקים לעולים — רותחת כבר זמן רב מדי ללא תשומת־לב.

הרצח המחריד במגדל־העמק היה התפרצות קיטור ראשונה, מתוך קלחת שדים זו.

דורה גרון

והאמא צעקה בהלווייה:

"יהודים הרגו אותך!"

רק מילה תגיד לי, מישקה. רק מילה אחת. למה אתה שותק, מישקה? זה לא מהגויים שאתה בתוך האדמה. זה לא מחבלנים. זה מהיהודים. היהודים הרגו אותך. בשביל זה עלינו לארץ מרוסיה!"

בעיניים יבשות כבר מדמעות, כשהיא נתמכת על־ידי קרובי משפחה, הביאה ביום השני דורה גרון, עולה חדשה מרוסיה ותושבת מגדל־העמק, את בנה משה בן ה־18 לקבורה.

בחדר־המעצר של מישטרת נצרת הדביק מאיר לוי בן ה־19, בן למישפחה מרוקאית החשוד כרוצחו של משה, את פניו המגחכים לסורגי הצוהר הקטן, ביקש מנערה שחלפה במקום: „תני לי נשיקה, בובה. זאת הנשיקה האחרונה בכל החיים שלי."

מגדל־העמק, אחרי הרצח המזעזע, נראית, במבט ראשון, כמימים ימימה. בפתחי הבתים משוחחות עקרות־בית. כשיגיע הערב שיפיג את החום, ייצאו בני־הנוער להסתובב ברחובות. גם במעלה רחוב קדש, שבו מרוכז חלק ניכר מעולי רוסיה שהגיעו למקום, שוררת אווירה של יום חול רגיל.

גם מועדון מפ"ם שומם. רק לפני יומיים נפגשו שם שני עולמות — עולמו של עולה צעיר מרוסיה, וזה של עבריין יליד הארץ, בן למשפחה מרוקאית, שכל ימיו עברו עליו במקום.

„לא יודע כלום"

אבל מתחת לפני השטח, מורגשות המתיחות והעוינות בין שני המחנות: מחנה המרוקאים מפה, ומחנה הרוסים מפה. כשכל צד חושש מניקמתו של האחר, בעיקבות הרצח של ערב ראש־השנה. השינאה שפרצה החוצה, נשארה בחוץ.

בדירה המוזנחת, לא הרחק ממועדון מפ"ם, גונח מכאבים שמעון אזולאי, אביו של אברהם אזולאי, שנעצר יחד עם מאיר לוי כחשוד ברצח משה גרון. יש לו בעיות עם חוט השדרה, לאבא.

„אני לא יודע כלום ממה שהיה. אני חולה. יש לי מחלת סוכר, ואני שוכח הכל."

למגדל־העמק הגיע לפני כעשרים שנה, מייד עם עלייתו לארץ. נתנו לו צריף, ואמרו לו: זה הבית שלך. מאז הוא עובד כטבח בצבא, ואשתו כעוזרת־בית.

החברים אשמים

על הבתים החדשים שניבנו לא הרחק מביתו, ויועדו לעולים החדשים מרוסיה, הוא מסתכל עם קצת פילוסופיה:

„מה איכפת לי השיכונים היפים שלהם? שיהיה להם לבריאות. העולם הזה לא חשוב. זאת המדינה שלנו בצריף ובשיכון. לכולם הכי טוב זה העולם הבא."

ערב ראש השנה היה יום הולדתו של בנו אברהם בן ה־19. בגלל מחלתו של האב, ערך אברהם בעצמו את הקידוש, ויצא לשוטט עם החברים שלו.

„לא דאגתי," מספר אביו. „ידעתי שאין להם לאן ללכת. אז אפילו לא שאלתי אותו מתי יחזור. אברהם הוא בחור טוב מאה אחוז. רק ביישן גדול. וכשהוא מסתובב, בגלל שלא תמיד הוא עובד, סורחבים אותו החברים ומקלקלים אותו."

אחד החברים האלה היה מאיר לוי, גם הוא בן למישפחה מרוקאית ותיקה במקום ובן גילו של אברהם.

למאיר היתה השהות בבית מאורע יוצא־דופן. בניגוד לחברו, שהספיק להגיע רק עד מוסד לעבריינים צעירים, זכה כבר מאיר לשבת בבית־הסוהר. שני

הקורבן משה גרון, בן ה־18, שהתגייס לפני תשעה חודשים לצה"ל ונרצח בזמן חופשתו על־ידי בני מגדל־העמק. בתמונה למעלה: דורה גרון על קבר בנה שנרצח תוך כדי תיגרה: „מה קרה לנו פה? נהיינו כמו גרמניה?"

ימי חופשה ניתנו לו, כדי שיוכל לבלות את החג עם אביו המרותק מזה חודש וחצי למיטתו בגלל רגל שבורה, עם אמו, עובדת־נקיון בדואר, ועם שמונה אחיו ואחיותיו (האח התשיעי יושב גם כן ב־בית־הסוהר).

„הם היו שתויים ומסוממים," מעידים עליהם חברים שחזו בסיומו של ערב החג. „הם לקחו כדורים ולא ידעו מה הם עושים. הם היו רוצחים את מי שהיה נופל להם לידיים."

מגדל־העמק של חג היתה משעממת. כמו מגדל־העמק של חול. קולות השימחה היחידים במקום בקעו ממקום אחד: מועדון מפ"ם. שם התקיימה מסיבה של „הרוסים". לשם, באורח־טבעי, פנו ה־חבר'ה הטובים המשועממים.

אחד מתריסר החוגגים, במועדון, היה טוראי משה גרון, שהגיע לחופשת־חג לביתו בטבעון, קפץ לבקר את חבריו ב־מגדל־העמק.

אלמנה — ושכולה

לפני שלוש שנים ארזה דורה גרון את רכושה המועט, לקחה את שתי בנותיה — פירה, כיום בת 17, וסוניה (21) — ואת בנה היחיד משה, ועלתה לישראל.

בווילנה עיר מושבם לא היה מצבם הכלכלי גרוע, אם גם לא מזהיר. דורה עבדה ככרטיסנית באוטובוס, גידלה את שלושת ילדיה בכוחות עצמה. בעלה נהרג.

כשהיה בן שלוש, נפל מישקה מגג גבוה, ומאז בילה חודשים ארוכים בבתי־חולים. נשימתו וצלעותיו נפגעו. בגלל חולניותו לא סיים אלא שבע שנות לימוד.

עם הזמן גברו הגעגועים לארץ האבות, לארץ שכולם שם יהודים. לא מעט קשיים עמדו בדרכה של דורה לישראל, אבל גברה על כולם.

תחנתה הראשונה בארץ החדשה היתה מחנה דויד, בכניסה לחיפה. החלקה ה־צבאית, בבית־הקברות הסמוך, עתידה היתה להיות, שלוש שנים מאוחר יותר, מקום מנוחתו האחרונה של בנה.

דורה התחילה לעבוד כפועלת בבית־חרושת לברזל ברמת־גן. גם מישקה עבד. לפעמים כחשמלאי, לפעמים בקטיף תפוזים.

ברמת־גן, אליה עברה המישפחה זמן מה אחרי זה, הכירה הבת סוניה את בעלה, צבר, ובן למישפחה שחציה מרוקאית.

כשהכירה דורה את שלמה סולובצ'יק, בעל קיוסק בטיבעון, והשניים החליטו ל־התחתן, עברה כל המישפחה לטיבעון.

מישקה היה מרוצה בארצו החדשה. הוא היה נער שקט וטוב־לב, „שלא היה יכול לפגוע אפילו בזבוב," כפי שמתארים אותו חבריו. בטיבעון היה מדריך ב־צופים. כשמלאו לו 17 וחצי, החליט שהוא רוצה לצה"ל. הוא העלים את עובדת חולניותו, התגייס, לפני תשעה חודשים.

על רציחתו של מישקה, באותה מסיבה, סיפר השבוע בעברית רצוצה חברו, ניקולאי רובין בן ה־17 וחצי, שהיה שם:

היינו 12 חבר'ה. ישבנו במועדון, שרנו וצחקנו. פתאום באו 15 מרוקאים.

אחד, זה שהרג אחר כך את משה, צעק: „הרוסים חרא!", וזרק את הסיגריה שלו לתוך העין שלי. ככה התחילו מכות. היינו מעט נגדם. שניים מאצלנו היו חולים, ולא יכלו להילחם.

המרוקאים לקחו בקבוקים, ושברו אותם עלינו. פתאום הוציאו גם סכינים. הם רצו להרוג את כולנו.

אחד, זה מאיר, נתן למשה מכה עם בקבוק על הראש. משה לא נפל. אז מאיר לקח סכין, ותקע למשה בבטן. ועוד הוא לא נפל. אז מאיר לקח בקבוק שבור, וחתך לו את הגרון. החבר של משה רצה לשים את היד שלו על הפצע בשביל ל־עצור את הדם, אבל היד שלו נכנסה בפנים, ככה הוא חתך אותו.

היה שם גם חבר אחר של מישקה, חייל, שהביא איתו את הרובה שלו. אז המרוקאים לקחו ממנו את הרובה ורצו לירות בנו. התנפלנו עליהם, זרקנו עליהם שולחנות והרבצנו להם, עד שהוצאנו מהמרוקאי ההוא את הרובה. בינתיים מישהו צילצל למישטרה.

כל הלילה היינו במישטרת נצרת. כשבאנו בבוקר, שמענו שבלילה באו עוד מרוקאים, ורצו להרוג בחור אחד משלנו. מזל שלו, שהוא למד ג'ודו, והיה יכול להציל את עצמו."

עד כאן, סיפורו של ניקולאי.

„מה אני, כלב?"

תושבי מגדל־העמק בני העדה ה־מרוקאית מכחישים בתוקף שהרצח אירע על רקע שינאה עדתית: „הם היו מסוממים לגמרי," היא הטענה הנפוצה היום. „גם אם זאת היתה מסיבה של מרוקאים, היו מתנפלים על האנשים שם. הם הלכו לשם רק בגלל שזאת היתה ה־מסיבה היחידה באותו ערב.

„חוץ מזה, אף פעם לא היתה שינאה בינינו לבין הרוסים. נכון שיש להם דירות יותר מדי יפות. אבל אף פעם לא רדפנו אותם בגלל זה. יש פה אנשים טובים, במגדל־העמק. רק בגלל שבעה־שמונה בריונים, יצא למקום הזה שם כאילו זה טקסס פה."

הגירסה של הרוסים שונה. מרירות רבה מבצבצת מדבריהם, כשהם מספרים על הקריאות היומיומיות המלוות אותם, ב־עוברם במגדל־העמק: „רוסים חרא!"

„אני לא יכול לחיות פה," אומר מאיריאן פדגיאצק, בן 16 וחצי, בלונדי ויפה־תואר. „מה אני, כלב? פעם הלכתי ב־מרכז. הלכו שם חשישניקים. זה היה ב־ערך בעשר בערב. התחילו לזרוק אבנים ולצעוק: ,בשביל מה אתם באים לארץ?'

„בערבים אנחנו מפחדים לצאת לרחובות. עכשיו הם מספרים שאמרנו שנרצח כל אחד שייצא ביום שני מהבית. זה שקר. דברים כאלה לא קיימים בתרבות הרוסית. ובכל זאת, אם היו נותנים לי עכשיו עוזי, הייתי רוצח את המרוקאים האלה.

„אני יודע, שזה הכל בגלל הדירות ה־יפות שקיבלנו. אבל אנחנו לא ביקשנו את זה. אני שונא את הדירה הזאת. אני שונא את הרהיטים האלה.

„כל מה שאני רוצה, זה שיתנו לי לחיות בשקט. כי אחרת, בשביל מה בכלל באתי לפה?!"

שימחה משפחתית

משה גרון (באמצע) שותה לחיים בחתונת אחותו סוניה, שנישאה לצבר. משמאלו — אחותו פירה. מימינו — ידידת ילדות. משה עלה מברית־המועצות לפני שלוש שנים.

חוק

אין מיקלט לגנגסטרים

שנתיים אחרי שהגיע לישראל, הסתבר למאיר לנסקי, 71, מי שכונה, „הבוס של סנדיקאט הפשע האמריקאי", כי ישראל, הארץ המובטחת, אינה מובטחת לכל אחד, אפילו אם הוא יהודי בערוב ימיו, הטוען כי פרש מכל עסקיו והתנער מעברו, ואפילו אם הוא תורם נכבד למגביות וקרנות ממלכתיות למיניהם ומזרים את כספו ל־כלכלת המדינה.

בשתי שנות שהותו בישראל הזרים לנסקי מיליונים רבים של דולארים לישראל. סמוך ובטוח כי בתוקף היותו יהודי, שטרח לעלות אל הכותל המערבי ולהצטלם שם חבוש כיפה, לא יעזו לגרשו מכאן, רכש לנסקי דירה לעצמו, השקיע כספים רבים בעסקים שונים, החל מהשקעות במלונאות ועד רכישת דירה לחדרנית לשעבר במלון דן, שהעניקה לו שירותים מסויימים.

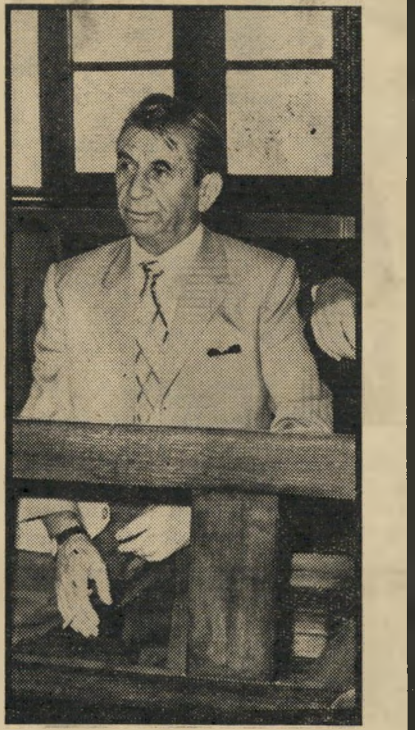

מאיר לנסקי

סכנה לציבור

נראה היה כי לנסקי, שלמרות שנותיו נראה גבר במלוא אונו, מוצק והחלטי, אינו מוטרד ביותר מהפירסומים עליו ונגדו. הוא הופיע בקביעות באכסדרות של מלונות הפאר בישראל, מלווה בשומרי־ראש ישראליים, מנהל עסקים ומגעים עם פרקליטים מפורסמים, ביניהם אחד שהוא גם חבר־כנסת ומנהיג מיפלגה קיצונית.

סכנה לשלום הציבור. השבוע הסתבר כי המסך עומד לרדת על אותו פרק מחייו של לנסקי הקשור במדינת ישראל. בית־המשפט העליון, בהרכב של חמישה שופטים, ביטל השבוע את הצו־על־תנאי שהוציא בשעתו נגד שר־הפנים לבקשת לנסקי, כדי שיסביר השר מדוע לא תינתן ללנסקי אשרת עולה לפי חוק השבות.

קבע בית־המשפט העליון בפסק־דין העשוי להיות תקדים חשוב בהיותו פירוש החלטי של חוק השבות:

- „שר־הפנים רשאי היה להסיק ש־מאיר לנסקי הוא בעל עבר פלילי הקשור קשר אמיץ לפשע המאורגן. עקב העבר הזה, בצירוף ראיות אחרות המחשידות את לנסקי בהתנהגות פלילית הן בתקופה הרחוקה והן בשנים האחרונות, קיים חשש סביר שאם יורשה להישאר בארץ יהווה סכנה לשלום הציבור."
- „זכות העלייה, המוענקת לכל יהודי לפי חוק השבות, היא בעלת חשיבות ראשונה במעלה... עם זאת עומדת מאחורי חוק השבות המגמה שלא יתקבצו כאן אנשים, אפילו הם יהודים, שבארץ מוצאם היו מ„ההופכים ללענה משפט וצדקה."

החשיבות העקרונית של פסק־הדין היא בכך שבית־המשפט העליון מצא שאדם אינו חייב להיות מורשע בעבירות פליליות על־מנת שיוכח עברו הפלילי.

לנסקי, שעתה אין בידו כל אישור חוקי לשהייתו בארץ, יצטרך לחסל את עסקיו בישראל ולצאת מכאן בעתיד הנראה לעין. קשה להניח שישראל תעשה מאמצים להסגירו לממשלת ארצות־הברית המבקשת אותו. קרוב יותר להניח שיותר לו לצאת לאחת המדינות שכספו הרב (מוערך ב־300 מיליון דולאר) יכול לקנות בה זכות שהייה.

הווי

זריקת אבנים — כספורט אולימפי

היה זה טרם האולימפיאדה הקודמת. תוצאותיה הטרגיות של אולימפיאדת מינכן היו עדיין נחלת עתיד רחוק, ו־אולימפיאדת מקסיקו הקרבה וממשמשת שימשה נושא לשימחה והתרגשות — למרות שלאיש בארץ לא היה ספק בדבר סיכוייהם של ספורטאי ישראל.

גם לא למהנדס־הרדיו התל־אביבי רלף הלינגר, שהחליט לנצל את נושא האולימפיאדה כדי למחות, בדרכו שלו, על שערוריה פנים־ארצית: השתוללות הדתיים הקיצוניים, באותם ימים, ששבת אחרי שבת יצאו למסעי רגימת אבנים נגד כל מכונית שעברה בטווח זרועם.

חיים חדשים. כתב אל הלינגר ל־וועד האולימפי הבינלאומי בשווייץ:

„אני מרשה לעצמי להציע לכם לכלול, באולימפיאדה הבאה, ,השלכת אבנים' כ־ספורט אולימפי מוכר.

„ספורט זה, המוזכר כבר בתנ"ך, הוחזר לאחרונה בישראל לחיים ערים ותוססים. בטוחני כי הישראלים יצליחו לשגר מישלחת מאומנת כהלכה במקצוע זה, וסיכוייהם לזכות במדליית־זהב יהיו רבים — בייחוד אם התחרויות תתקיימנה בשבת."

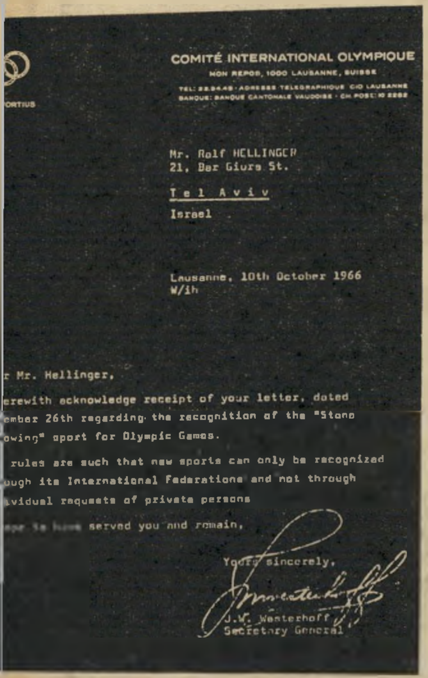
COMITÉ INTERNATIONAL OLYMPIQUE
MON REPOS, 1000 LAUSANNE, SUISSE
TEL: 22.94.48 · ADRESSE TELEGRAPHIQUE CIO LAUSANNE
BANQUE: BANQUE CANTONALE VAUDOISE · CH. POST: 10 2282

ORTIUS

Mr. Rolf HELLINGER
21, Bar Giora St.
Tel Aviv
Israel

Lausanne, 10th October 1966
W/ih

...r Mr. Hellinger,

...erewith acknowledge receipt of your letter, dated ...ember 26th regarding the recognition of the "Stone ...owing" sport for Olympic Games.

... rules are such that new sports can only be recognized ...ugh its International Federations and not through ...ividual requests of private persons

...ope to have served you and remain,

Yours sincerely,

J.W. Westerhoff
Secretary General

תשובת מזכ"ל הוועד האולימפי

בכל הרצינות

שרות אדיב. הייקס, שם בשווייץ, לא ידעו חוכמות. קיבלו מיכתב — ישבו לענות עליו. לא היה איש מופתע יותר מהלינגר, כאשר קיבל, על נייר־מיכתבים רשמי של הוועד האולימפי הבינלאומי, את התשובה הבאה:

„מר הלינגר היקר —

„הנני מאשר קבלת מיכתבך בשאלת ההכרה ב,השלכת אבנים' כספורט מוכר במישחקים האולימפיים.

„חוקינו מאפשרים הכרה בספורט חדש רק באמצעות הפדרציות הבינלאומיות, ולא על־ידי בקשות של אנשים פרטיים.

„בתקווה שעמדתי לשירותך, שלך ב־נאמנות,

„ג'. ה. וסטרהוף,
„מזכיר כללי."

בנו של פועל תימני עני נשא

השבוע את בתו של איל־ההון מס׳ 1

הסינדרל

החותן איל־הספנות יעקוב מרידור מסתכל בחתנו החדש, יגאל בשן, החותם על שטר הכתובה

היום, כאשר הוא מופיע על הבמה — צריכים אמא ואבא בשרי להזדרז מאוד, אם הם רוצים להשיג כרטיסים.

היום, הוא אליל הנוער. הבית הקטן, שלפני שנים שימש מישכן לפרותיה של נחלת־יהודה, ועכשיו הוא ידוע כביתו של יגאל בשן — הפך להיות מרכז ל־עליה לרגל להמוני בנות טיפש־עשרה.

היום, הוא חתנו של המיליונר מספר 1 של ישראל, איל־הספנות יעקוב מרידור, בסיפור סינדרלה קלאסי — שהתהפכו בו המינים. ביום שני שעבר, התחתנה מיקה, בתו של המיליונר, עם יגאל בטקס „צנוע, אבל קצת דחוס,״ כמו שאומרת אמא בשרי: „היה יפה מאוד. רק חם מדי.״

היום, יש לו כבר תקליט זהב אחד וכמה תקליטי כסף — והוא רק בן 23. הוא תמיר, שחרחר — ועם תקוות גדו־לות.

רק לפני כמה שנים, היה יגאל הקטן, אחד משני ילדיה של משפחת בשרי, ילד ככל הילדים. הוא גרם לאמא הרבה כאב־ראש, בגלל הבעיות עם הלימודים. „בין כה לא אהיה מהנדס, ולא עורך־דין,״ היה מנחם את האם המודאגת. קטן, אבל כבר ידע מה רוצה.

אבל כבר אז — בטיולי הכיתה השנ־תיים, שאותם נהגה האם ללוות, ובכל החגיגות המשפחתיות — היו לו את שעותיו הגדולות. אז, היה לב אמו מת־רחב מגאווה. בכל טיול כזה — היתה הופעת סולו שלו חובה. בחוג המשפחה, קראו לו „חוזליטו״.

כשהבינה אמא בשרי לאן נושבת ה־

הרגע המיוחל הרב פרנקל משיא את יגאל בשן ומיקה מרידור, לשעבר חברת להקת פיקוד מרכז, שוויתרה על הקריירה האמנותית שלה. „החלומות התגשמו,״ אמרה אמו של יגאל. „יגאל לא התחתן בשביל הכסף. נכון שהאומר שכסף לא טוב, הוא אידיוט. אבל גם עם כסף לא תמיד מאושרים.״

מתנת השר משה דיין מגיש את מתנת הני־שואין שהביא ליגאל בשן, הנראה אורגינלי בתיסרוקתו עטורת הכיפה ובפיאותיו.

רוח, לא חסכה מאמץ. „הרבה חלומות היו לי לגבי יגאל. לאיזה אמא אין?״ היא אומרת. „אבל את זה אני לא מספ־רת. זה נשאר אצלי בלב.״

אחרי שהרבה אנשים חשובים אמרו לה שלזאטוט שלה יש כישרון, לא חסכה אמא בשרי את המעות המועטות, שהיתה מרוויחה בעבודתה כבוררת פרי־הדר. עד מהרה היו ליגאל גם גיטרה וגם חליל.

הימים היו קשים אז. האב, יליד הארץ ובן למשפחה תימנית, עבד כפועל ב־חקלאות, ועבודת האם והאב כאחד הספי־קה בקושי לפרנסת המשפחה. חינוך מוסי־קלי מלא — לא יכלו להעניק לבן, מה עוד שהיתה גם ילדה בבית. אבל מה שיכלו לתת — נתנו.

זה השתלם, מסתבר. יגאל הקטן הפך לזמר־צמרת — והשבוע נכנס, דרך החו־פה, גם לצמרת החברה וההון של ישראל.

משפחת החתן עזר וייצמן מברך את יגאל ומיקה, המוקפים בבני משפחתו של החתן. החתן והכלה ויתרו על טקס מפואר, ותרמו את הכסף לטובת נכי צה״ל. אבל גם אחרי זה, נשאר הטקס עדיין עשיר למדי.

חיבלתי בלפיד

(המשך מעמוד 25)

משלהם היכן להניח את הלהבה האולימ־פית. נסה לא להפסיד זאת בבקשה.״

כאשר עזבתי את משרד הדואר כבר ברחו הרצים עם הלפיד האולימפי. נוצת הנשר ונעריו מיהרו כרדופי שד על מנת למלא את הזמן שהפסידו בגלל גזבר הוועד האולימפי האוסטרי. הוא, הגזבר ישב בצד הדרך ושתה בירה. „הם פנו בכיוון זה, לתבור,״ אמר ואני פניתי ב־ריצה לדרכי.

לפתע הגיח איש צעיר מאחורי, תפס בשרוולי וצעק: „עצור!״ „עזוב אותי,״ צעקתי נושם ונושף, „עלי להשיג את הלפיד האולימפי.״

„עצור!״ חזר הצעיר ברוצו לצידי. „צ׳כי ותומך בתעמולה הנאצית של היט־לר בברלין? האינך מתבייש בעצמך?״

„לא,״ אמרתי, „אינני מתבייש.״ „אם כן קרא זאת,״ אמר הצעיר בהחזיקו ב־כרוז מול אפי. בכרוז היה כתוב: „צ׳כי אינו משתתף במשלחת הנאצית של היט־לר.״

„חבר,״ אמרתי לו, „אני בעצמי כתבתי זאת, איני רץ עם המשלחת אלא נגדה.״ „נגדה, מה?״ אמר והרים אבן מוכן ל־הכותני בין עיני. עצרתי. התישבתי על אבן, מוחה זעתי ממצחי. הסברתי מי אני ומדוע עלי להיות בקשר עם הלפיד האולימפי. „ואתה טיפש שאינו יכול לר־אות רחוק יותר מקצה אפו,״ סיימתי. הצעיר הלך לקרוא לגיסתו.

הלפיד ★ שרף ברווז

למרות שגיסתו לקחה אותי על אופניה, ולמרות שנסעה כאלופה ב־טור דה פרנס לא הגענו אל המשלחת אלא אחרי שעברה את כפר תבור.

באוטובוס ישבו שקטים 5 נערים צעי־רים, רצי הלפיד האולימפי בצ׳כיה, כש־מים נוטפים מהטוגות שלהם. נוצת־הנשר איבד את שלוש נוצותיו. חברי מועדון הספורט בריאי הגוף של הכפר זרקו או־תו ואת נעריו עם הלפיד האולימפי ל־תוך בריכת הכפר. שם, בשרפו ברווז, כבה הלפיד האולימפי. מה שראה אדולף היטלר אחר כך באיצטדיון האולימפי בברלין ומה שהעלמה ריפנשטאל צילמה, לא היתה האש שבאה מקרניה הבהירות של שמש יוון. היתה זו הלהבה שהוצתה על־ידי גפרור צ׳כי פשוט, ליד בריכת ברווזים בתבור.

אך זה עדיין איננו הסוף. כאשר הגע־תי לפראג באותו ערב, נמכר עתוננו על ידי נערים שצעקו: „משלחת שלום או ריגול צבאי? העלמה לני ריפנשטאל מצל־מת את ביצורי הגבול שלנו.״

התוצאה היתה שהעלמה ריפנשטאל נת־בקשה בשקט להראות את הסרט האולימ־

עיתונאי שריק
היטלר לא ידע

פי שלח לקציני המטה הכללי הצ׳כוס־לובקי. הם החרימו כל אינטש׳ שצולם בגבול. את אירוע הברווזים לא צילמה בלאוו הכי. יומיים אח״כ קיבל עורכי מברק מברלין: „היום, יגיע! הייל היט־לר.״ היום באמת הגיע: 15 בספטמבר, 1939, כאשר פלשו הנאצים לפראג.

מכירת דגמים חדשים 1972/3
לעת עתה בכמות מצומצמת
2002·1250·1258
1352 · SL-1256
שרות מיוחד לעולים חדשים!
מקלט הטלויזיה הטוב בעולם

הסטראו עם הסנסור היחידי בעולם
המיוצר אך ורק ע"י ITT שאוב-לורנץ

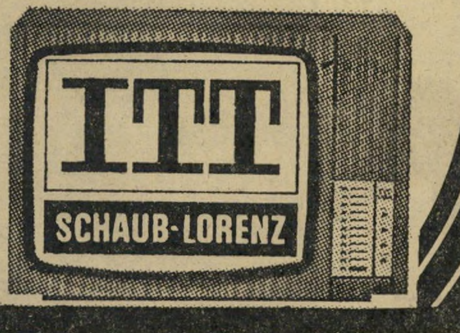

סוכנים בלעדים: כינורי בע"מ, פרץ 4 ת"א

הורוס קופ

חודש חזק ומלא התנגשויות המתחיל בשבוע אלים, ממש. אל תריב, למען השם: אתה יכול לגרום לאדם לא שלילי ביותר נזק רציני מאוד. ואל תיכנס לתאונות: אתה עשוי לגרום לאסונות, מבלי להתכוון לכך. אבל אין ספק שלא תוכל להימנע מכל מיני סיכסוכים אישיים, במישור הכלכלי, האישי והאינטימי. ייתכן גם משפט לא סימפאטי, שאפשר לפתור רק בעזרת הבנה והתחשבות. גלה השבוע הבנה והתחשבות! זה כדאי.

* * *

משונה מאוד. אתה מגלה הבנה נהדרת לבני־אדם השבוע. גם האחת שפגשת שפכה את ליבה בפניך מהר מדי בהתייחס לזמן הקצר שאתם מכירים. ובמקביל אתה מגלה חוסר הבנה לנציגים הרשמיים של החוק והסדר ומוצא עצמך מסתבך איתם בדברים שהתחילו במה בכך. אל תניחי למתחרה הסמויה להפר את מנוחתך. את מייחסת לה יותר ממה שמגיע לה. עוד תגיעי למסקנה שלא היה לך על מה לדאוג. בת שור: לבשי תכלת.

* * *

אתה מרבה לנסוע. השבוע יזמנו לך בדרכים אהבים ואהבה כאחד. היזהר פן ירחיקו שיקוליך הקרים מעליך הזדמנות גדולה של אושר. כוח־ההרגל עושה, אף הוא, את שלו — ודווקא הוא מסוכן לך, בהיערכות המזלות הנוכחית. שבוע טוב למעשי־פתע, להחלטות שרירותיות, לגיחות לעבר הנעלם. את, בת תאומים, יכולה להתברך בחן בלתי־רגיל, בייחוד בימי ג' ו־ד'. היזהרי בעיסוקייך בשטח הפיננסי.

* * *

נסה לראות את הדברים גם מנקודת מבטם של האחרים, ואל תעשה מעשים הגורמים לאדם הקרוב אליך עגמת נפש. גלה רצון טוב כלפי חבריך לעבודה. נסיעה קצרה בסוף השבוע תביא לך את השלווה המיוחלת, ותסייע לך לפתור בעייה מעיקה. השבוע לא ממתינה לך שום הצלחה חברתית בולטת, כך שכדאי לך לנצל את הזמן למנוחה ולטיפוח יופייך. אך יש סימנים שהמצב ישתפר בעתיד הקרוב.

* * *

זכית בהצלחה — ואתה עתיד לזכות בכמה נוספות. זכור כי הדמיון והמקוריות חייבים לשמש נר לרגליך, הרבה יותר מן הזהירות והתיכנון הקפדני. עם זאת, אל תתעלם מדרישות הרגע ודאג לא לריב לחינם עם ידידיך ומכריך. רכישת ציוד, או דברים הקשורים לעבודתך, כדאיות מאוד השבוע. לביאה: העדיפי את הכהה על הבהיר, את השחרחר על הג'ינג'י. בגדים בצבע שיערך יביאו לך מזל. מיספר 7 יועיל לך.

* * *

לאחרונה חלה נסיגה בעסקיך. אבל לעומת זאת נחלת הצלחה לא־נורמלית במישור הרומנטי: הרומן אותו התחלת לנהל לפני זמן מה, יימשך, אבל אל תחשוב לעצמך שהוא רציני. אתה תחזור בסופו של דבר אל אשתך. השאלה היא אם היא תקבל אותך מחדש. לכן, עליך לכלכל את מעשיך במחשבה בשאלה זו.

השבוע מתחילה תקופה בחייך, בה תצטרך לנקוט ביוזמה, שוב ושוב. על־כן מוטב שתתכנן בזהירות את צעדיך הבאים. בת מאזניים: הזהרי במיוחד משחייה, ומספורטמים! אל תאכלי לפני שאת הולכת לים. כוח־המשיכה שלך יגבר, לקראת סוף השבוע. אחרי מוצאי־שבת תגבר השפעתך. למשך זמן קצר. לבשי ורוד.

★ ★ ★

בעייתך הניקרית השבוע, תהיה איך לשמור על שלוות נפשך, נוכח התקריות הפוליטיות האחרונות. לא יהיה זה עבורך השבוע הטוב ביותר. הרבה לכתוב ובמיוחד ענה על מכתבים. תוכנית אותה תיכננת לבצע מזמן — אין סיכוי שתתגשם. אך אל ייאוש, החיים לפניך. היזהר בנהיגה בשעות המאוחרות של היום.

★ ★ ★

השבוע מסוכן מאוד לבנות קשת: הן יכולות להסתבך בהרפתקאות העשויות לגרום לסיבוכים אישיים ובריאותיים, זמן רב לאחר שתשכחנה את התקרית עצמה. מוטב, איפוא, לא להרבות בקשרים חברתיים ולהגביל את המגע עם אנשים חדשים — בייחוד בסוף השבוע, מיום ד' עד ו'. לבשי צבע בהיר.

★ ★ ★

בן מזל אריה, הוא הקובע, השבוע, את התפתחות ענייניך, לשבט או לחסד. על כן היזהרי, בת גדי, מלתת פורקן לתיסכוליך ולהרגשת ההתמרדות שלך. מוטב לך לציית לאנשים מבוגרים ובכלל, לשקול את כל צעדייך. אם בריאותך היא ככה־ככה. אל תזלזלי בבריאות ואל תחקי את חברותיך באוכל. לא כל מה שמותר להן מותר גם לך. מכתב המגיע מארץ רחוקה מטריד את מנוחתך. אך מעורר בך געגועים. לבשי לבן, זה יהלום אותך.

★ ★ ★

שבוע של הצעות מפתות בכל השטחים. עיון בהצעות ובירורן יביאך לפעילות מוגברת, שתסב לך אושר ועושר, באם תשכיל לבחור בהצעה הטובה ביותר. עייפות מרובה נכונה לך לקראת סוף השבוע. נסי לעניין את בן־זוגך בנסיעת סוף שבוע למקום שקט. את זקוקה לזה. צבעים בהירים יהלמו אותך מאוד.

★ ★ ★

בת דגים: בני המין החזק נמשכים אלייך ומקדישים לך את מלוא תשומת־הלב, מאחר שהסכס־אפיל שלך מתחזק בימים אלה במידה רבה. כאשר תשתחררי משיכרון הצלחה, טוב תעשי אם תתחילי להרהר איך לנצל את ההתפתחות החדשה לשיפור עתידך, והעיקר — אל תזניחי בשום פנים ואופן ידידים ותיקים.

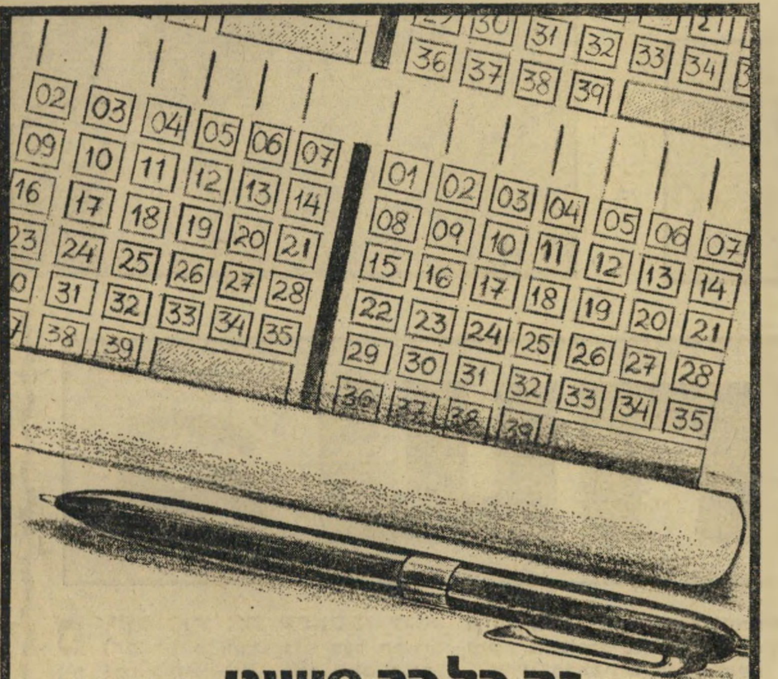

זה כל כך פשוט...

מה יותר קל מלהשתתף בהגרלת הלוטו. תמורת 50 אגורות תוכל לסמן 6 מספרים בכל אחד משתי הטבלאות שבטופס.

עשה חישוב פשוט פעולה בת שניות ספורות, מביאה לך סיכויי השתתפות בזכיה בת 75,000 לירות בפרס הראשון ואלפי לירות ביתר הפרסים.

זה כל כך פשוט..

לוטו
זו השיטה

דוקטור דוד רודי, הפסיכולוג הקליני הנודע, קובע

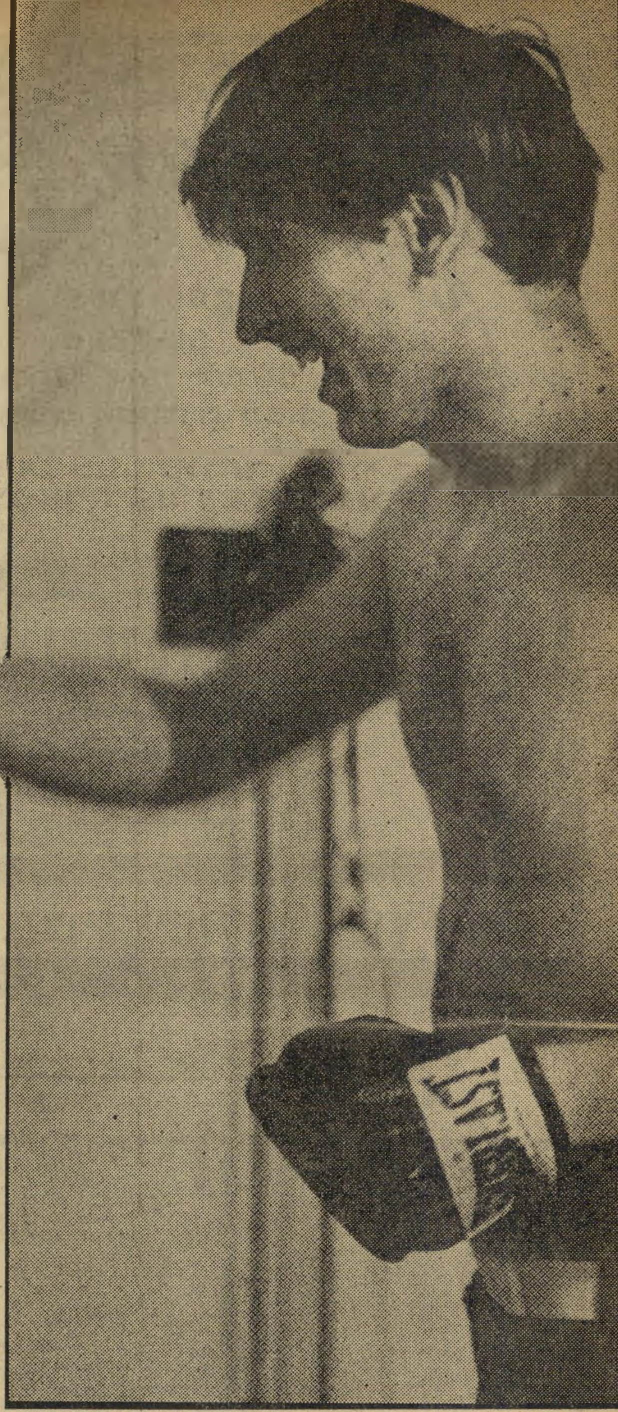

מימין, מכה בובי באגרוף חסר רחמים. משמאל, מכה בובי באישיותו של בורים ספאסקי, בדיוק באותו אופן.

רוצח בשחור לבן

פישר קרע את ספאסקי לגזרים. הזאב הברוקליני בעל הקריזות, זכה בתואר אליו חתר שנים רבות כל־כך. וכשזכה הכריז: „אני מאושר שעלה בידי לרסק את הרוסים. הם משחקים שחמת משעמם בארץ משעממת. אני גאה לגאול את העולם מן השיעמום הזה.״

אין זו הכרזתו הרברבנית הראשונה של בובי הנורא. זו אולי הפעם הראשונה שיש להצהרותיו גיבוי חוקי מלא.

למה הוא מתנהג כך? מה מושך אותו אל מישחק־המלכים ומוציא ממנו הכרזות נוסח: „השחמת הוא העולם!״? למה אין פישר מוכשר לשום דבר אחר מלבד שחמת? למה הוא בודד כל־כך? במי הוא נלחם כל ימיו?

על שאלות אלה מנסה הפסיכולוג דוקטור דוד רודי לענות.

לבקשת „העולם הזה״, ניתח דוקטור רודי פסיכולוגית את התנהגותו של אלוף העולם הטרי, ועמד על המניעים שגרמו לו לשחק בדרך בה הביס את בוריס ספאסקי, האלוף לשעבר.

■ ■ ■

דוקטור דוד רודי, אחד הפסיכולוגים הקליניים הידועים כיום בישראל. נולד במוסקבה, עלה ארצה בהיותו בן 20, והחל ללמוד בפאקולטה להומניסטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים.

מוריו הראשונים היו פרופסור בונובנטורה, הפסיכולוג, והפילוסוף מרטין בובר. הוא חשלים את לימודי ה־Ph.D בבולוניה שבאיטליה, ויצא ב־1941 לשרת בצבא הבריטי.

היה במצריים ובבריטניה וכשהשתחרר עבר לאיטליה והחל עובד כיועץ פסיכולוגי לענייני פליטים. הוא עשה עשר שנים באונרר״א, אי.ר.או. ובג׳וינט, כולם אירגוני פליטים.

ב־1952 חזר ארצה, על־אף הצעה מפתה של יונסקו, לשמש בתפקיד מרצה לפסיכולוגיה בפיליפינים. „בני היה כבר בן ארבע,״ הוא מסביר, „וחששתי שיותר מדי גורל בינלאומי יקשה עליו בעתיד בעיצוב זהותו.״

בארץ היה תחילה פסיכולוג ראשי של שירות בתי־הסוהר, ומאוחר יותר נמנה עם מניחי היסוד לכלא מעשיהו הליברלי. הוא עזב את שירות המדינה מפני „שלא יכולתי להסתדר עם ההיגיון העותומני ששלט בבתי־הסוהר. לא הבנתי למה אם כבר פתחנו בתי־סוהר כל־כך מאוחר בהיסטוריה, אנחנו מוכרחים ללכת בעקבות התורכים והאנגלים, ולא בעקבות השבדים, למשל.״

רודי פתח קליניקה פרטית שבמשך 20 שנה התפתחה למכון הפסיכותרפי של היום. מקום בו מועסקים כרגע על ידו 22 פסיכולוגים ופסיכיאטרים. כל הצוות מקבל מלבד עבודתו במקום גם הדרכה תיאורטית לפי שיטתו, וטיפול קליני. „אצלנו כולם עוברים טיפולים. כאן אין אוכלוסייה של פסיכולוגים ומולה אוכלוסייה של פאציינטים. כאן כולנו פאציינטים, שחלק מהם עוסקים בפסיכולוגיה.״

וזה הטיפול לו זכה פישר על ספת־הפסיכולוג של דוקטור רודי:

■ ■ ■

שח הוא מישחק של מילחמה. מילחמה היא צורך פנימי של אדם. כשפרצנו מן הג׳ונגל והפכנו להומו־סאפיינס, הוכרח אדם לוותר על דחפיו ה־פנימיים, כדי להתאים עצמו לסביבה ה־חדשה אליה נקלע.

הדבר החשוב ביותר בהתאמה זו היה יצירת סובלימאציות שתתפוסנה את מקומו של אינסטינקט היסוד — הדחף להמשיך ולחיות. דחף זה מתבטא פשוט בלקיחת חיי אחרים. אין דבר שחי מאבנים ואוויר. כל מה שחי, חי מהחי. כך גם אנחנו. ואת האינסטינקט הזה היה עלינו לעדן כדי שנוכל לחיות יחד.

אין הבדל בין ביקורת לרצח

אינסטינקט הקיום מביא עימו הרבה מוות. ישנה אפילו תיאוריה הטוענת כי מילחמות הן צורך פסיכולוגי, ולא אקונומי או אחר. עד שלא נשפכת כמות קבועה של דם, אין האינסטינקט הזה בא על סיפוקו.

כל אחד מאיתנו מקיים עידון של אינסטינקט הרצח. אין הבדל גדול בין כתיבת ביקורת קטלנית, לבין רציחתו של אדם, מלבד ההבדל הקטן שבמיקרה הראשון הוא נשאר בחיים, כדי להצטער על שהוא חי. כוונתו היסודית של המבקר היא בפשטות להרוג. לתת ביטוי ליצר ההרג שבתוכו, אבל בצורה מעודנת.

הקהל אוהב זאת. זו הצורה שבה הוא מתפרק ממטען ההרג שלו. בכך שהוא מזדהה עם המבקר, עם הקטילה שלו, עם המילים מלאות הארס שהוא יורק, שאינן חייבות להיות חכמות במיוחד, אלא רק קטלניות, הוא מקבל את הסיפוק שלו. הקהל גם אהב בגלל זה את פישר, למרות שניסה להדחיק זאת.

„בסכין קצרה, הורגים בשח״

שח הוא אחד האמצעים, פאר־אקסלאנס, לעידון תאוות הרצח. משום מה נחשב אמצעי זה למקודש כמעט. בעיקר בגלל ההנחה ששחמת הוא מישחק האינטלקט, הדרך לאמת מוחלטת.

א נ י ח ו ל ק ע ל ־ כ ך.

יש בו רק מידת אמת שיש במתמטיקה. ואם ניקח את הרעיון המתמטי per-se *, נראה כי על בסיס של אחד ועוד אחד שווה שלוש, אנחנו יכולים לבנות תיאוריה מתמטית חדשה לחלוטין. כך שהרבה אמת אין כאן.

האמת, אם אפשר לומר האמיתית, מתרחקת מן האינטלקטואליות הטהורה. כשאני מושיט יד למישהו, הפעולה אינה מסתיימת בעובדה האינטלקטואלית שהושטתי יד ומישהו נטל אותה. מאחורי היד עומד אני, עם כל מיטען הסיבות שיש לי, לאותה הושטת יד.

כך שהפיכת האינטלקט לכל יכול, הוא דבר פסול. בתי־הסוהר, למשל, מלאים אנשים אינטלקטואלים, וזה לא הופך אותם לטובים יותר או שופעי אמת. להיפך, האינטלקט הקר הרס אותם. בגלל זה קשה לי לראות את הגדולה והתפארת שכל הציבור תולה במישחק השחמת.

הכוונה הסופית של המישחק היא רצח. ולא רצח חד וחלק, כי אם רצח סאדיסטי. הורגים את היריב לאט. חתיכות־חתיכות לאורך זמן רב, כשההנאה הולכת וגוברת עם פירפוריו. בסכין קצרה, הורגים בשח, לא עם תותחים.

אין ספק שזוהי דרך שיחרור לאגרסיה שנחבאת בתוכנו. מה זה אגרסיה? אגרסיה

* לטינית: כשהוא לעצמו.

"האנושות צריכה להודות לאל, שבובי פישר גילה את מישחק השחמט!"

מתבטאת כהגבה לתיסכול. אנחנו אגרסיביים מטבענו, אבל אם אנחנו לא מתוסכלים, לא עולה בנו האגרסיה. אנחנו מגיבים עם אגרסיה לתיסכול.

מכאן שחוץ ממיבנה אינטלקטואלי לא רגיל, צריכה להיות לבובי פישר גם מוטיבאציה לא רגילה. הוא צריך להיות אישיות מקופחת בצורה יוצאת דופן. וקיפוח גורר תיסכול.

הוא אישיות שחיה תמיד בתוך תיסכול. אישיות שלא פיתחה מעולם יכולת לפרודוקטיביות אמיתית. לשיתוף פעולה עם אחרים. לגביו, השח הוא הצלה בלתי רגילה. אילמלא המישחק הזה מי יודע מה היה בסופו. קשה מאוד לנתח את האפשרות הזאת בלי נוכחות האובייקט, אבל כל פרוגנוזה שלו, היא מאוד לא חיובית.

הוא זאב בודד, או נכון יותר רוצח בודד ותודה לאל ולאנושות שמצא לו פיתרון בשח.

השח איפשר לו לפתור את תיסכולו באגרסיה חוקית לא רגילה, ולהישאר סגור בתוכו. למעשה פישר הוא עולם בתוך עולם. הוא חי מנותק לחלוטין מסביבתו. המיפגש שהוא יוצר עם האחר הוא חלקי ביותר.

✶ "חבר בשבילו, לא יותר מטכסי!"

עובדות אלה התבטאו בכל אחד מן המישחקים שניהל באליפות האחרונה. הוא התנהג כאדם שלא מסוגל להזדהות כלל עם אדם אחר, כדי להגיע לאיזו שהיא שותפות. וזאת, לא מפני שהוא יהיר, אלא מפני שהוא לא יודע מה קורה עם השני, השני כמעט ולא קיים בשבילו. ואם קיים, אז רק בתור כלי שהוא משתמש בו. חבר אם יש לו, איננו יותר מטכסי. ואף אחד אינו מזדהה עם טכסי.

קשה להאשים את פישר בהתנהגותו, כי הוא לא מתכוון להעליב, או לתקוף. הוא פשוט אינו מבחין במה שמתרחש מולו. הוא מבטא את צרכיו בצורה הכי אגוצנטרית. הוא כלל לא מבין שהשני קיים בפני עצמו.

✶ "מיקרה פאתולוגי קלאסי"

זו אישיות אינפאנטילית, שהתפתחותה הריגשית לא מדביקה את התפתחות האינטלקט שלה. הוא בן־אדם שזקוק מאוד לעזרה, אבל הוא אף פעם לא יסכים לקבל אותה.

לחיות כדי לשחק שח זה פאתולוגי, לשחק שח כדי לחיות זו בריאות. ופישר הוא מיקרה פאתולוגי קלאסי.

חבל שנער צעיר כזה, עם כל־כך הרבה אפשרויות, לא יודע שום דבר אחר מאשר להרוג אנשים באמצעות סימבולים.

קורה בהרבה מקרים שמוחות גדולים מתעוותים. מה זה מוח גדול? מוח עם יכולת לבנות תפישה רחבה יותר. כמו אחד שעומד על ראש הר לעומת כל אלה שנמצאים בעמק. ואחד כזה, שרואה הרבה מדי, מתחיל להתבלבל. כי מי שהוא רואה, והמסקנות שהוא מגיע אליהן, לא מתיישב עם כל מה שחינכו אותו אליו. עם כל מה שסביבתו הורתה לו. הוא מרגיש את עצמו מבודד. ואז מתחיל חוסר ההסתגלות, וממנו הפאראנויה.

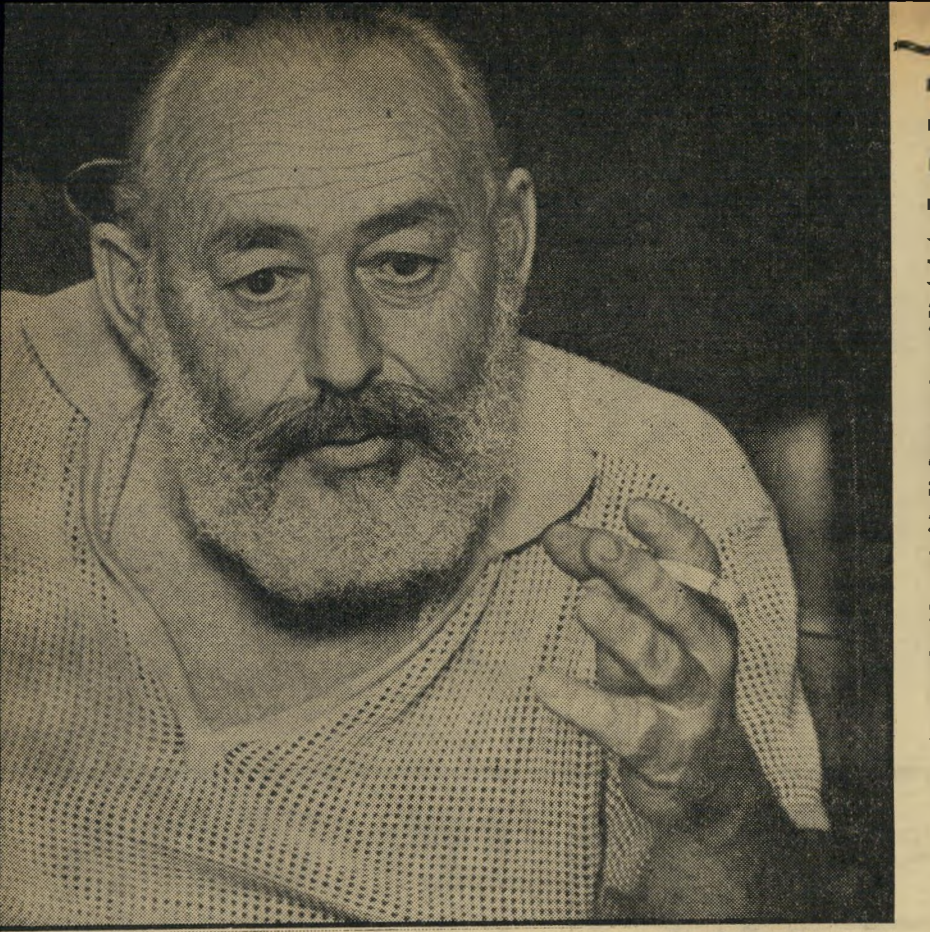

הפסיכולוג הקליני דוקטור דוד רודי, ראש המכון הפסיכותראפי בגליל־ים. בנתחו את מישחק השחמט ואת המניעים המצמידים את בובי פישר ללוח בן 64 המישבצות, קבע: „שח הוא מישחק של מילחמה, ובובי משחק בו תפקיד של רוצח חסר רחמים. כל מה שהוא יודע, הוא להרוג אנשים באמצעות סימבולים."

✶ "מבריג'יט בארדו, רק מה שיש לה!"

פאראנויה היא אחת הטכניקות, שבהן משתמש אדם שאינו יכול להתאים את רמת הציפיות שלו למה שהשני נותן. כלומר: כל אדם נורמלי צריך לדעת לדרוש מבריג'יט בארדו את מה שיש לה לתת. אם הוא דורש ממנה את מה שאין לה, אז הוא מתוסכל.

ילדים ותינוקות לא יודעים זאת. לגבי תינוק האם היא הכל. אז אם יש רעם, האם אשמה. אם לגביו היא עולם. ורק בגיל מאוחר יחסית ילד מתחיל להבדיל בין אם כאובייקט, לבין עולמו.

יש אנשים שלא עברו תהליך זה. ואז אינם יכולים להתאים את רמת שאיפותיהם למציאות. פישר הוא כזה.

ניקח לדוגמה בחורה שרוצה לצאת עם בחור ובדיוק באותו ערב יורד גשם ואין אפשרות לצאת. היא מפתחת תיסכול. אצל נורמלית, התיסכול מתבטא בצורה נכונה — לכיוון מזג־האוויר. לא נורמלית תיתלה את הקולר בבחור — „הוא אשם!" עכשיו יש לה שלוש אפשרויות, כולן פאראנואיות. היא תטען שהוא לא שווה. על־ידי כך היא מורידה בצורה מלאכותית, אבל מהירה את רמת ציפיותיה. „נו, מה כבר אפשר לדרוש ממנו? הוא הארה!" בדרך זו פעל פישר שנים רבות.

✶ "גם לאלוהים אני נותן ,פור'"

כאשר הכשילה הבלוקאדה, שהקימו הרוסים סביב אלוף־העולם, את כל נסיונותיו של פישר להגיע לכתר, נהג להמעיט בערך האלופים הרוסיים ולא מתוך התייחסות לרמת מישחקם. הוא פיתח תסביך, לפיו הוא ניצב יחידי מול „קשר אדום" של הסובייטים.* באותה תקופה גם מינה את עצמו לאלוף העולם הבלתי־מוכתר לשחמט.

והכתרה זו מביאה אותי לאפשרות הפאראנואית השנייה, שגם ממנה יש לפישר מלוא חופניים: המגלומאניה: שיגעון האני ואפסי עוד.

„אני הכי טוב, השני לעומתי אפס!" „אני רוצה לשחק רק עם אלוהים, וגם לו אני מוכן לתת פור!" כמו שאמר שטייניץ, אלוף שחמט גם הוא.

השלב האחרון והגורלי בפאראנויה, לראות את האובייקט כמסוכן. אז החולה מרגיש צורך לחסל את אויבו המדומה, כדי שהוא לא יקדים וירצח אותו.

משלב זה, בצורתו המקובלת, התחמק פישר בעזרת השח. במקום לנקום באוייב שמולו פיזית, הוא מוציא את נישמתו טיפין טיפין על לוח־המישחק.

---

* הגיעו הדברים עד לידי כך, ששבועות ספורים לפני התחרות סירב פישר לטוס באומרו: „אתם מכירים את החלאה הרוסית, הם מסוגלים לכל. ומטוס זה דבר שנופל בקלות!"

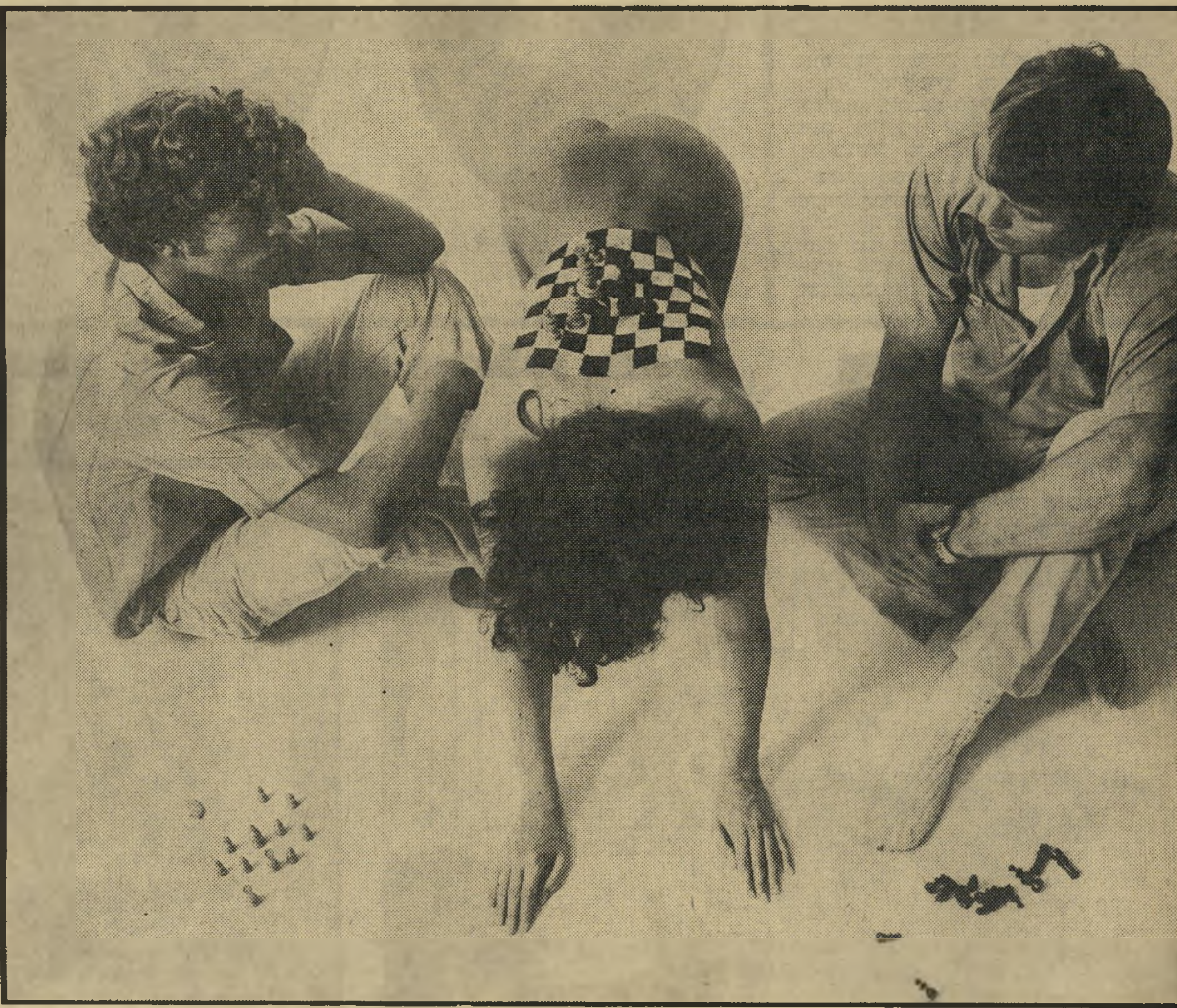

תמונה סימלית זו מסבירה את אחת התאוריות הפסיכולוגיות, לפיה משמש הלוח זירת מאבק לתסביך אדיפוס. לאותם שחקנים אגדתיים, שכל חייהם היו קודש לשחמט, ולא ידעו אף פעם סיפוק אחר, דוגמת האלוף העולמי בובי פישר, משמש כל מישחק אפשרות חוזרת לכיבוש גופה של האם, על־ידי רציחתו של האב — הוא המלך, הדמות הדומיננטית בשחמט.

זו גם הסיבה, קובעת התאוריה, שאין בהיסטוריה אף שחמתאי דגול שהיה הומוסכסואל. ההומוסכסואל, לפי הנחה זו, הוא אדם שזנח לחלוטין את המאבק על אימו. בכך גם ויתר על כל ניסיון לכיבוש אשה אחרת, שתהיה כולה שלו — כתחליף־אם. שחמתאים, בניגוד להומוסכסואלים נמצאים כל חייהם במאבק מר להכרעת האב ולכיבושה של האם דרך לוח השחמט.

1. המקשר (אנגליה)

2. הארי המזוהם (ארה"ב)

הסרט הטוב תשל״ב * הסרט הטוב

עוד שנה עברה. לומר שהיו בה חוויות גדולות — מוגזם. מי שאוהב קולנוע נאלץ להתבוסס בביצת בינוניות משעממת. כמעט כמו לפני שנה, עם תוספות קטנות.

מדי שנה בשנה הופך המבחר בארץ למיסחרי ועלוב יותר. אילו צריך היה להכין רשימה של כל מה שמחמיץ צופה ישראלי, אפשר היה למלא בה ספר שלם. דוגמאות? בבקשה. כל סרטי **פאזוליני** (ויש הרבה) שבין **„אקאטונה"** לבין **„דקאמרון"**. כל סרטי **ברטולוצ׳י** שלפני **„הקונפורמיסט"**. כל סרטי בלוקיו מחוץ ל**„ארבע זוויות למשו־לש"**. סרטי גודאר שלאחר **„הסינית"** וגם מלפני כן. ואלה דוגמאות המצבי־עות רק על יוצרים שבצורה זו או אח־רת, בכל זאת מוכרים קצת בארץ.

אבל מה למשל עם הקולנוע הברזילאי החדש? מה עם תחיית הקולנוע השוויצי? מה עם הקולנוע הקנדי? (שרק הטלוויזיה טרחה להציג שניים מסרטיו). מה עם סרטי **אריק רוהמר** שזכו לפרסים בינלאו־מיים? מה עם כל גל המחתרת האמריקאי וסרטי המחאה שבו? מה עם **„אל טופו"** של **חודורובסקי** או עם **„מיסתרי האורגאניזם"** של **מאקאבאיאב** היו־גוסלאבי, ששבחים הומטרו עליהם בעולם?

וזה רק כדי שיהיה ברור לכל, כי כאשר בעלי בתי הקולנוע מכריזים שמי־טב סרטי העולם מוצגים בארץ במקביל עם הבירות הגדולות, אין זה מדוייק.

כאן מגיעים לבעלי התלונות הבאים בתור, בעלי בתי־הקולנוע: „מיספר הצו־פים ירד, המיסים לא ירדו די הצורך, הענף בסכנה, ואם לא ייעשה משהו בהק־דם, ייסגרו בתי־הקולנוע!"

כל עוד מתעקשים העוסקים בענף להת־ייחס אל עצמם כאל סוחרים בלבד, אין מנוס מכך שהטיפול בהם יהיה בידי משרד המיסחר והתעשייה. זה יודע רק לספור כספים ומיסים, או להיפך. המצב היה אולי שונה, אילו ניסה מישהו להציג את הקולנוע כעניין של תרבות ואומנות.

משרד המיסחר והתעשייה סופר את מיספר הסרטים שנעשו בארץ לפני שנ־תיים, ואת מיספר הסרטים שנעשו בארץ לפני שנה, ואת מיספר הסרטים שכנראה ייעשו השנה. כולו זורח מנחת. העסקים משגשגים. אך יצירות המופת הקולנועיות

שחקן השנה:

אלן ארקין

„מילכוד 22"

שחקנית השנה:

דומיניק סאנדה

„הקונפורמיסט"

הסרט הרע תשל״ב * הסרט

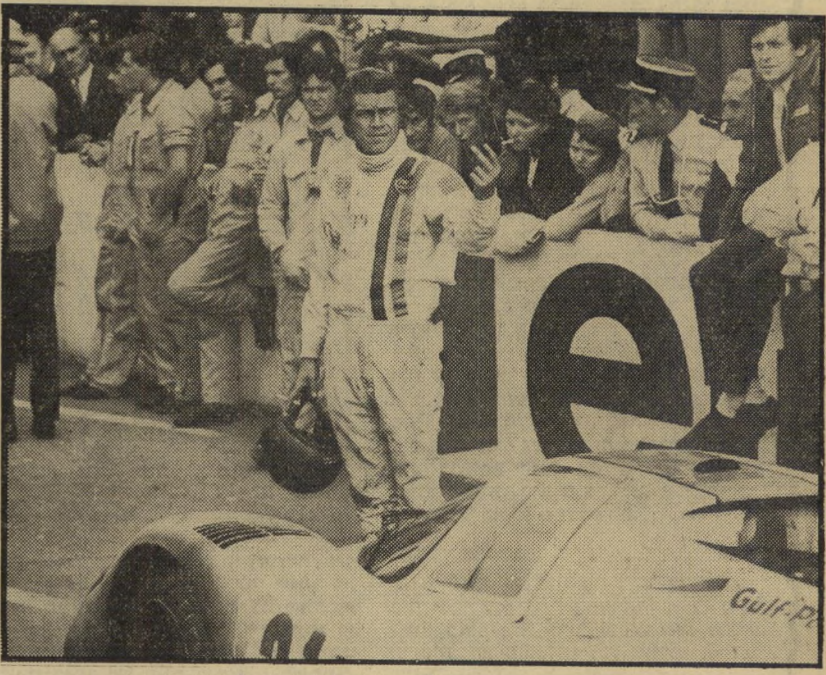

1. לה מאן (ארה"ב)

2. שדים (אנגליה)

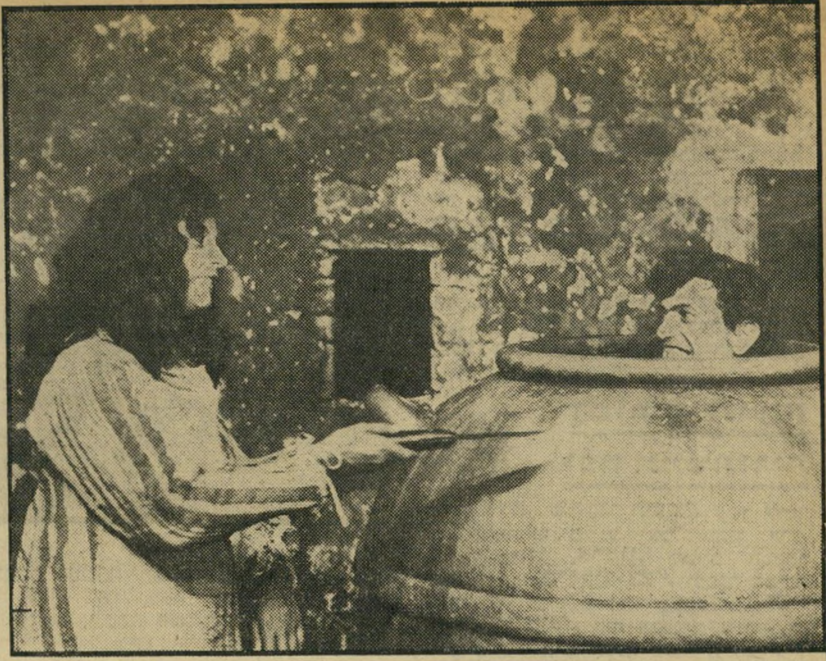

3. דקאמרון (איטליה)

4. הקונפורמיסט (איטליה־צרפת)

תשל״ב * הסרט הטוב תשל

שראו אור בארץ בשנה האחרונה, **פישקה** ו־**„נחצ׳ה"**, **„נורית"** ו־**„חסמבה"** ודומותיהן, מעמידות באור עגום את תדמית הסרט הישראלי. אל יתפתו קוראי הביקורות הנלהבות מחו״ל. מלאכת הציטוט היא אחת מאומנויות הפירסום והפסוק „הסרט הטוב ביותר"... אינו משקף בהכרח את רוח המשפט ממנו הוצא: „הסרט הטוב ביותר שהופק בישראל."

בכל אלה אין חדש. חוזרים ודשים באותם דברים. אחד מטיל את האשמה על מישנהו, ובכך נדמה לכולם שמילאו את חובתם. שום דבר של ממש לא נעשה עדיין, כדי לשפר את רמת הסרטים הישראליים (אולי פרסי המועצה לתרבות יעזרו בכך). ובעיקר לא נעשה כלום כדי להרחיב את השכלת צופי־הקולנוע בארץ, או להנעים את ישיבתם באולם הקולנוע.

מעל לכל תחרות

מה בכל זאת התרחש על בדי הארץ השנה? קודם־כל, הרבה אלימות, הרבה מין, והרבה מאוד שילוב של אלימות עם מין. זאת נוסחת הפלא החדשה להצלחה. ניבולי פה מצוחצחים ב־**„ידע הבשרים"**, מעיים נשפכים טכניקולורית ב־**„מילכוד 22"**, רגל נקטעת ב־משור ב־**„נקמניות"**, טבח המוני של חיות ובני אדם ב־**„אפריקה אדיו"**, היסטריה מינית ב־**„שדים"**, ועוד מטעמים מסוג זה. אם יימשכו העניינים כך, לא יתרגש עוד איש מן העניין, ויתחילו לחזור לרומנטיקה מתקתקה, ממוסחרת, נוסח **„סיפור אהבה"** או **„קיץ של אהבה"**, שהיו הניצנים הראשונים למהפכת הנגד.

אולי זה היה סוד ההצלחה של אחד הסרטים הטובים ביותר של השנה — **„המקשר"**. לכאורה, סיפור אהבה עדין ורומנטי, בין בת אצילים בריטית לאיכר פשוט, המתרחש על רקע בריטניה הכפרית של תחילת המאה. אלא שהבמאי האמריקאי **ג׳וזף לוסי**, שאומץ על־ידי האנגלים מאז גורש ממולדתו על־ידי ג׳וזף מקארתי, אינו אדם העושה סרטים פשוטים. מתחת לפני השטח החלק של

(המשך בעמוד 34)

שחקן מישנה השנה:
יוסף שילוח
„אני אוהב אותך רוזה"

שחקנית מישנה השנה:
אן מרגרט
„ידע הבשרים"

הרע תשל״ב * הסרט הרע

3. משחקיה של זי (אנגליה)

4. עזית כלבת הצנחנים (ישראל)

סרטי השנה

(המשך מעמוד 33)

סיפור האהבה מיסתתר תיאור רגיש ואסטטי של החברה האנגלית באותה התקופה, המוסר שבה, והטראגדיה האישית שפוקדת כל אחת מן הדמויות הראשיות בסרט.

סרט אחר, אף הוא מטפל בפני החברה של תחילת המאה, הפעם בספרד, **„טריסטאנה"** של **לואי בונואל**. הלעג הגלוי למוסר, לדת ולערכים מקודשים, ההפרעות הנפשיות הפורחות בצילם של אלה. השפה הקולנועית שנראית פשוטה, אבל יש בה שלמות ללא רבב, כל אלה הם דברים מובנים מאליהם כשמדובר בבונואל. ואם **„טריסטאנה"** אינו נמנה עם ארבעת סרטי השנה, הרי זה משום שהוא נמצא מעל ומעבר לכל תחרות.

עדיין בעבר, אך מנקודת השקפה שונה לגמרי. **„הקונפורמיסט"** של **ברנרדו ברטולוצ'י**. זה היה אחד הרמזים היחידים בארץ לסוג קולנוע נפוץ באירופה — הקולנוע הפוליטי. (היו אחרים, כמו **„סאקו ואנצטי"**, אבל הרבה מתחת לסירטו של ברטולוצ'י.) הסרט הוא כתב אשמה גלוי נגד איטליה שבלעה את הפאשיזם בשנות השלושים, משום שעזר לה להתעלם מן המחלות שאכלו אותה מבפנים. כמה מן הסצינות לא יימחקו במהרה בזיכרון הצופים: הטאנגו במיסבאה פאריזאית, רצח בלב היער, או ביקור במשרד ממשלתי פאשיסטי.

הפשע מאורגן, המישטרה לא

איטליה אכולת פאשיזם, לאיטליה אכולת דבר. ממוראביה (שכתב את **„הקונפורמיסט"**) לבוקאצ'יו. ומ**ברטולוצ'י** ל**פאזוליני**.

סופר שמאלני קיצוני זה שסרטיו הראשונים היו מינשרים סוציאליים. הסרטים שלאחר מכן, עיבודים מחודשים מדהימים ליצירות קלאסיות ולברית־החדשה, וסרטיו המאוחרים, סימבוליים בעלי משמעות דתית ופילוסופית, נטש את האווירה הסגפנית של סרטיו הקודמים, ונעזר באיש הרנסאנס האיטלקי בוקאצ'יו, כדי לשים ללעג ולקלס את כל האוויליות, הצביעות, רדיפת־הבצע והתאוותנות של המין־האנושי.

אוסף הטיפוסים בהם איכלס את סירטו מהווה תופעה ללא תקדים. גילוי הלב וההעזה בה העלה את סיפורי ה**„דקאמרון"**, עוררו התפעלות ושערוריות (מתחסדים לא חיו רק בימי בוקאצ'יו.)

יחד עם זאת הראה **פאזוליני** כיצד אפשר להשתמש בעירום באורח פיוטי, כמו בסיפור על נער ונערה המגלים את סודות האהבה על גג בית הורי הנערה.

על הסרט הרביעי של השנה, צריך לצטט את הבמאי **סם** (**„חבורת הפראים"**) **פקינפה**: „אני שונא את כל מה שהסרט הזה רוצה לומר. אבל זהו סרט מבריק והקהל מריע.

קופתון א'

„קוראים לי טריניטי". המערבון־מצחיקון, שסגר קופות במשך חודשים ארוכים והצליח לגלגל מאות גוויות ואלפי צחוקים במהלך הצגתו. אפילו נשים רכות לב, נהנו הנאה מרובה משליפות האקדח העליזות. בתמונה: באד ספנסר הבריא מנקה את נחיריו של שודד מכסיקני כשצופה בנעשה בהנאה לא מסותרת אחיו הקולנועי של באד: טרנס היל, הוא „טריניטי".

הכוונה ל**„הארי המזוהם"**, סיפורו של בלש במישטרת סן־פרנציסקו, המכריז מילחמה פרטית על רוצח מטורף. מבחינת בימוי, צילום ואווירת מתח, היתה זו העבודה המיקצועית המלוטשת והמבריקה ביותר של השנה, עולה אפילו על **„הקשר הצרפתי"**.

כל זאת יש לזקוף לזכות אחד הבמאים החשובים והפחות מוכרים של הוליבוד — **דון סיגל**.

יש עוד כמה סרטים שבהחלט ראוי להזכירם. **„ידע הבשרים"**, שהיה תר־

„שרלוק הולמס", סרט מעודן מדי, אבל מלא הברקות פרטיות של **בילי וויילדר**.

מתאר את התעלומה האחת והיחידה שהולמס לא הצליח לפתור, את **„עור החמור"**, אגדה מוסיקלית עוקצנית עם תוכי השר שירי־אהבה, ואת **„יום ראשון הארור"** המוצג עדיין, ובו תיאור עצוב של אנשים בודדים המוכנים להסתפק בפירורי אהבה, כאשר אינם מסוגלים להשיג יותר.

סרט ענק אחד שחובה להזכיר, **„מילחמה ושלום"** הרוסי, שהיה ללא כל ספק המיבצע הקולנועי המדהים ביותר שהוצג עד עתה על הבד, במה שנוגע לכמות האנשים שהשתתפו בו ולדרך בה השתמש בהם הבמאי **סרגיי בונדארצ'וק**. ועוד סרט גדול, אבל עליו מוטב שלא להרחיב את הדיבור, **„כנר על הגג"**.

ציונים לשבח, מסחריים אמנם, מגיעים ל־**„סיפור אהבה"** שכל נשות העולם הזילו בו דימעה, ו**„טריניטי"**, המערבון היחיד, שגם נשים יצאו ממנו מחייכות מאוזן לאוזן. העובדה ששני אלה היו אלופי הקופה של השנה, רומזת שיש משהו בתיאוריה האמריקאית, האומרת שהאשה קובעת לאיזה סרט הולכים בערב.

מזון קלוקל לילדים

באשר לאסונות הטבע, מוטב לקצר בדברים עליהם. הם גרמו עוגמת נפש די והותר, בשעה שהוצגו על הבד. למשל, **„לה מאנס"**, בהמה ענקית שעלתה שבעה מיליון דולר, משום שסטיב מקווין רצה לדהור במכונית־מירוץ כפי שמתחשק לו והחליף במאים בקצב הדהירה.

חוץ מרעש מנועים, לא היה בסרט דבר. לא המתח שמלווה מירוץ מכוניות, לא העניין בדמויות שנילוות אליו, ואפילו לא תיאור יסודי של מה שקורה במירוץ. עם כל־כך הרבה כסף אפשר היה לעשות בארץ 70 סרטים, ומי יודע, אולי, כדברי כמה מן המפיקים הישראליים, מן הכמות בכל זאת היתה יוצאת גם קצת איכות?

„השדים" של **קן ראסל**, תימצת לעומת זאת את כל הפסול בקולנוע היומרני המודרני. מן המעשה ההיסטורי שהיה פעם ספר מרתק של אלדיס האקסלי, יצאה מיפלצת קולנועית היסטרית שהכל נעשה בה למען הסנסאציה.

ראסל מתמחה במיבצעים שכאלה ולעתים קשה להאמין כי עשה פעם את **„נשים אוהבות"**, או את סרט הטלוויזיה על חיי המלחין דיליוס, שהוצג לאחרונה בארץ.

מי שלא שבע צריחות, התפרצויות טירוף וזעם, ב־**„וירג'יניה וולף"**, יכול היה לחזות השנה בדרמה המשפחתית של **אלבי**: **„מישחקיה של זי"**, בה משתוללת **אליזבט טיילור** לפי מיטב המסורת של מרתה, במסגרת סיפור שהיה הולם בהחלט רומן משרתות.

וכמובן לא חסרו פנינים ישראליות. אבל בו בזמן ש**„נורית"** או **„פישקה"**, ממלאים את דרישותיו של קהל מסויים, הרי **„עזית של הצנחנים"**

קופתון ב'

„הקשר הצרפתי" קשר לראשו של הבמאי ויליאם פרידקין, את כתר האוסקאר, והיה להצלחה מסחרית מסחררת. השחקן ג'ין הקמן (משמאל לצד ריקארדו נוצ'יולה), נתגלה בסרט כשחקן מעולה, בתפקיד הבלש האמריקאי הקשוח, שמוציא את החוק מפרוזדורי־הבירוקראטיה ונוטלו לידיו.

גיל ציני יוצא מן־הכלל בתיאור חיי־המין של הגבר האמריקאי הממוצע. **„רציחות קטנות"** (שני הסרטים נכתבו על־ידי הקריקטוריסט וההומוריסטן — **ג'ולס פייפר**) צייר את אחת התמונות העגומות ביותר של החיים בכרך האמריקאי.

„נערת הטלפון והבלש", שהמשיך לנבור בביבי השופכין של הכרך הגדול ועולמם של האנשים האומללים השוכנים שם. **„הקשר הצרפתי"** עם רדיפת המכוניות עוצרת הנשימה שלו ועם מוסר ההשכל האומר שהעולם התחתון חזק ומאורגן מדי עבור המישטרה במתכונתה הנוכחית.

מערבון בשביל נשים

כדאי להזכיר את **„הלחישה שבלבב"**, שתיאר בצורה רגישה את תהליך התבגרותו של ילד בצרפת של שנות החמישים. **„חייו הפרטיים של**

מהווה סכנה ציבורית. הוא נקרא סרט לילדים, ובתור שכזה הוא מקנה לדור הבא בארץ את הערכים הפסולים ביותר שאפשר לעלות על הדעת.

הערבים מתוארים בו כעלובי נפש בזויים, טיפשים ורברבניים חסרי תקנה, שכל כלבה קצת יותר אינטליגנטית (ועזית בהחלט שאינה ראויה לפרס נובל), יכולה לחסל אותם.

אלא שעל דברים כאלה אין הממונים על הסרט הישראלי נותנים את דעתם. הם עסוקים מדי בשדיים חשופות ובמישגלים על החול. זה לדעתם הרבה יותר חשוב.

דמות קולנועית יפה ומיסתורית

לסיום, שחקני השנה. קשה לומר שהמיבחר משגע, אבל מתוך היש, נראה ש**אלן ארקין**, הטייס המסרב להילחם ב־**„מילכוד 22"**, ומפקח המישטרה המטורף (גם במאי הסרט) ב־**„רציחות קטנות"**, היה המבריק ביותר. האחרים שעשויים להיות מתחריו, הם **ג'ין הקמן** (**„הקשר הצרפתי"**), **פיטר פינץ'** (**„יום ראשון הארור"**) או **פרננדו ריי** (**„טריסטאנה"**).

אשר לשחקניות, **ג'ין פונדה**, הוותיקה, כבר קיבלה את האוסקר על **„נערת הטלפון והבלש"**, אבל כתגלית השנה הפתיעה **דומיניק סאנדה**, כדמות קולנועית יפה, מסתורית ומנותקת כלשהו מסביבתה. אין פלא ששימשה השראה לאנשים כה שונים במידגם כמו **דה סיקה** (**„פינצ'י קונטיני"**) ו**ברטולוצ'י** (**„הקונפורמיסט"**), נוסף לתפקידה הקטן ב־**„המניע לרצח"**.

פצצת־מין וגם שחקנית

בין שחקני המישנה, היה זה דווקא ישראלי שעשה רושם מיוחד. **יוסף שילוח**, בדמות המחזר הנצחי של רוזה, היה לטיפוס האנושי, הרגיש והאמין ביותר בכל הסרט. מה שעשה בסרטים אחרים כמו **„כץ וקרסו"**, רק מאשר את עובדת היותו שחקן קולנוע מוכשר.

ואילו בין השחקניות, היתה הבחירה הברורה והמובנת ביותר. פצצת מין שעד לפני זמן קצר הסתפקה בהצגת מחמדיה

קופתון ג'

„סיפור אהבה". סדינים לא הספיקו למחות את אשד הדמעות שניגר בו. בתמונה: השחקנים אלי מקגראו (נישאת על כפיים) ורייאן או'ניל, גיבורי הסרט.

ובהופעה בסרטים קלוקלים מסוג ב' ו־ג', הפכה לפתע לשחקנית.

אן מרגרט, הנערה השוודית, נפלה לידיו של **מייק ניקולס**, וזה הפך אותה לדמות בלתי נשכחת של אשה ב־**„ידע הבשרים"**. אשה המתחילה בכך שהיא שוכבת עם גבר, ממשיכה בכך שהיא מתאהבת בו ומנסה לכפות עליו קשר בר־קיימא, בעוד הוא מעוניין רק במין.

זהו. תיכלה שנה וקיללותיה, תחל שנה ובירכותיה.

"מנהל המחלקה, יוסף בראל, הצליח להסתכסך עם תשעה עובדים..."

כתב יצחק הלוי, עובד הרשות, לממונה על הטלוויזיה, ישעיהו תדמור.

הברדק חוגג בערבית

לפני כשישה חודשים הוזמן פרחאן טריף, דרוזי העובד כדייל באל־על, להופיע בתוכנית שמפיקה מחלקת החדשות הערבית של הטלוויזיה: ערביי ישראל. קשה לדעת מה משך יותר את ליבו של הצוות הטלוויזיוני — גיבור הכתבה או נפלאותיה של אירופה. עובדה היא שהצוות לא חיכה עד שיגיע הדייל לארץ, אלא קם ונסע אליו ללונדון. שלושה ימים המתינו הכתב ומלוויו בכרך הגדול, והנער איננו. רק כשחזרו לארץ התברר להם, שכל אותו זמן הסתובב לו טריף דווקא בתל־אביב הקטנה.

וזה כפי שציין לא קרא בחלם, כי אם במחלקת החדשות בערבית.

"פה אני קובע!"

לפני כשנה וחצי קרא שמואל אל־מוג, הממונה דאז על הטלוויזיה, ל־יוסף בראל, מנהל מחלקת החדשות בער־בית, והביע בפניו את ספקותיו לגבי דרך ניהולה של המחלקה. "הוא חושש שאני הופך אותכם לרובוטים," סיפר בראל ל־אנשיו, בישיבת עורכים אחראיים, "אל־מוג חושב שאני לא נותן לכם חופש בי־טוי."

במשך שמונה־עשרה החודשים שעברו מאז כניסתו לתפקיד, הצליח מנהל המח־לקה להפטר מרבים מעובדי מחלקתו, רו־בם ככולם עובדים ותיקים של הרדיו. ראשון המגורשים היה העורך־כתב — יעקוב למדן.

במישור המיקצועי הגיעו חילוקי הדי־עות בין השניים לשיא, כשיצא למדן ל־כסות כנס של אימאמים ומואזינים שהת־קיים בנצרת. הכנס בא למחות על השכר הנמוך, 130 ל"י לחודש, שהם מקבלים מ־מישרד הדתות. למדן ריאיין את מיש־תתפי הכנס וקיבל גם את תגובתו של המישרד הממשלתי. רק אז הגיעה לאוז־ניו הוראתו של בראל, שאסר על שידור הכתבה. למדן התקומם נגד הניסיון להס־תיר מעיני הצופה בעיות בתחום היח־סים שבין ישראלים לערבים. ובראל, ש־התבטא באחת הישיבות באוזני עובדיו: "לא משנה מהי דעתכם, דעתי בכל מקרה היא הקובעת," לא הסתיר את מורת רו־חו מהעובד הסרבן.

קרב את קיצה של קריירת למדן, סי־רובו לחתום על מיכתב שכתב בראל נגד ההנהלה ושהיה מופנה לאלמוג ולנקדימון רוגל. את המיכתב הראה בראל לסגנו, ויקטור נחמיאס, ליוסי ביניא וליעקוב למדן בפגישה שקיימו הארבעה באחד מערבי שבת לפני שנה וחצי. הוא ביקש מהם לחתום עליו. למדן לא הסכים, ובי־קש מבראל לתת לו את הטיוטה כדי שיו־כל לעיין בה שנית ולשקול בדבר. בינ־תיים השתנו פני הדברים, וכל העניין נשכח. אבל לא מליבו של המנהל. מאו־תו יום לא ידע למדן מנוחה. הכתבות שנפלו בחלקו היו תמיד חסרות חשיבות. מאותן כתבות שדי בצלם כדי להכין או־תן. גם עלבונות לא נחסכו ממנו. "אתה לא יודע לעבוד. אתה לא יכול לשלוט ב־עצמך," היה בראל אומר לו, כשעובדים אחרים עדים להערותיו. מה ששבר את למדן, בוגר האוניברסיטה העברית ביח־סים בינלאומיים שהתמחה בטלוויזיה ב־מכון לקומוניקציה, היה שיבוצו הרצוף לעבודה בשבתות.

השניים הלכו לבירור אצל נקדי־מון רוגל. "זאת התנכלות," טען למדן, בהזכירו את עניין המיכתב הלא חתום כ־רקע להתנהגותו של בראל. בראל זעם: "שקר וכזב," צעק באוזני הממונה. אך הטיוטה ששמר עימו למדן הרגיעה אותו. אחרי פגישה זו עזב העורך־כתב את ה־מחלקה ועבר למחלקת התוכניות. בעק־בותיו הלכו גם גליה ואדי סופר, וזאת אחרי שבראל ניסה לכפות על הכוכבת שהתגיירה לעבוד בחג הפסח. הוא הע־מיד בפניה את הברירה: או אדי או היא יעבדו בחג, וזאת למרות שאדי לא היה בירושלים באותו יום והיה קריין מחליף.

דעתו של בראל על סירובה של גליה לעבוד בערב החג, כפי שהושמעה באוז־ני אדי בעלה של גליה: "אני לא רוצה שאשתך תהיה יותר יהודיה מהיהודים." אחרי חודשים שבמהלכם סרבה גליה ל־דבר עם המנהל שלה, עזבו היא ובעלה את המחלקה. היא עברה למחלקת התוכ־ניות בערבית. הוא — לחדשות בעברית.

"תבוא מהר ותתפטר!"

השלישי שעזב היה העורך דוקטור משה זקס, ואילו עזרא יחזקאל הספיק לעבוד שישה חודשים, שבמהלכם לא כתב אלא ידיעה אחת. הוא התלונן על כך בפני ההנהלה, עזב את המחלקה, נסע לאנגליה וחזר לפני חודשיים. כיום הוא בדרכו למחלקת חדשות בעברית אחרי שעבר בהצלחה מיכרז לעורך חדשות רדיו.

קצרה בהרבה היתה תקופת עבודתו של עזרא בינו. שלושה חודשים בלבד. הסיכ־סוך בינו לבין בראל פרץ על רקע בק־שתו של עזרא לסיים את תואר ה־ב.א. שלו. הוא ביקש סידור עבודה שיאפשר לו ללמוד בימים ראשון וחמישי ולעבוד בשאר הימים. בשיחה טלפונית שהתנה־לה בין השניים פתח בראל בצעקות: "חי־כית עשרים שנה. לא יכולת לחכות שנ־תיים שלוש עד שתחמם את הכיסא שלך? אני רוצה שתבוא מחר ותתפטר." אחריו הלך יצחק הלוי, הפרשן לעניינים ער־ביים, שזכה לפופולריות רבה ברחוב ה־ערבי.

יום אחד קרא לו בראל לחדרו, סגר את הדלת ואמר: "הייתי אתמול בעזה, ופגשתי את ד"ר חירי, רופא בבית־חו־לים, אל ישפא. הוא אמר שאתה קורא רע מאוד ודוחה אנשים. "אתה המנהל שלי," ענה יצחק הלוי. "אם אני מוצא חן בעיניך אני ממשיך לקרוא את הפר־שנות. אם לא, אני יכול לעשות משהו אחר במחלקה." התשובה המתונה הפתי־עה כנראה את המנהל הנזעם, שהגיב ב־התגוננות: "אי אפשר למתוח עליך בי־קורת. אתה רגיש מאוד."

השתיקה העויינת שהשתררה בין ה־שניים נמשכה תשעה ימים, והסתיימה עם החרפת היחסים ביניהם. במיכתב ההת־פטרות שלו, שהופנה לישעיהו תדמור, הממונה על הטלוויזיה, ציין יצחק הלוי: "מאחר שמנהל מחלקת החדשות הצליח להסתכסך עם לא פחות מתשעה עובדים במחלקה, סבורני, בתור עובד רשות מזה ארבע־עשרה שנה, שרצוי לחקור תופעה זו." המיכתב נשלח עם העתק לאלמוג, ולא זכה לתשובה.

"אני עוזב, אתה הורס מחלקה!"

כיום עוסקים העובדים בניחושים לגבי הבא בתור. הסיכויים הטובים ביו־תר נזקפים לזכות הסגן, ויקטור נחמיאס. במשך החודשיים האחרונים התנהלו בין השניים חילופי מכתבים חריפים מאוד ולא פעם הגיעו הדברים לידי בירור אצל תדמור. מרירותו של נחמיאס נובעת ב־עיקר מההגבלות שמטיל בראל על פעי־לותו במחלקה ועל סמכויות כסגן. לא זו בלבד שהוא מונע ממנו לשדר פרשנות צבאית ביום רביעי כפי שעשה בעבר, הוא גם שולל ממנו את הפיקוח על סי־דור העבודה של העובדים.

מגיב יוסף בראל: "תמיד יש אנ־שים מתמרמרים. אבל כשחזרתי במאי מ־נסיעה לחו"ל, אמר לי ויקטור נחמיאס, שבמשך שלושת השבועות שלא הייתי, היתה המחלקה כמו מידבר. הדברים ש־מייחסים לאלמוג כאילו אמר עלי שאני הופך עובדים לרובוטים הם שקר. זה גם לא נכון שהעלבתי את למדן. הוא הת־פטר כי הוא דתי ולא רצה לעבוד בשב־תות. בעניין המיכתב, אני רוצה להגיד, שזה הוא שכתב אותו ולא אני. מעניין כמה בן־אדם מוכן לשקר כדי להצדיק את עצמו. כל אחד במחלקת החדשות יכול לספר מי זה למדן. פעם הוא ביקש חומר ולא נתנו לו, אז הוא שכב על שול־חן העריכה ולא רצה לרדת.

זה נכון שביקשתי את הפסקת עבודתה של גליה סופר. אני לא יודע מה קרה לבחורה הזאת. לא הכרחתי אותה לעבוד בערב פסח. אפילו באתי לטלוויזיה ב־מיקרה שלא יהיה קריין אחר. ופתאום היא הולכת וכותבת מיכתב חריף וגס למנכ"ל ומסרבת לדבר איתי. בכל הבניין מתפשטות שמועות שגליה רוצה להביא לפיטוריו של בראל. ברור שלא יכולתי להשאיר אותה במחלקה אחרי התנהגות כזאת.

"דוקטור משה זקס ביקש להשתחרר בזמן ההריון של אשתו. לפני חודשיים הוא ביקש לחזור, וסידרתי לו חוזה מיו־חד של עורך כתב בכיר בתל־אביב.

"הסיכסוך של עזרא יחזקאל היה עם ויקטור נחמיאס. פעם הם רבו כל כך שעזרא שבר את דלת הזכוכית של ה־

(המשך בעמוד 38)

המפטר מנהל מחלקת החדשות בערבית בטלוויזיה, יוסף בראל, מואשם על־ידי רבים מעובדיו, רובם לשעבר, ביחס רודני ושרירותי.

המתפוטרים כוכבת הטלוויזיה גליה סופר ובעלה אדי. גליה התפטרה מעבודתה במחלקתו של בראל, לאחר שיחסיהם הגיעו עד משבר. קדמה למשבר תקרית, בה הכריח בראל את גליה סופר, לדבריה, לעבוד בחג־הפסח. "שלא תהיה יותר אדוקה מן היהודים," טען בראל, אליבא דגליה סופר.

המפוטר יצחק הלוי, עובד רשות השידור מזה 14 שנה, שטען כי המנהל החליט כי הוא קריין רע על פי דיווחי שומעים בעזה.

מרי קוואנט מעניקה קוסמתיק

׳קוסמתיק׳ - תיק האיפור הנאה והשימושי, לנשיאה בארנק.
מוענק לך ע״י מרי קוונט עם רכישת שלשת מוצרי היופי המעולים הנמצאים בתוכו:

TEARPOOF MASCARA – מסקרה מעולה לריסים ארוכים ונאים.
FACE FINAL – פודרת קומפקט קלה, שקופה וחינונית.
EYE GLOSS – צללית עינים זוהרת.

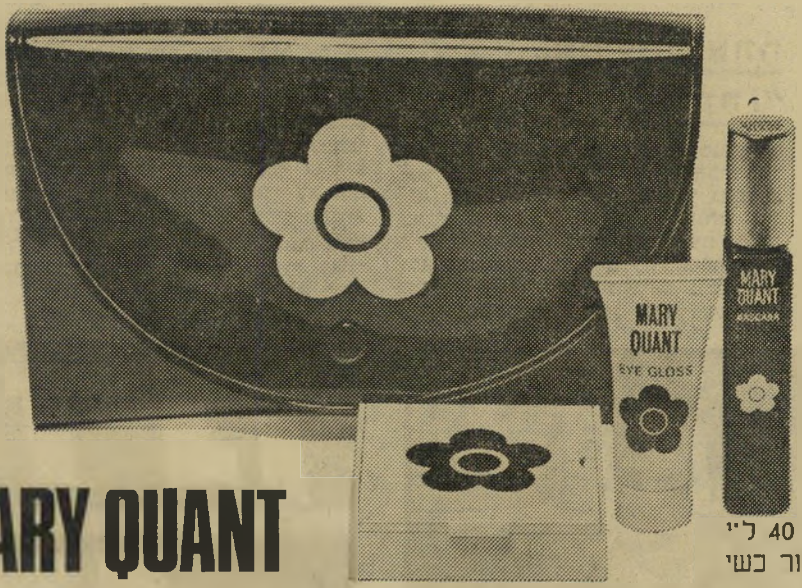

MARY QUANT

מחיר 3 מוצרי היופי 40 ל״י
תיק האיפור כשי

פורום – יחסי ציבור

הקו הבטוח בין שתי נקודות

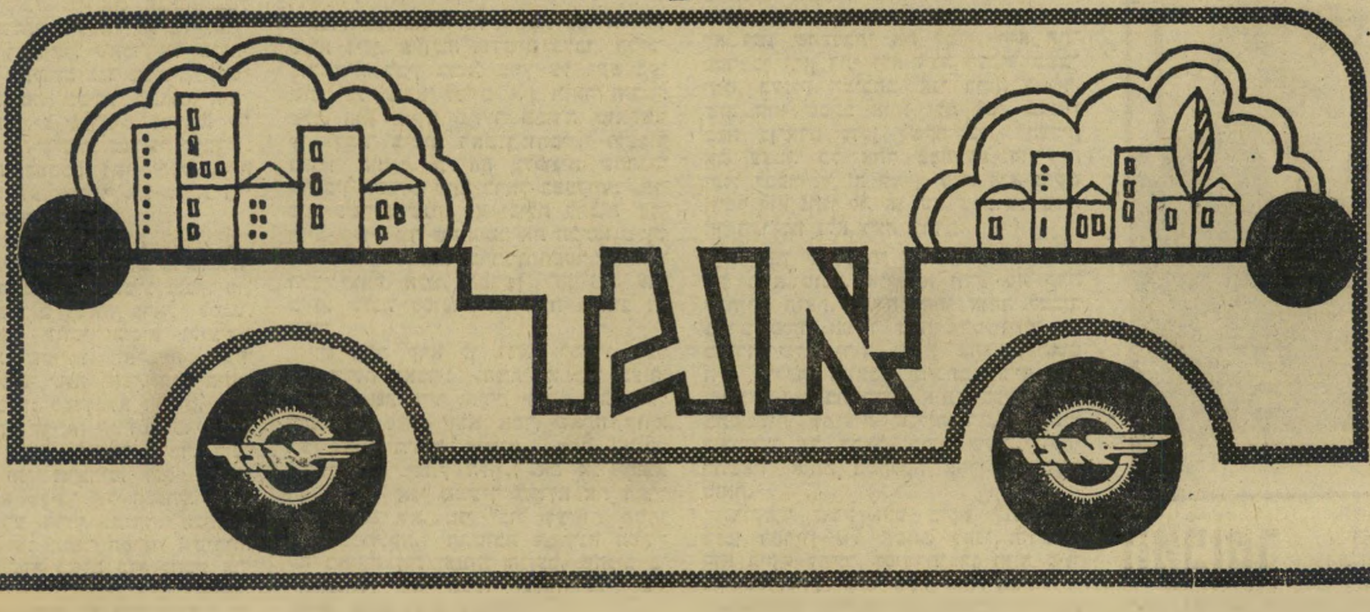

מלכת המים 1972 מטעם העולם הזה

המועמדות הסופיות

עליזה קליין 11

שמש בוקר זרחה לשדות,
יצאו העדרים שנית לרעות.
הרועים חיללו בשקט מנגינה כלבבם,
וזה סימן ששוב שמח בעולם.

טוב, אז ביאליק לא היה כותב דבר כזה. אבל איך אפשר להשוות בין השניים?

לביאליק היה שיער אדום מתלהט? לביאליק היו עיני איזמרגד מקסימות? היה לו גוף משגע?

לא! הוא רק ידע לכתוב על כל אלה.

עליזה לעומתו, לא תכתוב כנראה ל־עולם את על השחיטה, אבל כל הנתונים הפיזיים העליונים, הם שלה לגמרי.

כן, יש למשורר הלאומי ולמשוררת מקריית־אונו משהו משותף: לשניהם הי־

החברמנית

עצמאית הדבר היחידי שעליזה מוכנה להיות תלויה בו, הם תכשירי האיפור הנודעים של **הלנה רובינשטיין.** חוץ מאלה היא בלתי תלויה לחלו־טין. „אני לא אוהבת לסמוך על אחרים, לא בכסף ולא בשום דבר אחר.״ צודקת.

לרוב היא צוחקת. „שלום־עליכם כבר אמר שזה בריא,״ היא מפגינה את ידי־עותיה על קולגים למיקצוע. „אבל כשאני במצב־רוח, אז אוי למי שנמצא בסביבתי.״

וכשעליזה כועסת כולם מפסידים. כי כשעליזה כועסת, היא אינה צוחקת, וכשאינה צוחקת לא רואים לה את השיניים, ושיניים יש לילדה, שפתיים יישק.

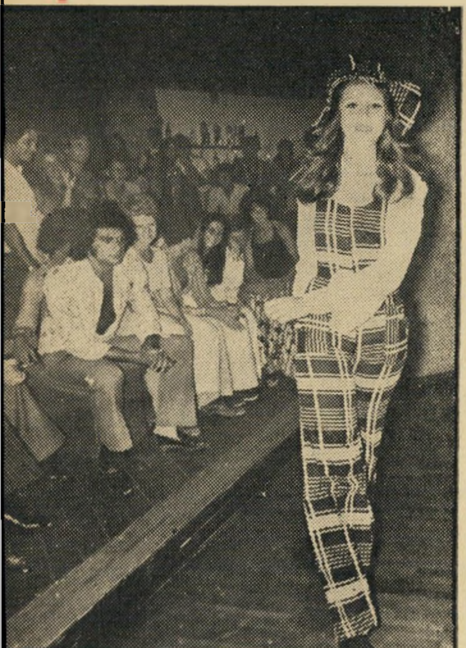

שובבה מעט מאוד אפשר לראות את הקטנה על החוף. לרוב היא משתובבת בין הגלים, שוחה כדג, לא בולעת מים, וחושבת בלי הרף על הפרס הגדול של **טיסו.**

תה פעם נטייה להשמנה.

אז חוץ מלכתוב שירים למנגינות, עו־סקת היפה השבועית, בת ה־17, בנגינה עלי סכסופון, בהוראת אנגלית מדוברת למתקשים, ובערבים... שמרטפות.

„הכל בשביל הכסף,״ היא מודה, „מיל־יונים לא יוצאים מזה, אבל זה נותן אפ־שרות לבחורה להיות עצמאית.״

זוהרת ומה זוהר יותר משיער ג׳ינג׳י למהדרין, אחרי שהוא מקבל טי־פול יסודי בתכשירי **וולה** הידועים לשם ולתפארת בארץ.

המשוררת אווירה של קסם ומיסתורין אופפים את עליזה בת ה־17, משוררת לעת מצוא. את המיסתורין נותן הנר, את הקסם הבגדים המקסימים, פאר תוצרתו של בוטיק **טוויגי.** בצבעים נראה הקסם עוצר נשימה — הבגד הירוק ושפע השיער האדום מרהיבים.

הברדק חוגג

(המשך מעמוד 35)
מחלקה. הוא טען שהלך לגרפולוגית עם הכתב של ויקטור, והיא אמרה לו שאפשר להסתדר איתו רק בעזרת אלימות. עשיתי בשבילו הרבה. עזרתי לו לנסוע לאנגליה. הייתי מוכן לקבל אותו כשחזר למרות שהרבה פעמים לא היו מרוצים מהכתבות שלו. הצרה שהוא חושב שהעתיד שלו נמצא במחלקה העברית.

„אצל עזרא בינו זאת היתה פשוט הפרת משמעת. הוא התחיל ללמוד בלי להודיע לי, והחליט שבימים א׳ ו־ה׳, לא יעבוד למרות שבסידור העבודה שלו, היה כתוב שביום א׳ הוא עובד וזה היה עוד בתקופת הניסיון שלו.

„יצחק הלוי ביקש פעמים רבות לעזוב את הטלוויזיה. הוא התלונן שהילדים שלו סובלים מילדי השכונה שמכנים אותם ערבים בגלל שאביהם מדבר בטלוויזיה בערבית. אז סידרתי לו הלוואה לשיכון. לפני שנסעתי לחו״ל הוא אמר לי: ,כשתחזור, אלחץ לך את היד ואחזור לרדיו.׳ אמרתי לו: תחשוב טוב במשך שלושת השבועות שאהיה בחו״ל. כשחזרתי, אמר: ,אני עוזב, כי אתה הורס את המחלקה.׳ ומנחמיאס שמעתי שהשתולל כל הזמן ושאי אפשר היה לעבוד איתו.

„אריה נפשי פוטר מטעמים משמעתיים טהורים. באפריל הגיש נחמיאס נגדו תלונה על זה שהוא מנצל את הכתבות שלו כדי לעשות פירסומת לכל מיני חברות. ובעיקבות זאת פוטר. עם נחמיאס היו לי שלושה בירורים אצל תדמור, והוא קיבל נזיפה חמורה עם התראה. פעמיים הגשתי נגדו תלונה על זה שהוא לא ממלא את תפקידו כפי שמוגדר בתקן. הבעיה של נחמיאס היא שהוא במשבר מבחינה אישית, כי מנהיגותו המיקצועית לא הוכרה במחלקה.

„למה הכוונה? למשל, כשהיה הנאום של סאדאת הוא ביקש שיצלמו את זה בפילם מעל מסך הטלוויזיה, וזה בלתי אשפרי לשידור. אבל הוא התבייש לבטל, וכל הפילם הזה נזרק. נחמיאס גם מפגין יחס מעליב לעובדים, וקרה אפילו שעורך אחראי בכה בגללו.״

עד כאן, דברי בראל.

יחסים בין שני נאהבים

היה זה הסמנכ״ל היוצא, ארנון צוקרמן, שהביע הזדעזעות מהסיפורים על המתרחש במחלקה הערבית, ואמר שיש צורך בהקמת ועדת חקירה. זוהי אחת הירושות שהשאיר צוקרמן לממלא מקומו, אהרון מיטל.

תגובת הממונה על הטלוויזיה, ישעיהו תדמור לעניין: „לא ידוע לי על התלונה שהוגשה נגד אריה נפשי על־ידי ויקטור נחמיאס. אבל ידוע לי על המתיחות הרבה השוררת במחלקה. הבעיה של יחסי העבודה שם עלתה לא אחת אצלי. אני מעריך שזוהי אחת המחלקות הפרובלמטיות, בגלל המטרה שלה: להביא אינפורמציה ופרשנות בתחומים פוליטיים רגישים ביותר לאוכלוסיית השטחים. גם העובדה שיהודים וערבים עובדים ביחד יוצרת מתיחות.

„יחד עם זה אני חושב שהמחלקה מפיקה מוצר טוב. אני זוקף את ההישג הזה בעיקר לזכותו של בראל. אני חושב שהוא יודע מה שהוא רוצה. אם כי ידוע לי שהוא מחזיק את העובדים שלו חזק. על חלק שעזבו את המחלקה אני מצטער, על חלק לא.

„מירקם היחסים בין בראל לבין נחמיאס הוא מסובך כמו בין שני נאהבים. אפשר למצוא שם ידידות עמוקה בצד סיכסוכים חריפים על רקע של תיסכול וקינאה. יש תקופות של עלייה ושל שפל ביחסים ביניהם. אני חושש, שאנחנו מתקרבים לתקופה נוספת של שפל. אבל אני מקווה שהשיחות הממושכות שקיימתי עם שניהם יעזרו.״

■ ■ ■

בשבוע הבא יפורסמו התפתחויות נוספות על הברדק המתנהל במחלקת החדשות של הטלוויזיה:

האשמות בדבר עבודתו הבלתי מאושרת של מנהל־המחלקה, יוסף בראל בעיתון „אל־אנבא״ (עיתון בשפה הערבית המופיע במערב־ירושלים), הופעות הטלוויזיה בתשלום של חברי ועדת־השידורים הערבית, שתפקידה להעביר ביקורת על המחלקה, ביזבוז כספים והדרכים המפוקפקות, בהן זוכים העובדים לקידום מקצועי.

אדם וחווה בסופרמארקט

קייט ושייט

מה יכול אדם לבקש עוד? אשה נאה, אוויר נקי, חופים שקטים והרים באופק. וכל אלה בדיוק כפי שיצרם הבורא, בלי שום תוספות סינטטיות, לא של בד ולא של פיח תעשייתי. חוף „לה צ׳אפה״ הנודע לעירום באי קורסיקה. משמאל: זוג חבוק בחוף. למעלה: עומדים בשעת קניות בסופרמרקט.

יש אנשים שלא אוהבים חצאי עבודות. אם להשתזף, אז עד הסוף, בלי שום פסים לבנים, ומה שחשוב לא פחות: בלי אף טיפת בושה!

השיזוף הנודיסטי הפך כיום ללהיט. תושבי אירופה מציפים את חופי יוגוסלאביה וקורסיקה, משוחררים ממטענים עודפים של בד ודיעות קדומות.

מאות אימהות חמד חשופות שד ושת, משתעשעות עם פעוטיהן בחופים מבודדים, בעוד הבעלים עוסקים במרץ רב בסקי, גלישה או סקירת מלאי.

משרדי הנסיעות באירופה מצופים הזמנות של רבבות לסוג זה של נופש. עד עתה היה זה תפקידם של מישרדי הנסיעות הקטנים והשכוחים לספק תענוג חשוף זה. מעתה עוסקים בכך מישרדי ענק כאירופה טורס ודומותיה.

פורנוגרפיה בעלוני־תיירות

כ־14 אלף נופשים נרשמים מדי קיץ. הגיעו הדברים לכך, שהמישרדים החלו להעסיק סיירים מיוחדים, שכל תפ־

הצעקה האחרונה באירופה:

„שיזוף נודיסטי" בחופי עירום

האם זה יגיע גם לישראל?

פיקניק השמש והמיים הם מתאבנים נפלאים, ומיספר הצידניות וערימות המזון מעיד על כך.

קידם לגלות חופי סתר חדשים כדי לספק את הביקוש ההולך וגובר.

מישפחת שרלין הצעירה, לילי בת ה־23 ושרווד בן ה־25, הגיעה מאנגליה לקורסיקה בשאיפה להחליף את הפיח הלונדוני שבראותיה בחומר מזוכך יותר. הצמד הצעיר חיפש חוף עזוב ורומנטי למטרותיו.

הרחק מעין אדם, בפאתיו הצפוניים של האי, גילו השניים מיפרץ חמד.

היה כבר ערב. השניים לא רצו להתחיל בחיפושים אחר מקום לינה מיוחד בחשיכה והקימו את אוהלם ליד המכונית. בבוקר התעוררו וביקשו לרדת לרחצת שחר.

שני שוקים תכפו עליהם בזה אחר זה. לזוועתם הגדולה גילו כי החוף שנראה בודד וקסום בלילה, שרץ אדם וחווה. השוק השני, היה קשה מן הראשון, כמו אדם וחווה, כך גם שפע האנשים על החוף, נקיים היו מבגד, ואפילו מעלה תאנה.

כך נקלעה מישפחת שרלין, לגמרי במיקרה, לחוף לה צ׳אפה שבקורסיקה, חוף הערומים בהא הידיעה באי. הסוף היה שגילו כי כל השפע האנושי ששרץ בין הבונגאלוס והקאראוואנים, היה נחמד למדי. היתה לו רק תכונה מרגיזה אחת: הם הסכימו לקבל את השניים בזרועות פתוחות, אבל ערומים.

לילי ושרווד הסמיקו, הסמיקו ולבסוף התפשטו.

כשנגמרה החופשה ואנגליה הלבושה והקודרת נראתה באופק, נדרו השניים נדר: „לשנה הבאה בלה־פאצ׳ה הערומה."

שרווד ולילי אינם היחידים שמגלים את חופי־העירום לגמרי במיקרה, והופכים לאחר מכן למופשטים בלב ונפש.

אך יש גם רבים שמגיעים מתוך כוונה ברורה לזכות סוף־סוף באמבטיית השמש המושלמת. עשרות פרוספקטים שהעירום הבריא זורח יחד עם שמש החופים מבין עמודיהם, מופצים כיום באירופה.

יש הטוענים כי בקרוב יכוסו גם מרבית חופי ספרד המקסימים בעירום עליז. כשיגמרו לסוכנים חופים אלה, הם מקווים להשתלט על האיים השכנים לספרד, דוגמת האי המקסים איביצה.

בעיקבות הדוגמה הספרדית, איבדו את בישנותן גם טוניס המוסלמית וסנגל האפריקנית. גם שם מתחילים החופים לשפוע חזות ואחוריים בציפוי טבעי.

נשאר רק חשש כבד אחד: מה יעשו בעוד כמה שנים אותם בישנים כרוניים שעם כל ביישנותם, הם מתים לקצת שמש וגלים? איפה תימצא בשבילם חתיכת חוף?

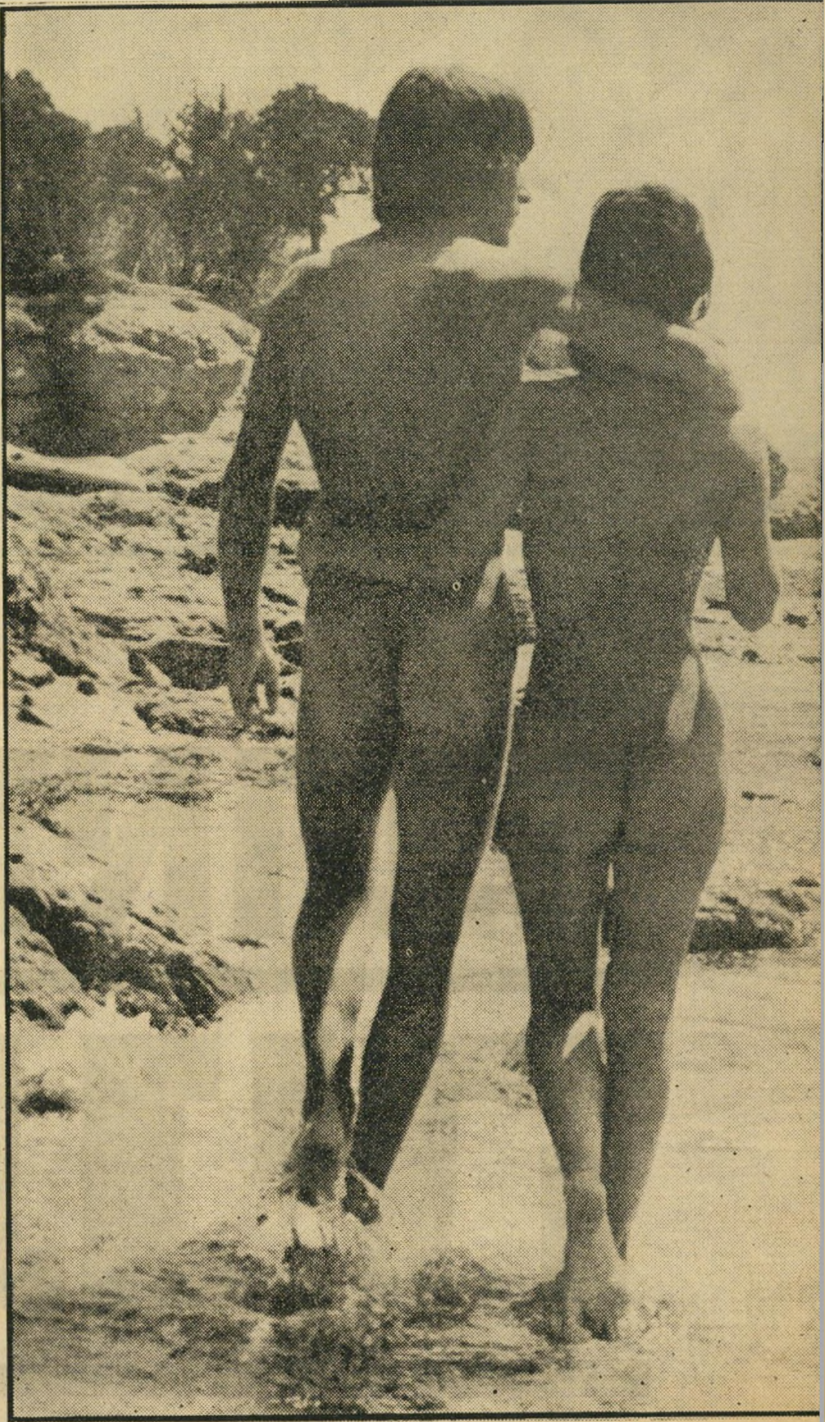

סקי־מים הערומים מעדיפים סקי־מיים על פני מישחקי כדור, כך על־כל פנים, טוענים הם. סיבות הם מתקשים למצוא. „אולי בגלל שזה לא כל־כך אסטטי לראות קבוצה של גברים רצים כמו משוגעים אחרי כדור," הסבירה אחת הצעירות בצחוק מתפרץ, ומייד נאלצה להתחיל לרוץ כשהגברים אחריה.

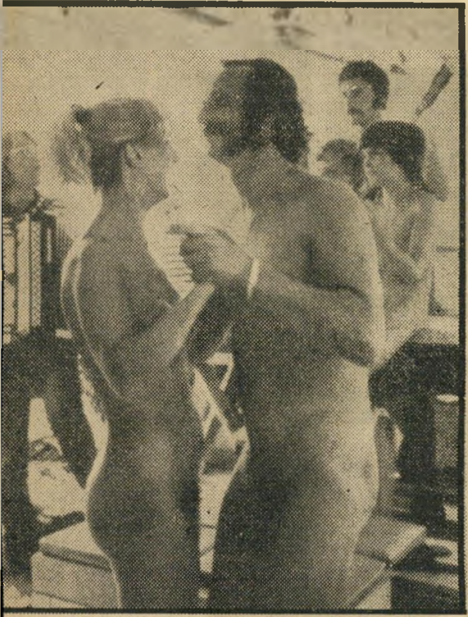

טנגו זוג ערום מבצע את הריקוד העתיק בלבוש מודרני. רוב הנופשים במקום הם זוגות נשואים. רווקים ורווקות ממעטים להתפשט בפומבי.

המחיר 2.25 ל"י ה' תשרי תשל"ג, 13.9.1972 שנה 36 מספר 1828

העולם הזה

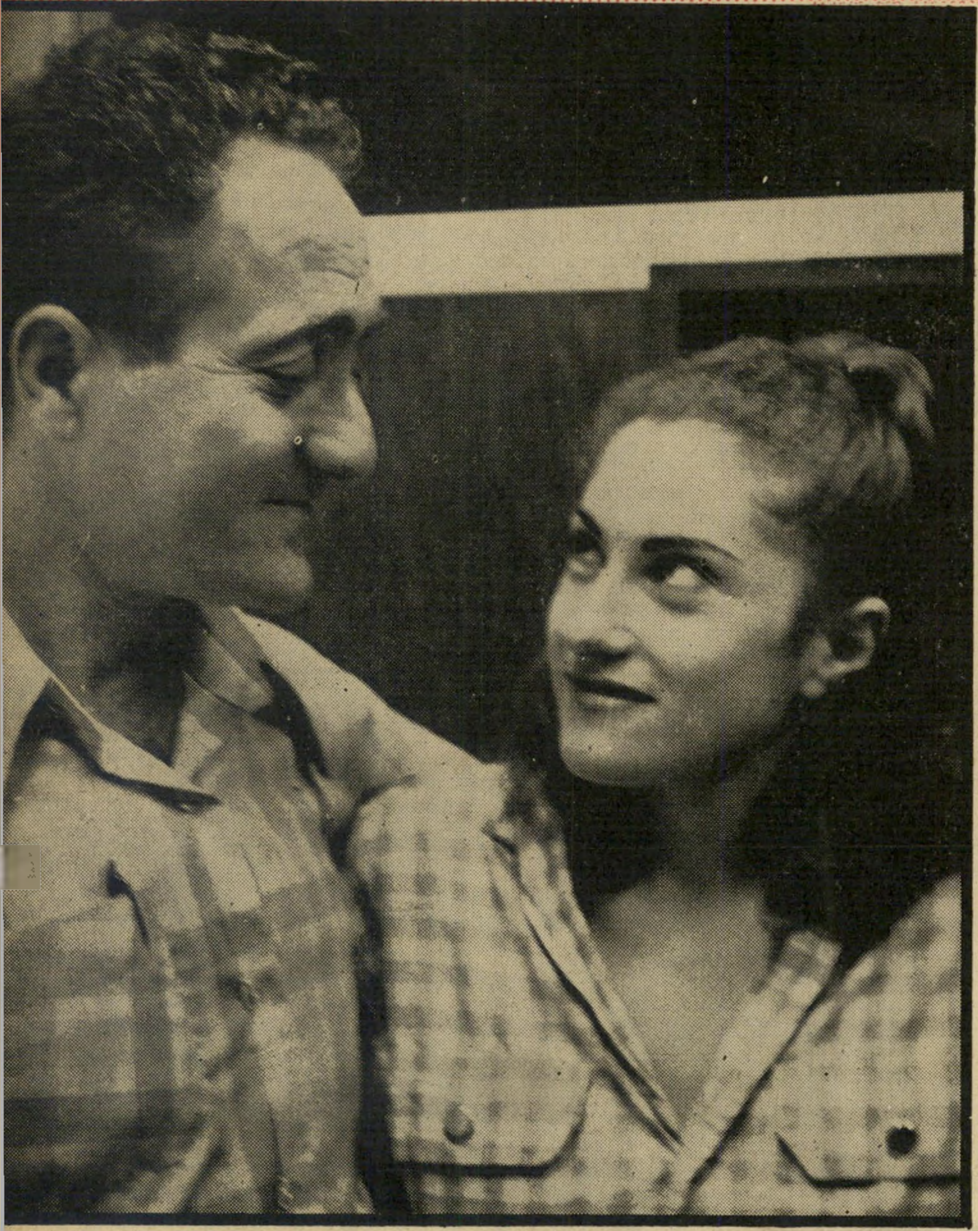

רחל ומנחם

רוזן

המורה בן ה־38 נשא את תלמידתו בת ה־19 ופוטר

למות מאהבה בנתניה